

VELIUONOS MIESTELIO TERITORIJOS BENDRASIS PLANAS. *SPRENDINIAI*

BENDROJO PLANAVIMO ORGANIZATORIUS

JURBARKO RAJONO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS

BENDROJO PLANO RENGĖJAS

KAUNO SJ „KAUNO PLANAS“

VELIUONOS MIESTELIO TERITORIJOS BENDROJO PLANO RENGĖJAI:

PROJEKTO VADOVAS:

PV (A 1761) DONATAS DUOBA

RENGĖJAI:

ARCH. (A 1563) RŪTA SIPAVIČIENĖ

PDV (32200) EDITA ŠALNĖ

NKPS NR. (1498) NIJOLĖ STEPONAITYTĖ

PDV NERIJUS JURKONIS

PDV (222132) AIVARAS BRAGA

PDV (17744) ZITA NORMANTIENĖ

ARCH. TAUTVYDAS RIMAS

TURINYS

Tekstinė dalis:

1. ĮVADAS	5
1.1. VELIUONOS MIESTELIO TERITORIJOS BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMO STADIJOS PAGRINDAS	7
1.2. BENDROJO PLANO BRĖŽINIŲ SUDARYMO PRINCIPAI	9
1.3. TEKSTINIAI REGLAMENTAI	10
2. VELIUONOS MIESTELIO PLĖTROS KONTEKSTAS	12
3. TERITORIJOS URBANISTINĖS STRUKTŪROS VYSTYMAS	13
3.1. TERITORIJOS URBANISTINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO PRINCIPAI IR RAIDOS STRATEGIJA	13
3.2. TERITORINĖ PLĖTRA IR MIESTELIO TERITORIJOS BALANSAS	16
3.3. MIESTELIO URBANISTINĖ KOMPOZICINĖ STRUKTŪRA, FUNKCINIAI CENTRAI IR TERITORIJŲ NAUDOJIMO TIPAI	18
3.4. MIESTELIO TERITORIJOS TVARKYMO REGLAMENTAI	22
4. SOCIALINĖS STRUKTŪROS VYSTYMAS	29
5. EKONOMINĖS STRUKTŪROS VYSTYMAS	36
6. GAMTINĖS APLINKOS FORMAVIMAS	38
6.1. GAMTINIS KARKASAS	38
6.2. GAMTINIO KRAŠTOVAIZDŽIO IR BIOĮVAIROVĖS APSAUGOS PRIEMONĖS	41
6.3. ŽALIŲJŲ TERITORIJŲ SISTEMA	42
7. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO TERITORIJŲ NAUDOJIMAS, TVARKYMAS IR APSAUGA	46
7.1. BENDROSIOS NUOSTATOS	46
7.2. KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS, NAUDOJIMO IR TVARKYMO PROGRAMOS	47
7.3. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO TVARKYBA IR NAUDOJIMAS	48
7.4. APSAUGOS ĮGYVENDINIMO IR STEBĖSENOS PRINCIPAI	50
7.5. VELIUONOS MIESTELIO ISTORINIO CENTRO TVARKYMO PLANO SPRENDINIAI	50
8. SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMAS	58
8.1. MIESTELIO IŠORINIAI RYŠIAI	58
8.2. MIESTELIO GATVIŲ TINKLAS	58
9. TECHNINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS	60
9.1. TECHNINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMO TIKSLAI	60
9.2. VANDENTIEKA	60

9.3.	VANDENVALA	61
9.4.	LIETAUS NUOTEKOS	61
9.5.	ELEKTROS TIEKIMAS	62
9.6.	ŠILUMOS TIEKIMAS	62
9.7.	GAMTINIŲ DUJŲ TIEKIMAS	63
9.8.	ATLIEKŲ TVARKYMAS	63
9.9.	RYŠIŲ INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS	63

10.	TERITORIJŲ REZERVAVIMAS VISUOMENĖS POREIKIAMS	64
------------	--	-----------

11.	BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA	65
------------	---	-----------

Grafinė dalis:

1. Teritorijų naudojimo reglamentų brėžinys M 1:2000
2. Saugomų teritorijų ir gamtinio karkaso brėžinys M 1:5000
3. Nekilnojamojo kultūros paveldo brėžinys M 1:5000
4. Rekreacijos ir turizmo brėžinys M 1:5000
5. Inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo brėžinys M 1:5000
6. Teritorijų rezervavimas visuomenės poreikiams M 1:5000

1. ĮVADAS

Bendrojo planavimo objektas – Veliuonos miestelio teritorija, apimanti apie 225,05 ha (1 pav.).

Bendrojo planavimo organizatorius – Jurbarko rajono savivaldybės administracijos direktorius; Dariaus ir Girėno g. 96, Jurbarkas.

Bendrojo plano (BP) rengėjai – Kauno SJ „Kauno planas“, Kęstučio g. 66 A, LT-44304 Kaunas, tel. (8 37) 220 146, faks. (8 37) 337 774, el. paštas: kaunoplanas@takas.lt, interneto svetainė www.kaunoplanas.lt. Projekto vadovas - Donatas Duoba.

Pav. 1. Veliuonos miestelio esamos administracinės ribos

Veliuonos miestelio teritorijos bendrasis planas rengiamas pagal 2015 m. sausio 29 d. Jurbarko rajono savivaldybės paslaugų viešojo pirkimo – pardavimo sutartį Nr. G1-21/15020; *LR Teritorijų planavimo įstatymą* (Žin., 2004, Nr. 21-617), *Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklės* (patvirtinta 2014 m. sausio 2 d. LR aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-8), taip pat laikantis išduotų planavimo sąlygų bei kitų LR teritorijų planavimą reglamentuojančių teisinių dokumentų reikalavimų ir anksčiau patvirtintų teritorijų planavimo dokumentų reikalavimų.

Veliuonos miestelio bendrasis planas rengiamas vadovaujantis 2014 m. balandžio 24 d. Jurbarko rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T2-120 „Dėl Veliuonos miestelio bendrojo plano rengimo ir planavimo tikslų nustatymo“. Šiuo sprendimu numatyti tokie rengiamo bendrojo plano tikslai:

1. Nustatyti Veliuonos miestelio ir jo urbanistinio centro socialinės infrastruktūros sistemos vystymosi reikalavimus, detalizuojant Jurbarko rajono savivaldybės teritorijos bendrojo plano, Kultūros paveldo bei Panemunių regioninio parko tvarkymo plano privalomuosius reikalavimus;
2. Parengti teritorijos vystymo koncepciją;
3. Patikslinti Jurbarko rajono savivaldybės teritorijos bendrajame plane numatytų urbanizuoti ir urbanizuojamų teritorijų vystymosi poreikius;

4. Detalizuoti savivaldybei svarbių objektų išdėstymą;
5. Patikslinti žemės ūkio paskirties teritorijų vystymo bei formavimo kryptis;
6. Detalizuoti Veliuonos miestelio kraštovaizdžio savitumui svarbias teritorijas, antropogeninius ir gamtinius elementus, panoramas, numatyti jų vizualinę apsaugą;
7. Numatyti turistinių trasų, rekreacinių zonų išdėstymą;
8. Numatyti ypatingų inžinerinių statinių išdėstymą;
9. Numatyti tylių zonų išdėstymą;
10. Įvertinti numatomus transporto priemonių, dviračių bei pėsčiųjų eismo srautus, atlikus planuojamą eismo organizavimo įvertinimą eismo saugos požiūriu;
11. Įvertinti objektus, kuriems turi būti nustatytos ar jau yra nustatytos sanitarinės apsaugos zonos;
12. Nustatyti kultūros paveldo objektų teritorijų ir jų apsaugos zonų apsaugos reglamentus;
13. Atlikti strateginį pasekmių poveikio aplinkai vertinimą;
14. Tobulinti ir vystyti istoriškai susiklosčiusią urbanistinę struktūrą, architektūrinę erdvinę kompoziciją;
15. Nurodyti teritorijos melioruotus ir numatomus melioruoti plotus;
16. Nustatyti 15 metų planuojamą laikotarpį.

Veliuonos bendrojo plano koncepcija buvo parengta vadovaujantis:

- 2014 m. birželio 24 d. Jurbarko rajono savivaldybės tarybos sprendimu Nr. T2-120 „Dėl Veliuonos miestelio bendrojo plano rengimo ir planavimo tikslų nustatymo ir 2014 m. birželio 26 d. sprendimu Nr.T2-180 patvirtinta Veliuonos miestelio teritorijos bendrojo plano darbų programa;
- LR teritorijos bendruoju planu;
- Tauragės apskrities teritorijos bendruoju planu;
- Jurbarko rajono savivaldybės teritorijos bendruoju planu (2008 kovo 27 d., Nr.T2-81);
- kitais Lietuvos Respublikos įstatymais Vyriausybės nutarimais, ministerijų įsakymais ir kitais teisės aktais, darančiais įtaką bendrojo plano sprendiniams, taip pat institucijų išduotomis sąlygomis.

Veliuonos miestelio teritorijos bendrasis planas yra skirtas:

- *Jurbarko rajono savivaldybės tarybai ir administracijai.* BP padeda įgyvendinti LR teisės aktais apibrėžtas funkcijas, miestelio teritorijų, jo sistemų bei struktūrų valdymo, administravimo, tvarkymo klausimus. Jis suformuoja ir leidžia įgyvendinti savivaldybės ir valstybės politiką miestotvarkos srityse. Miestelio bendrasis planas yra tiesioginis dokumentas įvairioms miestelio infrastruktūros dalims - susisiekimo, inžinerinei, socialinei - plėtoti. Taikant įvairius analizės metodus, įvardinamos konkrečios problemos, trūkumai, nustatomi plėtos prioritetai. Tai leidžia operatyviai priimti optimalius sprendimus, gerinančius miestelio infrastruktūros būklę. Bendrasis planas leidžia miestelio vadovams kartu su bendruomene demokratiškai ir viešai vykdyti miestelio plėtos darbus ir įvertinti rezultatus.
- *Miestelio bendruomenei.* BP leidžia susivokti miestelio plėtos perspektyvoje, dalyvaujant aplinkos formavime ir teritorijų tvarkyme. Bendruomenės nariai gali dalyvauti strateginės politikos formavime, nustatyme ir įgyvendinime, detalesnių sprendinių rengime. Bendruomenė savo valia gali per nustatytas bendrojo planavimo procedūras įtakoti miestelio teritorijų plėtrą, jų panaudojimo būdą.

- *Investuotojams* (plėtos aktyviųjų procesų skatintojams ir dalyviams). BP parodo savivaldybės teritorijos patrauklumą, plėtos potencialą bei perspektyvą, teritorijų tinkamumą įvairioms veiklos rūšims, pateikia plėtos motyvaciją, o taip pat apibrėžia veiklos sritis, kurias savivaldybė laiko svarbiomis miestelio plėtrai ir jas skatina. Tam tarnauja teritorijų analizė, įvairūs duomenų bankai, o taip pat aiškiai įvardinta teritorijų plėtos strategija ir galimybės. BP konkrečiai nurodo patrauklias vietas, įvairios paskirties veiklai: ekonominei, socialinei, turizmo, pramogų ir kitai veiklai plėtoti.

- *Miestelio pažinimo skatinimui*. BP yra pagrindas įvairios informacijos apie Veliuoną sklaidai turistų, miestelio svečių, kultūros ir meno žmonių, o taip pat įvairių sričių mokslininkų ir specialistų tarpe.

- *Teritorijų planavimo dokumentams rengti*. BP sprendiniai gali būti laikomi savivaldybės sąlygomis žemesniojo lygmens teritorijų planavimo dokumentams rengti bei įtakoti aukštesnio lygmens dokumentų rengimą.

Veliuonos miestelio bendrasis planas - svarbiausias šioje teritorijoje teritorijų planavimo dokumentas, sprendžiantis darnaus vystymo uždavinius, nustatantis Veliuonos miestelio strategines vystymo kryptis teritorijos panaudojimo požiūriu, įgyvendinantis miestelio viziją ir plėtos prioritetus.

Pagal 2014 m. sausio 2 d. LR aplinkos ministro įsakymu Nr. D1-8 patvirtintas „Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentų rengimo taisyklės“, patvirtintas BP įsigalioja kitą dieną po jo įregistravimo ir paskelbimo Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo registre, jei sprendime dėl bendrojo plano patvirtinimo nenustatyta vėlesnė jo įsigaliojimo data.

Bendrojo plano sprendiniai planuojami 15 metų laikotarpiui.

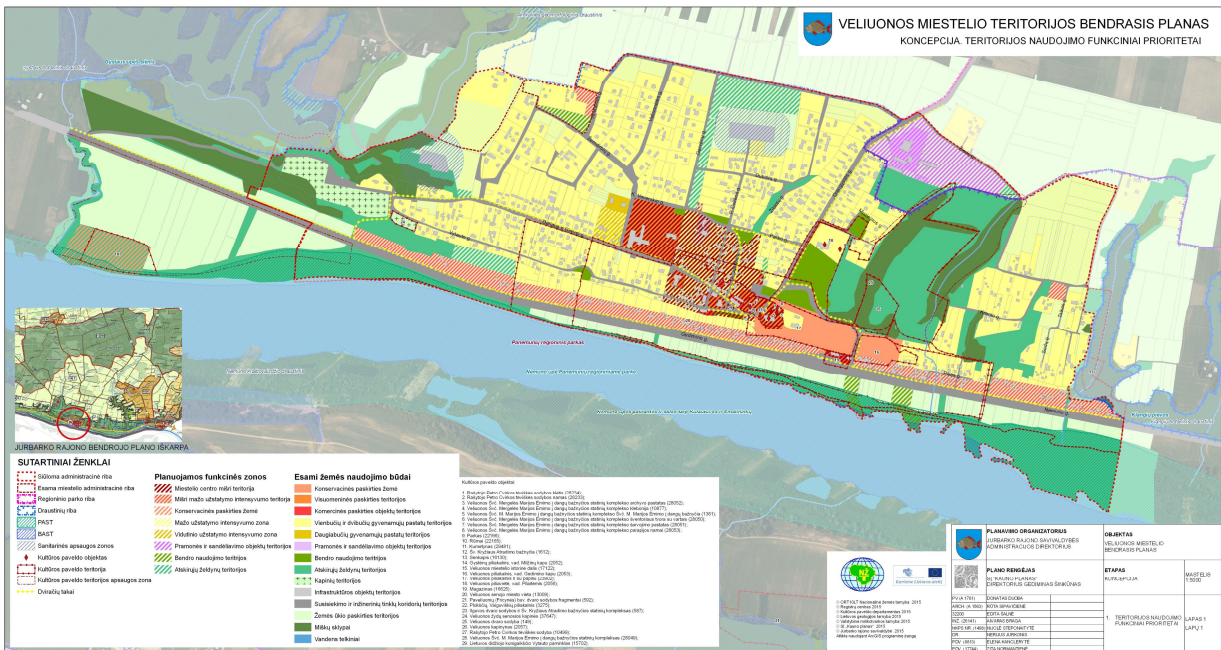
Bendrojo plano pakeitimai rengiami, derinami ir tvirtinami ta pačia tvarka kaip ir BP.

Kompleksinio teritorijų planavimo dokumentai keičiami tais atvejais, kai sprendimą rengti atitinkamą teritorijų planavimo dokumentą priėmusios valstybės ar savivaldybės institucijos nusprendžia iš esmės keisti kompleksinio teritorijų planavimo dokumento sprendinius ar kai planuojami keisti sprendiniai susiję su visuomenės (viešuoju) interesu.

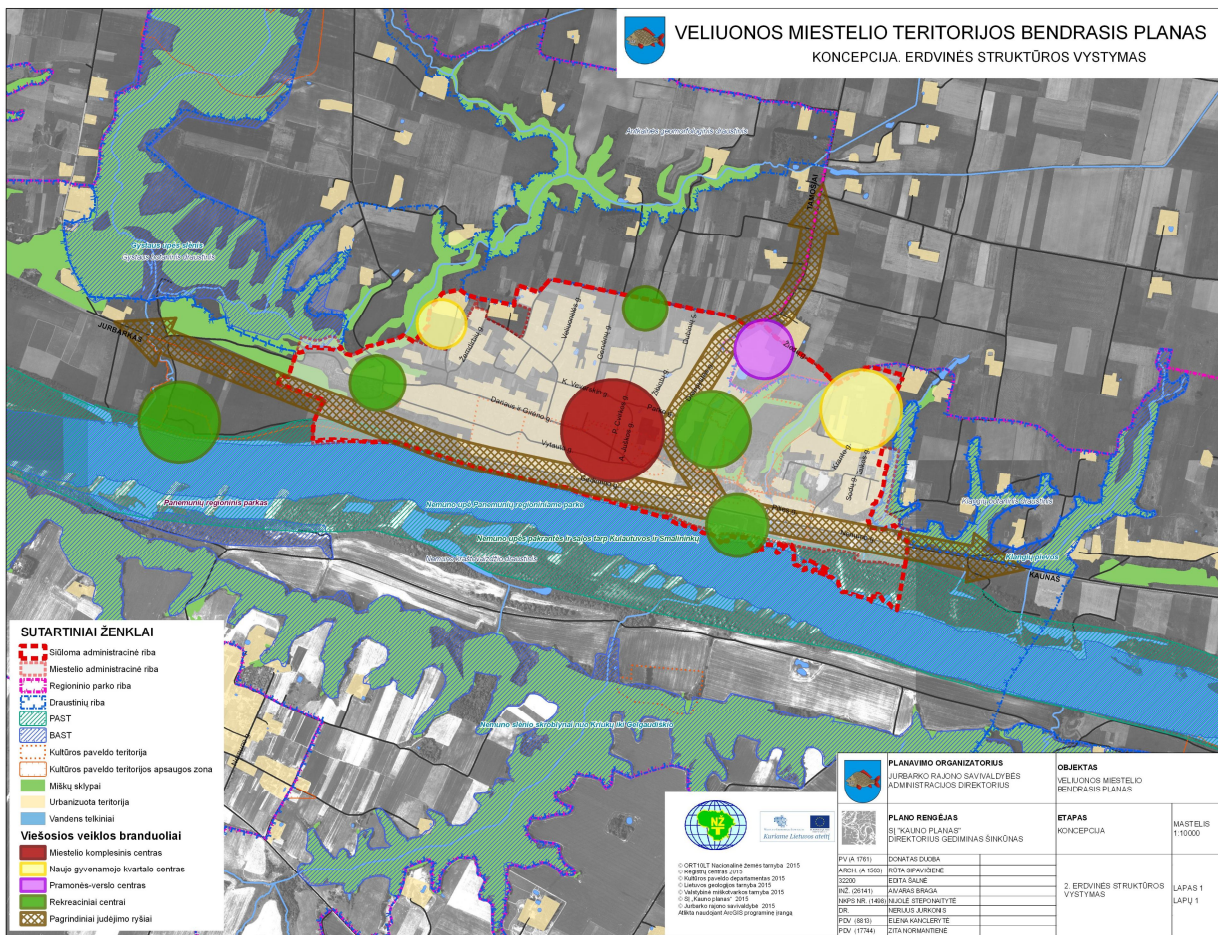
1.1. VELIUONOS MIESTELIO TERITORIJOS BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ KONKRETIZAVIMO STADIJOS PAGRINDAS

Veliuonos BP sprendiniai parengti 15 metų laikotarpiui, detalizuojant Jurbarko rajono savivaldybės tarybos 2015 05 28 sprendimu Nr. T2-143 patvirtintą Veliuonos BP koncepcijos „B“ alternatyvą – minimalios išorinės plėtos alternatyvą. Joje apibrėžiama miestelio centrinė dalis, miestelio urbanistinės struktūros vystymas akcentuojant centrinę miestelio dalį, esamos verslo, pramonės teritorijos Veliuonos šiaurinėje dalyje stiprinimas, gyvenamosios aplinkos kokybės gerinimas, poilsio, sporto ir rekreacinių viešųjų erdvių sistemos vystymas, šiaurinėje miestelio dalyje rezervuojamos minimalus teritorijų plotas gyvenamųjų teritorijų plėtrai.

Sprendinių stadijoje tobulinamas pasirinktas variantas, išlaikant sprendinių konceptualumą, bei taikant visuotinai pripažintus darniosios plėtos principus, priemones bei būdus.

Pav. 2. Veliuonos miestelio teritorijos BP koncepcijos brėžinys „Teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai“.

Pav. 3. Veliuonos miestelio teritorijos BP koncepcijos brėžinys „Erdvinės struktūros vystymas“.

1.2. BENDROJO PLANO BRĖŽINIŲ SUDARYMO PRINCIPAI

BP sprendiniuose nurodyti esminiai teritorijų tipų užstatymo, nusakančio vyraujantį užstatymo tipą, fizinių parametrų principai.

BP pagrindiniame brėžinyje „Teritorijų naudojimo reglamentų brėžinys“ ir Reglamentų lentelėje yra nurodyta: teritoriniai reglamentai, kuriuose nurodyti žemės naudojimo apribojimai planuojamai veiklai; urbanistinio ir gamtinio karkaso formavimo principai (tinkamas gyventi ir netinkamas gyventi teritorijos); architektūrinės erdvinės kompozicijos formavimo (aukštingumo ir užstatymo intensyvumo) reglamentai; užstatytų teritorijų tankinimo galimybės; rekreacinės, pramonės, verslo teritorijų (teritorijų darbo vietų plėtrai) naudojimo ir tvarkymo reglamentai; socialinės, kultūrinės infrastruktūros teritorinio vystymo principai; gyvenamosios bei gamtinės aplinkos kokybės gerinimo principai.

Reglamentų lentelėje, apibūdinant teritorijų tipus, nurodyta, kokios juose yra galimos pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirtys ir naudojimo būdai.

BP darbų programoje nurodyta, kad, suderinus su organizatoriumi, brėžiniai gali būti sujungiami. Brėžinius leidžia sujungti ar skaidyti (taip pat tikslinti jų pavadinimus) LR aplinkos ministro 2011-03-25 įsakymas Nr. D1-256.

Brėžinius, išryškinančius ir paaiškinančius infrastruktūros ir atskirų temų sprendinius, pagal BP rengimo Taisyklėse išvardintus grafinės išraiškos atributus arba jų grupes, tikslinga apjungti į kompaktiškus struktūrinius brėžinius, nuosekliai ir logiškai demonstruojančius planuojamą urbanistinę kokybę.

1 lentelė. Veliuonos miestelio BP grafinė sudėtis (brėžinių sąrašas).

Eil. Nr.	Pavadinimas, mastelis
1.	Teritorijų naudojimo reglamentų brėžinys M 1:2000
2.	Saugomų teritorijų ir gamtinio karkaso brėžinys M 1:5000
3.	Nekilnojamojo kultūros paveldo brėžinys M 1:5000
4.	Rekreacijos ir turizmo brėžinys M 1:5000
5.	Inžinerinės infrastruktūros ir susisiekimo brėžinys M 1:5000
6.	Teritorijų rezervavimas visuomenės poreikiams M 1:5000

Pastaba: Visi Veliuonos BP sprendinių grafinės dalies brėžiniai yra lygiaverčiai.

Planuojama miestelio teritorija išskaidyta į funkcines zonas, kurios brėžinyje pavaizduotos atitinkamomis spalvomis. Nurodytų funkcinių zonų nustatomi reglamentai nurodyti BP teritorijų naudojimo tipų lentelėje:

- galimos žemės naudojimo paskirtys ir būdai;
- užstatymo intensyvumo parametrai;
- užstatymo aukštingumo parametrai.

Specifinės zonos ir objektai brėžinyje vaizduojami grafiškai.

Nagrinėjamų rajonų dydis nurodo teritoriją, kurią būtina išanalizuoti, rengiant teritorijų plėtros urbanistinius pasiūlymus*** ir kitos rūšies TPD. Šiuose planuose turi būti nustatyta detali teritorijos sandara (sklypai, sklypų grupės), tikslūs žemės naudojimo režimai bei kiti teritorijų naudojimo ir užstatymo parametrai (leistinas pastatų aukštis metrais, leistinas užstatymo tankumas ir intensyvumas ir kt.), kiti parametrai, nurodyti LR Teritorijų planavimo įstatyme..

Pastabos:

Kvartalas** - gatvėmis, infrastruktūros koridoriais ar kitais natūraliais barjeriais ribojamas mažiausias užstatytos arba užstatomos vietovės struktūros elementas.

Teritorijų plėtros urbanistiniai pasiūlymai*** - teritorijų planavimui skirtos mokslinės studijos, tyrimai, teritorijų suplanavimo pasiūlymai – tekstiniai ir grafiniai dokumentai, išreiškiantys veiklos plėtojimo ar tam tikros veiklos apribojimų konkrečioje teritorijoje pagrindimą arba detalizuojantys ir pagrindžiantys teritorijų planavimo dokumentų sprendinius.

1.3. TEKSTINIAI REGLAMENTAI

Neatskiriama Pagrindinio brėžinio dalis yra *tekstiniai reglamentai*, kurie paaiškina grafinę dalį konkrečiam Nagrinėjamam rajonui, išvengiant galimo sprendinių traktavimo dviprasmiškumo. Tekstiniai reglamentai nusako Pagrindiniame brėžinyje pažymėtų Nagrinėjamų rajonų struktūros esmines nuostatas ir įpareigoja juos detalizuoti kito lygmens TPD. T.y. - BP kompetencijos lygmenyje nurodyti tik conceptualiai apibendrinti sprendiniai, nesusiję su Nagrinėjamų rajonų vidaus struktūros detalizavimu. Tekstiniai reglamentai paaiškina, kaip turi būti detalizuojami BP sprendiniai kito lygmens TPD, nekeičiant BP sprendinių.

Veliuonos miestelio BP nustatomi šie *tekstiniai reglamentai*:

- Brėžiniai parengti ir vertinami nurodytuose masteliuose ir į tikslesnius mastelius netransformuojami (t.y. sprendinių, pateiktų mastelyje M 1:5000 negalima perkelti į tikslesnį, pavyzdžiui į M 1:500, mastelį). Ribos tarp skirtingų teritorijų naudojimo tipų, susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros trasos ir koridorių gabaritai, siūlomos pagrindinių pastatų vietos nėra tikslūs. Jie turi būti tikslinami pagal specifinius teritorijų požymius rengiant kitos rūšies teritorijų planavimo dokumentus (toliau - TPD). BP brėžiniuose pavaizduotos apibendrintos teritorijos, kurios nesusietos su konkrečiomis sklypų ribomis.
- BP pagrindiniame brėžinyje teritorijų naudojimo tipais pažymėtos apibendrintos teritorijos, didesnės nei 0,1 ha (10 arų). Mažesnės teritorijos brėžiniuose nepažymėtos ir neišskirtos kita spalva, net jeigu jose ir yra teisiškai įregistruoti kitos paskirties sklypai, kuriuose veikla galima pagal tų sklypų įteisintą paskirtį. Nepažymėtoms mažesnėms nei 0,1 ha teritorijoms užstatymo ir teritorijų naudojimo reglamentus nustato kitos rūšies TPD.
- BP nepanaikina galiojančių SP ir DP sprendinių. Jų nuostatos yra integruotos į BP sprendinius pagal BP kompetenciją. Rengiant naujus TPD privaloma vadovautis BP sprendiniais. BP taip pat nepanaikina žemės nuosavybės dokumentuose nurodytų žemės naudojimo būdų ir pobūdžių (rengiant naujus TPD tokiems sklypams, veikla gali būti nustatoma pagal BP reglamentus arba paliekama veikla pagal nustatytąją žemės nuosavybės dokumentuose).
- Suplanuotoje teritorijoje, nurodytame teritorijos naudojimo tipe gali būti numatomi socialinės, aptarnavimo, inžinerinės paskirties objektai, kokybiškai kuriantys viešam interesui naudingą socialinės, inžinerinės infrastruktūros tinklą, esant aiškiai deklaruotam viešam interesui ir įvertinus galimą poveikį aplinkos kokybei, jeigu tai neprieštarauja galiojantiems teisės aktams.
- Kultūros paveldo objektų teritorijose veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais, reglamentais bei kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais. Visi kultūros paveldo objektai priskiriami konservacinio prioriteto zoni.

Esamos nekilnojamosios kultūros vertybės nurodytos aiškinamajame rašte. BP nurodyti reglamentai galioja tiek, kiek jie neprieštarauja TPD ar kitiems teisės aktams.

- Nurodytieji maksimalūs užstatymo intensyvumo reglamentai taikomi atskiriems sklypams, bet ne visam teritorijos naudojimo tipui.
- Verslo, gamybos, pramonės teritorijose bet kokia esama ar planuojama ūkinė veikla privalo atitikti higienos normų reikalavimus ir neturi daryti neigiamo poveikio greta esančiai ir planuojamai gyvenamajai aplinkai ir žmonių sveikatai.
- Kol neįgyvendinami BP sprendiniai visos neužstatytos teritorijos naudojamos pagal esamą paskirtį.
- Detalieji planai gali būti nerengiami, jeigu pakanka BP nustatytų reglamentų tam, kad būtų galima išduoti architektūrinius reikalavimus techninių projektų rengimui.

2. VELIUONOS MIESTELIO PLĖTROS KONTEKSTAS

Miestelio vystymąsį įtakoja įvairūs išorės ir vidaus veiksniai. Išoriniams veiksniams priskirti aukštesniojo lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai, galiojantys planuojamoje teritorijoje, plėtrą įtakojančios susisiekimo sistemos elementai, miestelio geografinė padėtis, taip pat bendro šalies socialiniai, ekonominiai, politiniai veiksniai.

Svarbiausi išoriniai veiksniai:

- Aukštesniojo lygmens teritorijų planavimo dokumentų sprendiniai: LR teritorijos, Tauragės apskrities teritorijos, Jurbarko rajono savivaldybės teritorijos bendrieji planai Veliuoną ir jos apylinkes vienareikšmiškai numato vystyti kaip kultūrinės rekreacijos, pažintinio turizmo centrą, tikslingai išnaudojant vietos išskirtinai vaizdingą kraštovaizdį, gausias rekreacijai tinkamas gamtines teritorijas, turtingą kultūrinę aplinką;
- Galimybė panaudoti ES struktūrinę paramą užtikrinant miestelio darnų vystymąsi bei racionalų lėšų ir kitų išteklių panaudojimą, atsižvelgiant į teritorijų plėtros ilgalaikius poreikius;
- Globalizacijos veiksniai, susiję su energetinių išteklių brangimu, migracija, kapitalo ir darbo rinkos laisvu judėjimu, turizmo plėtra, savitumo (ypač gamtos ir kultūros vertybių) išsaugojimu;
- Teisinės bazės, reglamentuojančios teritorijų planavimą, statybas, infrastruktūros plėtrą, žemės reformą, nestabilumas;
- Planuojama Veliuonos miestelio teritorija yra svarbiausias seniūnijos urbanistinio audinio elementas, kuriame koncentruojasi svarbiausi kultūriniai, socialiniai, sveikatos apsaugos, švietimo sistemos aptarnavimo objektai;
- Susisiekimo sistemos ypatumai Veliuonos apylinkėse - Veliuonos įvairiapusę plėtrą įtakoja gana komplikotas miestelio prisijungimas prie bendro Lietuvos magistralinių kelių tinklo: artimiausią magistralinį kelią, esantį už 21 km į šiaurės rytus (A1 Vilnius – Kaunas – Klaipėda) galima pasiekti tik rajoninės reikšmės keliais (1707 Veliuona–Tamošiai–Griciai, 1712 Žibintai–Girdžiai–Armeniškiai ir 1709 Seredžius–Juodaičiai–Mituva–Keryvai).

Vidiniams plėtrą įtakojančioms veiksnams priskirtina susiklosčiusi Veliuonos urbanistinė struktūra, esamo miestelio centro, želdynų bei susisiekimo sistemos ypatumai, kultūros paveldo teritorijų gausa.

Siūlomų sprendinių įgyvendinimas priklausys nuo daugelio veiksnių, kurių tarpe išskirtini šie: gyventojų skaičiaus mažėjimo stabdymas, švietimo, kultūros, asmens sveikatos priežiūros, socialinės rūpybos paslaugų kokybės ir prieinamumo visiems gyventojams gerinimas, gyvenimo kokybės gerinimas renovuojant esamus gyvenamuosius pastatus ir naujų statybų skatinimas, naujų darbo vietų kūrimas, verslo sąlygų gerinimas modernizuojant gamybą ir pritraukiant investicijas, inžinerinės infrastruktūros sutvarkymas ir modernizavimas.

3. TERITORIJOS URBANISTINĖS STRUKTŪROS VYSTYMAS

3.1. TERITORIJOS URBANISTINĖS STRUKTŪROS VYSTYMO PRINCIPAI IR RAIDOS STRATEGIJA

Veliuonos miestelio BP sprendiniai nurodo miestelio vystymosi kryptis ir teritorinės plėtros prioritetus iki 2030 metų. Jie užtikrina pradėtų planavimo darbų ir statybų tęstinumą, garantuoja investicijų stabilumą.

Planuojamos Veliuonos miestelio urbanistinės struktūros įgyvendinimas yra ilgalaikės miestelio darnios plėtros rezultatas, o jos tolimesnė kaita priklausys nuo ateities visuomeninių, socialinių ir ekonominių realiųjų.

Bendras planas – svarbiausias miestelio teritorijų planavimo dokumentas, sprendžiantis darnaus vystymosi uždavinius, įgyvendinantis miestelio viziją ir plėtros prioritetus. Tai kompleksinis teritorijų planavimo dokumentas, kuriame nustatyti miestelio teritorijos planinės ir erdvinės struktūros vystymo principai, teritorijos naudojimo funkciniai prioritetai bei bendrieji teritorijos tvarkymo, naudojimo ir apsaugos reglamentai.

Bendrojo plano sprendiniuose nenagrinėjami atskiri sklypai. Pavienių sklypų žemės naudojimo režimai bei tvarkymo ir apsaugos reglamentai nustatomi žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentuose.

Įvertinus patvirtintą Veliuonos miestelio plėtros koncepciją bei Jurbarko rajono teritorijos BP sprendinius, miestelio teritorijos vystymo koncepcijos pagrindu parengti miestelio teritorijos bendrojo plano sprendiniai, kuriose numatytos priemonės:

- Užtikrinančios gyvenimo kokybės augimą;
- Leidžiančios valdyti miestelio plėtrą pagal darnios plėtros principus;
- Suderinančios Veliuonos miestelio ir Jurbarko rajono teritorijų bendrųjų planų sprendinius, sukuriančius prielaidas darniai Veliuonos miestelio integracijai į rajono urbanistinės ir gamtinės struktūros audinį.

Veliuonos miestelio teritorijos BP sprendiniuose iki 2030 metų įgyvendinti šie bendrieji tikslai ir uždaviniai, kurių buvo siekta rengiant miestelio teritorijos bendrąjį planą:

- Suformuota miestelio teritorijos vystymo koncepcija, nustatanti teritorijų tvarkymo, naudojimo ir apsaugos reglamentus;
- Atliktas miestelio teritorijos funkcinis zonavimas, užtikrinant harmoningą planinės struktūros raidą, siekiant tolygaus miestelio teritorijų ir jų erdvinės struktūros darnos;
- Numatytos priemonės užstatytų teritorijų planinei erdvinei struktūrai tobulinti, gyvenimo ir aplinkos kokybei gerinti, socialinės ir kultūrinės infrastruktūros plėtojimui, rekreacinių ir apsauginių želdynų sistemai formuoti;
- Numatytos priemonės ir apribojimai, užtikrinantys gamtinio karkaso erdvinės struktūros vystymą, gamtos ir kultūros vertybių išsaugojimą;
- Nustatyti centrinės miestelio dalies urbanistinio vystymo prioritetai, atsižvelgiant į teritorijos savitumo išsaugojimą ir vystymą, miestelio teritorijos turimo potencialo geresnį panaudojimą;
- Numatytos teritorijos visuomenės poreikiams reikalingų objektų plėtrai;
- Pagal bendrus vyraujančius požymius nustatyta atskirų planuojamos teritorijos dalių pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis ir naudojimo būdas;
- Nustatyti planuojamos teritorijos užstatymo aukštingumo, intensyvumo parametrai bei kiti reglamentai.

Pagrindinis tikslas, vystant Veliuonos miestelį ir tobulinant miestelio struktūrą, yra sudaryti optimalias gyvenimo, darbo ir poilsio sąlygas miestelėnams, užtikrinant jų gyvenamosios aplinkos kokybę. Pagrindinio tikslo siekiama įgyvendinant darnaus vystymo principus:

- Skatinant daugiafunkcinį žemės naudojimą;
- Skatinant vidinę miestelio teritorijos plėtrą ar racionaliai ir atsakingai urbanizuojant teritorijas;
- Skatinant verslo, paslaugų infrastruktūros ir ūkinės veiklos vystymą, didinant gyventojų užimtumą;
- Išsaugant vertingus gamtinius plotus, siekti gerinti aplinkos kokybę, rekreacines gyvenamosios aplinkos sąlygas;
- Siekiant išsaugoti vietos kultūrinį savitumą, pritaikyti kultūros paveldo objektus ir teritorijas tausojančiajam naudojimui.

Veliuonos miestelio teritorijos struktūrą apibrėžia miestelio planinė ir erdvinė struktūra, pagrindinių miestelio teritorijų naudojimo tipų išdėstymas ir tarpusavio ryšiai. Miestelio teritorijos urbanistinės struktūros pagrindiniai elementai yra:

- Miestelio zonos su skirtingais urbanizacijos intensyvumo rodikliais bei funkcija;
- Miestelio centras, kuris kartu su senąja miestelio dalimi sudaro kompozicinį branduolį;
- Pagrindinės kompozicinės – vizualinės ašys;
- Gamtinio karkaso lokalizavimo teritorijos ir miestelio želdynų sistema;
- Pagrindinių miestelio gatvių sistema.

Veliuonos miestelio erdvinę struktūrą siekiama vystyti sudarant optimalų balansą tarp urbanizuotų ir laisvų erdvių, saugant vertingą (miestelio) kraštovaizdį. Pagrindinis optimalios Veliuonos miestelio struktūros vystymo principas yra miestelio centro vystymas, saugant esamą fizinę aplinką, pritaikant ją kintantiems poreikiams. Tai apima:

- Gyvenamosios aplinkos, viešųjų erdvių ir kitų teritorijų modernizavimą, rekonstrukciją;
- Urbanistinių jungčių – miestelio pagrindinių gatvių tinklo stiprinimą, miestelio ryšių saugaus ir patogaus funkcionavimo užtikrinimą;
- Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugą ir racionalų panaudojimą;
- Gamtinio karkaso elementų saugojimą ir želdynų sistemos plėtojimą;
- Miestelio ir aplinkinių teritorijų tolimesnio vystymosi subalansavimą;
- Teritorijų rezervavimą galimai verslo ir pramonės zonai.

BP sprendiniai nurodo miestelio teritorinės plėtros bendruosius resursus – teritorijas, kur (ir kiek) galima statyti ir kur negalima statyti, nubrėžia vystymo kryptis. Nors atskiri plano elementai gali būti įgyvendinti skirtingais etapais, tačiau bendra suplanuotos teritorijos vizija bei pagrindiniai principai išlieka.

Miestelio pietrytinė riba iš Nemuno pusės keičiama sutapatinant ją su panemunėje įregistruotais kadastriniais sklypais. Toliau į vakarus riba sutapdinama su Nemuno kranto linija (pagal GDR 10 LT duomenis), siekiant suformuoti bendrojo naudojimo teritoriją miestelio gyventojų ir lankytojų rekreaciniams poreikiams.

Gyvenamosios teritorijos (socialinė aplinka) yra esminis veiksnys formuojant miestelio struktūros modelį iki 2035 metų, numatant visapusiškos miestelio plėtros strategiją. Į

Veliuonos miestelį siekiant pritraukti jaunus, darbingus žmones, suteikiant galimybę įsigyti kokybišką būstą miestelyje, turi būti skirtas nuolatinis dėmesys esamų gyvenamųjų teritorijų atnaujinimui bei naujų gyvenamųjų teritorijų plėtrai, gyvenimo kokybės gerinimui.

Planuojant gyvenamąsias teritorijas numatoma:

- Būsto plėtrai pirmiausia įsisavinti vidinius teritorinius rezervus, naudojant jau esamą miestelio infrastruktūrą;
- Modernizuojant ir atnaujinant esamą gyvenamąjį fondą, gerinti būsto ir aplinkos kokybę;
- Verslui, vystančiam ir plėtojančiam būstą, sudaryti palankią investicinę aplinką;
- Saugoti miestelio savitumą (kultūros ir gamtos paveldą) bei gerinti miestelio gyvenamųjų teritorijų urbanistinį – architektūrinį įvaizdį.

BP sprendiniai, atsižvelgiant į demografinės būklės stagnaciją ir neigiamus rodiklius, iki 2030 metų, numato gyvenamųjų teritorijų plėtrą, teikiant prioritetą esamo gyvenamojo fondo kokybės gerinimui, modernizavimui. Esant poreikiui planuojamos ir kelios miestelio teritorijos dalys, kuriose gali būti naujo būsto plėtra šiose teritorijų naudojimo tipuose:

- *Mišri centro teritorija.* Būsto plėtra galima atnaujinant esamą, atkuriant istorinį užstatymą, suteikiant naują gyvenimo ir aplinkos kokybę, integruotą išlikusios urbanistinės struktūros kontekste. Miestelio centro teritorija - mišri teritorija, skirta administravimo, kultūrinių, religinių, komercinių ir kitų institucijų koncentravimui kartu su gyvenamąja funkcija.
- *Mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos.* Būsto plėtra galima intensyvinant silpnai apkrautas, esamas gyvenamąsias teritorijas. Teritorijų intensyvinimo priemonės galima naudoti tik įvertinus teritorijų fizines galimybes daugiafunkciniam pritaikymui darnios plėtros požiūriu.
- *Vidutinio užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos.* Būsto plėtra galima intensyvinant silpnai apkrautas, esamas gyvenamąsias teritorijas. Teritorijų intensyvinimo priemonės galima naudoti tik įvertinus teritorijų fizines galimybes daugiafunkciniam pritaikymui darnios plėtros požiūriu.
- *Mišri mažo užstatymo intensyvumo teritorija.* Būsto plėtra galima atnaujinant esamą užstatymą, suteikiant naują gyvenimo ir aplinkos kokybę. Tai mišri teritorija, skirta administravimo, visuomeninių, komercinių ir kitų funkcijų integravimui kartu su gyvenamąja funkcija.
- *Naujos teritorijos.* Esant ženkliam esamų gyvenamųjų kvartalų intensyvinimui, ir vykstant esamo susidėvėjusio užstatymo atnaujinimo procesams, sekančiu etapu galima naujų teritorijų urbanizacija šiaurinėje miestelio dalyje, kur būtų pratęstos esamos mažaaukštės gyvenamosios struktūros (kvartalai**), siekiant išlaikyti vienodą miestelio užstatymo morfotipą. Veliuonos miestelio gyvenamoji struktūra yra gana išstęsta rytų – vakarų kryptimi, daugiausiai monofunkcinė, kur socialinė ir aptarnavimo struktūra sukoncentruota artimoje miestelio centrinėje dalyje. Siekiant racionalizuoti urbanistinę struktūrą, pirmiausiai siūloma užpildyti neužstatytus plotus tarp gyvenamųjų sklypų, tuomet gyvenamąją funkciją minimaliai plėsti šiaurės kryptimi.

Vienbučiai gyvenamieji namai gali būti statomi ir kituose naudojimo tipuose, jei tai neprieštarauja susiklosčiusiems užstatymo principams. Neurbanizuojamose teritorijose būsto plėtra galima tik esamose namų valdose, maksimalus užstatymo intensyvumas yra 0,2.

Numatomoms modernizuoti gyvenamosioms teritorijoms turi būti parengti kompleksiniai atnaujinimo (modernizavimo) planai.

Užstatant naujas gyvenamąsias miestelio plėtros teritorijas, numatoma kompleksinė plėtra kartu įrengiant atskiruosius želdynus, užtikrinant gyvenimo, darbo ir poilsio sąlygas gyventojams. Naujai užstatomos teritorijos laikomos visai naujos plėtros teritorijos ir suplanuotos, bet nebaigtos ar nepradėtos užstatyti teritorijos.

3.2. TERITORINĖ PLĖTRA IR MIESTELIO TERITORIJOS BALANSAS

Kompaktiškai užstatytoje teritorijoje, miestelio centrinėje dalyje numatomas kompleksinis gerbūvio, užstatymo ir infrastruktūros atnaujinimas ir modernizavimas. Modernizuojant esamas urbanizuotas teritorijas nauja statyba numatoma pagal susiklosčiusius principus baigiant formuoti nebaigtas užstatymo struktūras, ypač miestelio centre, tobulinant jų polifunkcinę struktūrą ir rekonstruojant esamus pastatus pagal teritorijai būdingus urbanistinius požymius.

Visa galima plėtra organizuojama taip, kad būtų išsaugoti vertingiausi urbanistinę struktūrą sudarantys gamtiniai, kultūriniai kompleksai, sudaromos sąlygos patogiams struktūriniais ryšiams ir gyvybingam funkcionavimui. Miestelio plėtra koncentruojama į neužpildytus plotus miestelyje, siekiama įvairesnių funkcinių paskirčių, ypač smulkaus verslo ir netaurios pramonės paskirties objektų plėtros.

Veliuonos miestelio teritorijoje numatoma gyvenamosios statybos plėtra, prioritetą teikiant centro formavimui, viešųjų erdvių gausinimui ir verslo, gamybos vystymui. Nauja erdvė gyvenimui numatoma į šiaurę nuo esamų gyvenamųjų teritorijų, pratęsiant esamus gyvenamuosius kvartalus bei juos užpildant ir intensyvinant.

Miestelio urbanistinė plėtra ryškiausia miestelio šiaurinėje ir šiaurės vakarų dalyje, numatant naujas gyvenamąsias bei rekreacines teritorijas, taip pat stiprinant šiaurinėje miestelio dalyje, greta Draugystės g. esančias verslo ir pramonės zonas. Pramonės, verslo ir kitų darbo vietų plėtros galimybės numatomos racionaliai išnaudojant esamą žemės ūkio ir gamybos zoną šiaurinėje miestelio dalyje, sudarant galimybes ją konvertuoti mišriems viešojo prioriteto poreikiams. Šioje teritorijoje minėtų teritorijų plėtra numatoma ribota, atsižvelgiant į gretimai esančių saugomų teritorijų gausą.

Sprendiniuose numatytos miestelio teritorijos funkcinės zonos sudaro tarsi kraštutvarčinį foną, kuriame realizuojasi ir funkcionuoja urbanistinio vystymo bei ekologinio kompensavimo – gamtinio karkaso, struktūros.

Gamtinį miestelio karkasą sudaro esamos gamtinės teritorijos, tvenkiniai su bendro naudojimo žaliosiomis zonomis, skirtomis pėsčiųjų eismui, galimai rekreacijai, poilsiui vystyti. Teritorijas, esančias palei pagrindinius kelius, kelių apsaugos zonoje, siūloma apsodinti apsauginės paskirties želdynais.

Planuojamos Veliuonos miestelio urbanistinės struktūros, su nustatytais teritorijų naudojimo tipais bei žemės naudojimo reglamentais, įgyvendinimas yra ilgas plėtros rezultatas, o jos tolimesnė kaita priklausys nuo ateities visuomeninių, socialinių ir ekonominių procesų. Urbanizuojamų teritorijų plėtra numatyta siūlomose praplėsti miestelio administracinėse ribose.

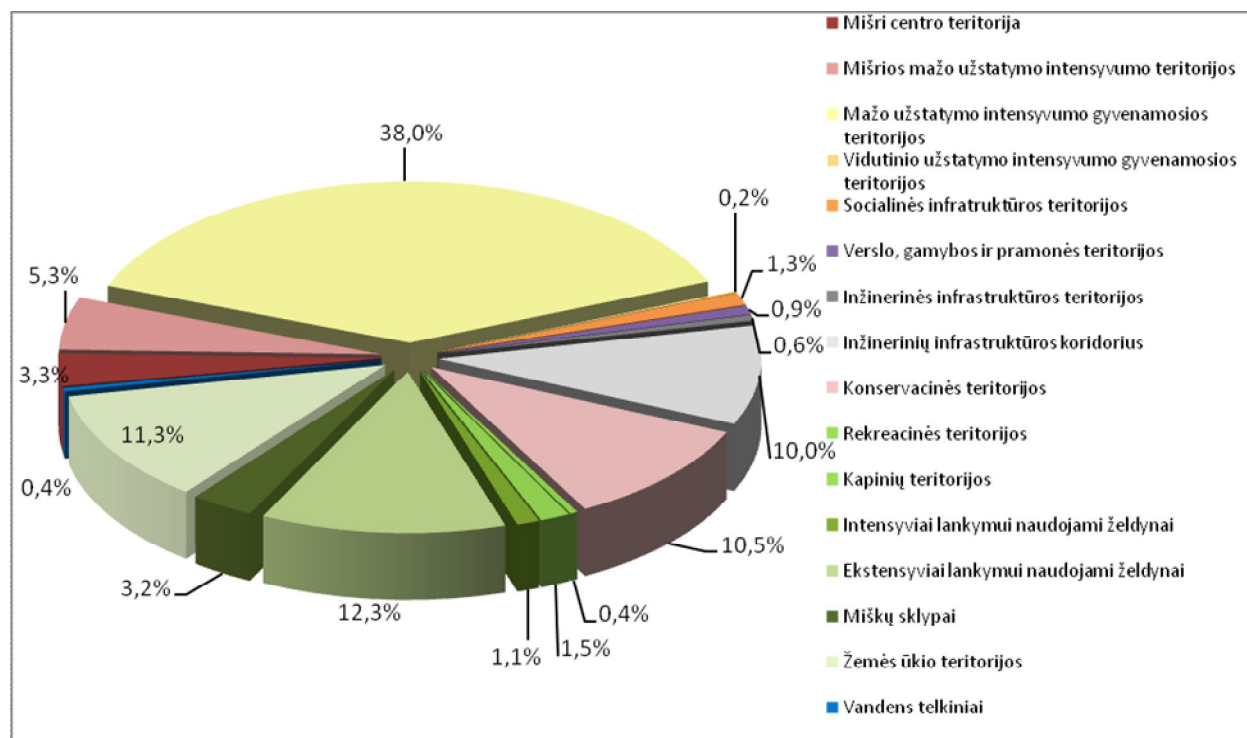
Miestelio teritorijos plotas esamose juridinėse ribose yra 226 ha. Bendruoju planu numatoma miestelio ribas pakoreguoti atsižvelgiant į sklypų ribas bei Nemuno pakrantės ribą, numatomas plotas – 230ha. Administracinės ribos bus nustatomas vadovaujantis Lietuvos Respublikos Teritorijos administracinių vienetų ir jų ribų įstatymu (Žin., 1994, Nr. 60-1183, Žin., 2005, Nr. 88-3284, Žin., 2010, Nr. 41-1934), Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų ir pavadinimų tvarkymo taisyklėmis (Žin., 2006, Nr. 9-333, Žin., 2010, Nr. 33-

1565), Administracinių vienetų ir gyvenamųjų vietovių teritorijų ribų nustatymo ar keitimo planų rengimo tvarkos aprašu (Žin., 2010 Nr. 19-920).

Bendrojo plano sprendiniai analizuoja miestelio plano struktūros arba funkcinės struktūros – pagrindinių miestelio funkcinę zonų, gatvių tinklo, teritorinio išdėstymo pobūdį ir tarpusavio ryšius. Teritorijos naudojimo tipų pasiskirstymas miestelio ribų teritorijoje pateikiamas 2 lentelėje bei pav. 4.

2 lentelė. Planuojamos teritorijos balansas administracinėse ribose

Žemės naudojimo tipas	Plotas, m ²
Mišri centro teritorija	75956
Mišrios mažo užstatymo intensyvumo teritorijos	123639
Mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos	888544
Vidutinio užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos	3888
Socialinės infratraktūros teritorijos	29745
Verslo, gamybos ir pramonės teritorijos	20120
Inžinerinės infrastruktūros teritorijos	13301
Inžinerinių infrastruktūros koridorius	232784
Konservacinės teritorijos	244686
Rekreacinės teritorijos	9198
Kapinių teritorijos	34761
Intensyviai lankymui naudojami želdynai	26526
Ekstensyviai lankymui naudojami želdynai	286780
Miškų sklypai	74595
Žemės ūkio teritorijos	263721
Vandens telkiniai	8533

Pav. 4. Planuojamos teritorijos balansas siūlomose administracinėse ribose

3.3. MIESTELIO URBANISTINĖ KOMPOZICINĖ STRUKTŪRA, FUNKCINIAI CENTRAI IR TERITORIJŲ NAUDOJIMO TIPAI

Kompozicinė struktūra.

Veliuonos miestelyje 2011 metais gyveno 726 gyventojai. Miestelio plotas pagal šiuo metu galiojančias administracines ribas yra 226 ha, kurių didžiausią dalį užima išilgai Nemunui žemutinėje ir viršutinėje terasose išsidėsčiusios gyvenamosios teritorijos su jų epicentre išsidėsčiusia nedidele koncentruota aptarnaujančių visuomeninių objektų teritorija.

Veliuona istoriškai paveldėjo linijinę urbanistinę struktūrą. Miestelis įsikūręs ir tankiausiai užstatytas išilgai trijų pagrindinių urbanistinių kompozicijos ašių – vienoje Gedimino g. pusėje ir abipus Vytauto bei Dariaus ir Girėno g. Dar viena, vietomis ne retesniu užstatymu pasižyminti miestelio ašis – Draugystės g. – apjungia pirmąsias tris ir yra tarsi miestelio išorinis ryšys su išorine aplinka – Jurbarko rajono rytinės dalies urbanistine periferija. Greta šių pagrindinių urbanistinių ašių vyrauja vienalytis beveik išimtinai gyvenamasis užstatymas – siauri pailgi sklypukai siaurąja kraštine prisišlieję prie transportinių jungčių. Tolstant nuo jų užstatymas tolydžio retėja iki pavienių sodybų (vienkiemų), tarp kurių vis tankiau įsiterpia žemės ūkio paskirties sklypai.

Gyvenamosios struktūros morfologinė sandara smulki, daugumoje ją sudaro individualūs mažaukščiai gyvenamieji namai, yra keli daugiabučiai.

Verslo ir darbo vietų teritorijos Veliuonoje be miestelio centro su smulkiomis komercinėmis, paslaugų ir kt. įmonėmis, koncentruojasi miestelio šiaurinėje dalyje, kur yra įsikūrusios žemės ūkio technikos ir kt. transporto priemonių remonto dirbtuvės.

Turtingą istoriją turinčio miestelio demografiniai rodikliai, deja, atitinkamai visos šalies rodikliams, yra neigiami, todėl tikėtis didesnio gyventojų skaičiaus augimo 2015-2030m. nėra pagrindo. Taigi svarbiausiu uždaviniu laikomas gyvenimo kokybės gerinimas bei aplinkos verslui ir netaršiai pramonei kūrimas.

Šią bendrojo plano kryptį ir atspindi planuojamas urbanistinės kompozicinės struktūros vystymas.

Funkciniai centrai.

Miestelio funkcinį centrų struktūros lokalizavimas grįstas esamų gyvenamųjų teritorijų modernizavimo, subalansuotos įvairios paskirties teritorijų integracijos ir priartinimo prie gyvenamosios aplinkos poreikiu. Pagrindinės teritorijos, skirtos socialinės ir aptarnavimo infrastruktūros objektų vystymui, daugiausiai koncentruojamos istoriniame - urbanistiniame miestelio centre, kuris apibrėžiamas kaip mišri centro teritorija. Čia skirtingų paskirčių objektai (savivaldos institucijos, policija, paslaugų įmonės, mokykla, darželis, parduotuvės, bažnyčia, ir kt.) koncentruotai sudaro nedidelės ląstelės branduolį, sujungtą nuosekliais gatvių tinklo ryšiais.

Sprendiniuose numatyta vidinės miestelio struktūros tobulinimo kryptis yra esamų kvartalų renovacija ir neefektyviai panaudotų teritorijų modernizavimas bei konversija, siekiant gyvenamųjų, darbo, poilsio vietų darnos. Tam tikslui pasiekti, bendrojo plano sprendiniai siūlo papildyti gyvenamąją miestelio struktūrą lokaliais daigafunkciniais centrais (Antkalnės g., Draugystės g. – Veliuonos dvaro teritorijoje, Žiedų g. bei numatyti galimybę tokių lokalių centrų įsikūrimui išilgai Gedimino g.).

Teritorijų naudojimo tipai.

Bendrojo plano sprendiniuose miestelio teritorija suskirstyta pagal planuojamus žemės naudojimo interesus, išskiriant kiekvienos teritorijos nustatytą naudojimo tipą. Planuojant atskirų teritorijų naudojimo kryptis, atsižvelgiama į tai, kokia veikla šioje teritorijoje turėtų dominuoti.

Bendrojo plano sprendiniai nurodo Veliuonos miestelio teritorijos naudojimo tipus, kuriuose nustatyta galima žemės naudojimo paskirtis ir žemės naudojimo būdai bei užstatymo intensyvumo ir aukštingumo reglamentai. Planuojami teritorijų naudojimo tipai ir nustatyti šių tipų tvarkomieji reglamentai pavaizduoti Veliuonos miestelio bendrojo plano sprendinių pagrindiniame brėžinyje.

Teritorijų naudojimo tipai apima atskiras miestelio dalis, pasižyminčias gamtinės aplinkos ir urbanistinių sąlygų bei planuojamų teritorijos funkcinių interesų panašumu. Sprendiniai nustato esminius teritorijų naudojimo tipų vystymo principus, formuojančius subalansuotą polifunkcinį miestelio atskirų kvartalų užstatymą.

Konkretizuojant sprendinius, miestelio teritorijų naudojimo tipai detalizuoti į smulkesnius teritorinius vienetus, kuriems nurodoma galima vystymo strategija bei specialieji reglamentai (3 lentelę).

Bendrojo plano sprendinių pagrindiniame brėžinyje išskirti teritorijų naudojimo tipai pažymėti atitinkamomis spalvomis. Teritorijų naudojimo tipų pagrindiniai tvarkymo, naudojimo ir apsaugos reglamentai nurodyti reglamentų lentelėje. Nustatyti šie reglamentai:

- Vyraujantys teritorijos požymiai;
- Galima pagrindinė tikslinė žemės naudojimo paskirtis ir naudojimo būdas;
- Galimas maksimalus užstatymo intensyvumas;
- Galimas maksimalus pastatų aukštingumas.

Bendras planas leidžia dalį komercinės, pramogų, techninės infrastruktūros objektų išdėstyti ir kitose miestelio vietose, pagal individualius verslo poreikius ar investuotojų intuiciją, tačiau gyvenamosiose teritorijose bei miestelio centre skiriamas prioritetas pirminei numatyta paskirčiai.

Rengiant žemesnio lygmens teritorijų planavimo dokumentus, miestelio bendrojo plano sprendiniai (teritorijų naudojimo tipų ribos, susisiekimo ir inžinerinės infrastruktūros trasos) tikslinami pagal specifinius gamtinius ir urbanistinius teritorijų požymius, ypatingą svarbą teikiant gamtos ir kultūros paveldo apsaugai.

Norint užtikrinti Veliuonos miestelio plėtros koncepcijoje iki 2035 metų numatytą nuoseklios plėtros vystymą ir gamtinių bei kultūros paveldo teritorijų apsaugą, sprendiniuose iki 2030 metų numatytos miestelio teritorijos skirstomos į **urbanizuotas ir urbanizuojamas** bei **neurbanizuotas ir neurbanizuojamas** teritorijas. Planuojamos neurbanizuojamos teritorijos užtikrina miestelio gamtinės aplinkos apsaugą.

Reglamentų lentelėje surašyti šioms teritorijoms nustatyti teritorijos naudojimo, tvarkymo ir apsaugos reglamentai. Saugomų teritorijų apsaugą reglamentuoja specialieji saugomų teritorijų planai ir joms nustatyti specialieji reglamentai.

Sprendiniuose išskirtos šios **urbanizuotų ir urbanizuojamų teritorijų** funkcinės zonos:

Teritorijos, tinkamos gyventi:

- ***Mišri centro teritorija.*** Mišraus užstatymo miestelio centro ir kitų lokalių centrų teritorijos, kuriose vyrauja komercinė, visuomeninė ir gyvenamoji funkcija ir kurioms keliama ypatingi reikalavimai pastatų ir jų aplinkos architektūrinei kokybei. Veliuonoje mišri centro teritorija apima viršutinėje terasoje išsidėsčiusią miestelio dalį nuo bažnyčios į vakarus, apima Vytauto g. pietinį užstatymą, jos vakarinė riba – visuomeninė teritorija su darželiu ir mokykla, šiaurinė – K. Veverskio g., pietinė riba – A. Juškos g. su pietinės pusės užstatymu.

Ši teritorija - tai funkcijų koncentracijos, struktūrinis bei kompozicinis branduolys, kartu su miestovaizdžio dominante bažnyčia formuojantis miestelio siluetą, erdvinį – architektūrinį savitumą. Miestelio centras reprezentuoja miestelio istorijos ir kultūros raidą. Bendrojo plano sprendiniais siekiama įgyvendinti centrui būdingą urbanistinių ir architektūrinių sprendimų kokybę, atitinkančią LR Architektūros politikos kryptis. Miestelio centrinės dalies savitumas, išlaikant jos struktūrinių elementų morfologinę įvairovę – užstatymo tipologiją, mastelį, aukščio ir intensyvumo dydžius, viešųjų erdvių specifiką, galėtų saikingai derintis su modernaus ir ekologiško miestelio sampratos puoselėjimu. Bendrojo plano sprendiniai siūlo gerinti jo užstatymo ir gatvių infrastruktūros estetinę kokybę, išsaugant istoriškai susiklosčiusį kultūrinį kraštovaizdį, miestelio dominantės - bažnyčios - vizualinę įtaką aplinkinėms teritorijoms, mažaukštį užstatymo pobūdį. Šioje teritorijoje būtina vengti aukštais pastatais ar inžineriniais objektais formuoti naują modernaus miestelio įvaizdį, keisti siluetą. Istorinėje miestelio dalyje pirmenybė teikiama paveldo vertybių, kaip svarbaus miestovaizdžio komponento savitumo bei gyvenamajai funkcijai išsaugoti. Miestelio centrinėje dalyje galima ir būtina didesnė funkcinė įvairovė, galimas užstatymo tankinimas ir intensyvinimas, jame būtina pritraukti investuotojus ir sukurti daugiau darbo vietų, didinti traukos objektų skaičių. Didesnio skaičiaus aptarnavimo infrastruktūros objektų gyvavimas miestelio centre yra bendrojo plano siekis, kuris turėtų padėti pritraukti investicijas, užtikrinti patrauklų Veliuonos miestelio įvaizdį.

- *Mišrios mažo užstatymo intensyvumo teritorijos.* Teritorijos, kuriose vyrauja gyvenamoji ir komercinė veikla. Šalia vyraujančių funkcijų, galima socialinė, komercinė, rekreacinė, inžinerinė ir kt. paskirtis.
- *Mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos* - teritorijos, kuriose vyrauja vienbutė ir dvibutė gyvenamoji statyba kartu su reikalinga socialine, komercine, paslaugų ir pan. infrastruktūra. Šio tipo teritorijos apima teritoriškai didžiausią miestelio dalį.
- *Vidutinio užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos.* Teritorijos, kuriose vyrauja daugiabučių gyvenamųjų namų statyba kartu su reikalinga socialine, komercine, paslaugų ir pan. infrastruktūra. Šio tipo teritorijų galimą plėtrą bendrojo plano sprendiniai numato greta esamo daugiabučio Žemdirbių g., kur yra pakankamai išvystyta inžinerinė infrastruktūra.

Teritorijos, netinkamos gyventi:

- *Socialinės infrastruktūros teritorijos* - teritorijos, kuriose vyrauja visuomeninės ir socialinės svarbos objektai (švietimo, medicinos, viešo administravimo) Komercinės teritorijos. Teritorijos, kuriose vyrauja verslo objektai, darbo vietos, prekyba, paslaugos.

Šio tipo teritorinės struktūros Veliuonoje tiesiogiai prisišlieję prie mišrios centro teritorijos ir kartu sudaro vieną daugiafunkcinį miestelio branduolį.

- *Verslo, gamybos ir pramonės teritorijos* – teritorijos, kuriose vyrauja gamyba, sandėliavimas, verslas, darbo vietos.

Bendrojo plano sprendiniai numato, jog verslo sektorius miestelyje turėtų būti stiprinamas, tačiau teritoriškai bendrasis planas naujų vietų šiam tikslui nenumato dėl gausių saugomų teritorijų gausos miestelyje. Tam tikslui įgyvendinti bendruoju planu siūloma stiprinti esamą verslo teritoriją, kuri koncentruota viename teritoriniame komplekse, šiaurinėje planuojamos teritorijos dalyje, esamų transporto priemonių

remonto dirbtuvių pagrindu. Čia numatoma galimybė įsikurti miestelio verslo ir pramonės zonoms: prekybos, gamybos, paslaugų, logistikos, sandėliavimo įmonėms su naujomis darbo vietomis. Galimai atsirasiančių pramonės objektų sanitarinės apsaugos zonos (SAZ) neturi kirsti bendroju planu suplanuotų pramoninių ir komercinių teritorijų ribų. Šios paskirties teritorijų plėtra numatoma labai ribota dėl gausių gamtinių požiūriu vertingų aplinkinių teritorijų ir nepageidaujamo neigiamo poveikio joms.

- *Inžinerinės infrastruktūros teritorijos* – teritorijos inžinerinės infrastruktūros objektams. Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų statybos, taip pat teritorijos skirtos energetikos ir kitokiam ūkiui, nuotekų valykloms, atliekų saugojimui, perdirbimui, utilizavimui. Kitai inžinerinei infrastruktūrai.
- *Inžinerinės infrastruktūros koridorius* - teritorijos miestelio gatvėms, keliams, susisiekimo objektams, komunikacijų tinklams.
- *Konservacinės teritorijos* – teritorija, kurioje dominuoja konservacinės paskirties žemė. Veliuonoje šioms teritorijoms priskiriama piliakalnių ir žydų senųjų kapinių teritorijos.
- *Rekreacinės teritorijos* - rekreacijai skirtos, neurbanizuodamos teritorijos. Veliuonos miestelyje jos išsidėstę Nemuno pakrantėje – tai paplūdimiui ir prieplaukai skirtos teritorijos.
- *Kapinių teritorijos* – kapinėms skirtos teritorijos, Veliuonos miestelyje išsidėstę labiausiai į vakarus nusidriekusi dalyje.
- *Intensyviai lankymui naudojami želdynai* – tai rekreaciniai želdynai, miestelio parkai, skverai ir kiti poilsiui skirti želdynai. Esamos ir planuojamos naujos želdynų teritorijos iš visų pusių supa Veliuonos miestelį, ir keletoje vietų skaido jį šiaurės – pietų kryptimi. Šių teritorijų plėtra į šiaurę nuo miestelio centrinės dalies planuojama, siekiant užtikrinti gyventojų kokybišką laisvalaikį ir kiek galima, apjungti šio tipo želdynus į vientisą sistemą, kartu su priklausomaisiais želdynais formuojant bendrą, harmoningą miestelio reprezenacinį, gyventojų rekreacinius poreikius, tenkinančią sistemą. Šiose teritorijose įrengus erdves miestelio gyventojų aktyvaus laisvalaikio praleidimui, jos papildytų vietinių švietimo įstaigų sportinės bazės resursus, būtų akstinas rengti sporto ir kultūrinius renginius miestelyje, sudaryti sąlygas laisvalaikio leidimo būdų įvairovei. Numatomas intensyviai lankymui naudojamų želdynų teritorijų sujungimas su miestelio centru dviračių ir pėsčiųjų takais.
- *Ekstensyviai lankymui naudojami želdynai* – miestelio apsauginiai, ekologinės paskirties želdynai, skirti mažam lankytojų kiekiui, su ribota įranga siekinat iki maksimumo sumažinti lankytojų skaičių.
- *Miškų sklypai* - miškų ūkio paskirties žemė.
- *Žemės ūkio teritorijos* - žemės ūkyje naudojamos teritorijos.
- *Vandens telkiniai* – upės ir kiti atviri vandens telkiniai.

Bendrojo plano sprendiniuose nustatytoms urbanizuojamoms teritorijoms taikomi strateginiai plėtros būdai:

- Teritorijų saugojimas;
- Teritorijų atnaujinimas (modernizavimas);
- Naujų teritorijų įsisavinimas;
- Rezervavimas.

Saugojimas nustatomas gausioms įvairių statusą turinčioms Veliuonos miestelio saugomoms teritorijoms ir teritorijoms, kurių vertingąsias savybes būtina išsaugoti jų nekeičiant. Šiose teritorijose numatoma statyba gali būti vykdoma teisės aktų nustatyta tvarka atliekant tvarkybos darbus: konservavimą, restauravimą, atkūrimą ar pritaikymą.

Modernizavimas – urbanizuotų teritorijų gerbūvio, užstatymo ir infrastruktūros atnaujinimas, iš esmės keičiant esamą netenkinančią kokybę. Teritorijos modernizuojamos parengiant atskirų jos dalių ar visos teritorijos atskirų infrastruktūros rūšių atnaujinimo projektus. Modernizuojant esamas urbanizuotas teritorijas, nauja statyba galima:

- Baigiant formuoti nebaigtas užstatymo struktūras miestelio centre;
- Specializuotose teritorijose plėtojant socialinę, paslaugų, rekreacinę ir kitą infrastruktūrą;
- Rekonstruojant esamus statinius pagal teritorijai būdingus architektūrinius – urbanistinius požymius.

Naujos plėtros teritorijos, vystomos kompleksiskai, siekiant darnios plėtros. Planuojant šias teritorijas turi būti numatomas teritorinis rezervas inžinerinei ir susisiekimo infrastruktūrai bei bendro naudojimo ir apsauginiams želdiniams. Naujų urbanistinei plėtrai tinkamų teritorijų resursas suplanuotoje Veliuonos teritorijoje yra nustatytas daugiausiai esamų žemės ūkio naudmenų sąskaita. Įsisavinant naujas plėtros teritorijas būtina išsaugoti gamtinio karkaso elementus, gamtos ir kultūros paveldo objektus, suformuoti savitą kiekvieno rajono urbanistinę struktūrą bei architektūrinius sprendimus. Želdynų įrengimas, konkrečios apimtys ir jų integruotumo laipsnis turi būti nustatomi sekančiose projektavimo stadijose.

Rezervavimas – BP sprendiniuose nustatomos teritorijos, kurios reikalingos visuomenės poreikiams. Jų sąrašas pateikiamas 6 lentelėje.

Neurbanizuotose ir neurbanizuojamose teritorijose nenumatomas naujų urbanistinių vienetų kūrimas: plėtra galima tik esamose namų valdose ir galimas teritorijų konvertavimas iš taršios veiklos į nedaršią. Maksimalus užstatymo intensyvumas namų valdose – 0,1. Gali būti numatoma infrastruktūra (rekreacinė, inžinerinė ir pan.), reikalinga tų teritorijų patrauklumui žmonių poilsiui užtikrinti, nesusijusi su gyvenamąja paskirtimi.

Sprendiniuose išskirtos šios neurbanizuojamų teritorijų funkcinio naudojimo prioriteto zonos:

- *Miškų ūkio teritorijos* – jas sudaro miškai ir miškingos teritorijos;
- *Žemės ūkio teritorijos* – žemės ūkiui naudojamos teritorijos;
- *Vandenių teritorijos* – tvankiniai, upės, kiti atviri vandens telkiniai.

3.4. MIESTELIO TERITORIJOS TVARKYMO REGLAMENTAI

Veliuonos miestelio sprendiniuose taikomas daigafunkcinio zonavimo metodas, kai miestelio teritorija dalinama į teritorijas pagal naudojimo tipus, išskiriant vyraujantį žemės naudojimo tipą. Vyraujantis (dominuojantis) tipas reiškia, kad teritorijoje pirmiausia numatoma vystyti nurodytą veiklą ir kitos galimos veiklos rūšys negali šiai veiklai daryti neigiamo poveikio. Vyraujantis tipas nustatytas pagrindiniame brėžinyje parodytai teritorijai, o ne kvartalui ar konkrečiam sklypui, ir yra išskiriamas spalva.

Nustatyti miestelio teritorijos naudojimo tipai ir galima veikla pateikti 3 lentelėje.

Objektams, naujai prie miestelio prijungiamose teritorijose (numatytose miestelio ribose):

1. leidžiama pradėti ar tęsti statybų darbus pagal statybą leidžiančius dokumentus, išduotus iki miestelio bendrojo plano patvirtinimo;
2. nesant išduotiems statybą leidžiantiems dokumentams iki miestelio bendrojo plano patvirtinimo, projektavimo ir planavimo darbai bei statybos vykdomi pagal miestelio bendrojo plano sprendinių reglamentus.

3 lentelė. Miestelio teritorijos naudojimo tipai, galima veikla.

Teritorijos naudojimo tipas				Užstatymo reglamentai		Pastabos
Žymėjimas brėžinyje	Pavadinimas	Vyraujantys teritorijos požymiai	Galimos pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirtys ir naudojimo būdai	Užstatymo intensyvumas/ tankumas (%)	Pastatų aukštingumas aukštais/metrais	
URBANIZUOJAMOS TERITORIJOS						
MC	Mišri centro teritorija	Mišraus užstatymo miestelio centro ir kitų lokalių centrų teritorijos, kuriose vyrauja komercinė, visuomeninė ir gyvenamoji statyba ir kurioms keliami ypatingi reikalavimai pastatų ir jų aplinkos architektūrinei kokybei	Konservacinės paskirties žemė; Kitos paskirties žemė: <i>Vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos;</i> <i>Visuomeninės paskirties teritorijos;</i> <i>Komercinės paskirties objektų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos;</i> <i>Rekreacinės teritorijos;</i> <i>Bendro naudojimo teritorijos;</i> <i>Atskirųjų želdynų teritorijos.</i>	Gyvenamosios paskirties sklypams iki 0,5 / 40 Negyvenamosios paskirties sklypams iki 0,8 / 60	Gyvenamosios paskirties sklypams iki 2 a / 8m Negyvenamosios paskirties sklypams iki 2 a / 12m	Teritorijoms taikomi urbanistinės struktūros optimizavimo būdai: saugojimas, modernizavimas. Teritorijose veikla vykdoma be taršios veiklos.
M	Mišri mažo užstatymo intensyvumo teritorija	Teritorijos, kuriose vyrauja gyvenamoji ir komercinė veikla	Konservacinės paskirties žemė; Kitos paskirties žemė: <i>Vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos;</i> <i>Komercinės paskirties objektų teritorijos;</i> <i>Visuomeninės paskirties teritorijos;</i> <i>Bendro naudojimo teritorijos;</i> <i>Atskirųjų želdynų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos;</i>	iki 0,8 / 60 Gyvenamųjų namų užstatymo plotas negali viršyti 150m ²	Gyvenamosios paskirties sklypams iki 2 a / 8m Negyvenamosios paskirties sklypams iki 2 a / 12m	Teritorijoms taikomi urbanistinės struktūros optimizavimo būdai: modernizavimas, nauja plėtra. Teritorijose veikla vykdoma be taršios veiklos

Teritorijos naudojimo tipas				Užstatymo reglamentai		Pastabos
Žymėjimas brėžinyje	Pavadinimas	Vyraujantys teritorijos požymiai	Galimos pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirtys ir naudojimo būdai	Užstatymo intensyvumas/ tankumas (%)	Pastatų aukštingumas aukštais/metrais	
V	Socialinės infrastruktūros teritorijos	Teritorijos, kuriose vyrauja visuomeninės ir socialinės svarbos objektai (švietimo, medicinos, viešo administravimo)	Kitos paskirties žemė: <i>Visuomeninės paskirties teritorijos;</i> <i>Komercinės paskirties objektų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos;</i> <i>Rekreacinės teritorijos;</i> <i>Bendro naudojimo teritorijos;</i> <i>Atskirųjų želdynų teritorijos.</i>	iki 1 / 80	iki 3 a / 15m	Teritorijoms taikomi urbanistinės struktūros optimizavimo būdai: modernizavimas. Teritorijose veikla vykdoma be taršios veiklos
G1	Mažo užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos	Teritorijos, kuriose vyrauja vienbutė ir dvibutė gyvenamoji statyba kartu su reikalinga socialine, komercine, paslaugų ir pan. infrastruktūra	Konservacinės paskirties žemė; Kitos paskirties žemė: <i>Vienbučių ir dvibučių gyvenamųjų pastatų teritorijos;</i> <i>Komercinės paskirties objektų teritorijos;</i> <i>Visuomeninės paskirties teritorijos;</i> <i>Bendro naudojimo teritorijos;</i> <i>Atskirųjų želdynų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos;</i>	iki 0,5 / 40 Gyvenamųjų namų užstatymo plotas negali viršyti 150m ²	Gyvenamosios paskirties sklypams iki 2 a / 8m Negyvenamosios paskirties sklypams iki 2 a / 12m	Teritorijoms taikomi urbanistinės struktūros optimizavimo būdai: modernizavimas, nauja plėtra. Teritorijose veikla vykdoma be taršios veiklos

Teritorijos naudojimo tipas				Užstatymo reglamentai		Pastabos
Žymėjimas brėžinyje	Pavadinimas	Vyraujantys teritorijos požymiai	Galimos pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirtys ir naudojimo būdai	Užstatymo intensyvumas/ tankumas (%)	Pastatų aukštingumas aukštais/metrais	
G2	Vidutinio užstatymo intensyvumo gyvenamosios teritorijos	Teritorijos, kuriose vyrauja daugiabučių gyvenamųjų namų statyba kartu su reikalinga socialine, komercine, paslaugų ir pan. infrastruktūra	Kitos paskirties žemė: <i>Daugiabučių gyvenamųjų pastatų ir bendrabučių statybos;</i> <i>Komercinės paskirties objektų teritorijos;</i> <i>Visuomeninės paskirties teritorijos;</i> <i>Bendro naudojimo teritorijos;</i> <i>Atskirųjų želdynų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos;</i>	iki 0,8 / 60	Gyvenamosios paskirties sklypams iki 2 a / 8m Negyvenamosios paskirties sklypams iki 2 a / 12m	Teritorijoms taikomi urbanistinės struktūros optimizavimo būdai: modernizavimas, nauja plėtra. Teritorijose veikla vykdoma be taršios veiklos
P	Verslo, gamybos ir pramonės teritorijos	Teritorijos, kuriose vyrauja gamyba, sandėliavimas, verslas, darbo vietos.	Kitos paskirties žemė: <i>Komercinės paskirties objektų teritorijos;</i> <i>Pramonės ir sandėliavimo objektų teritorijos;</i> <i>Atskirųjų želdynų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos.</i>	iki 0,8 / 60	iki 3 a / 12m	Teritorijoms taikomi urbanistinės struktūros optimizavimo būdai: modernizavimas.
I1	Inžinerinės infrastruktūros teritorijos	Teritorijos inžinerinės infrastruktūros objektams	Konservacinės paskirties žemė Kitos paskirties žemė: <i>Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos;</i> <i>Komercinės paskirties objektų teritorijos;</i> <i>Atskirųjų želdynų teritorijos.</i>	-	-	

Teritorijos naudojimo tipas				Užstatymo reglamentai		Pastabos
Žymėjimas brėžinyje	Pavadinimas	Vyraujantys teritorijos požymiai	Galimos pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirtys ir naudojimo būdai	Užstatymo intensyvumas/ tankumas (%)	Pastatų aukštingumas aukštais/metrais	
I2	Inžinerinės infrastruktūros koridorius	Teritorijos miestelio gatvėms, keliams, susisiekimo objektams, komunikacijų tinklams	Konservacinės paskirties žemė; Kitos paskirties žemė: <i>Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos; Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos; Komerčinės paskirties objektų teritorijos; Atskirųjų želdynų teritorijos.</i>	-	-	
C	Konservacinės teritorijos	Teritorija kurioje dominuoja konservacinės paskirties žemė	Konservacinės paskirties žemė Kitos paskirties žemė: <i>Atskirųjų želdynų teritorijos; Bendro naudojimo teritorijos; Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos.</i>	-	-	
R	Rekreacinės teritorijos	Rekreacijai skirtos, neurbanizuodamos teritorijos	Konservacinės paskirties žemė; Kitos paskirties žemė: <i>Rekreacinės teritorijos; Bendro naudojimo teritorijos; Atskirųjų želdynų teritorijos.</i>	-	-	
+++++	Kapinių teritorijos	Kapinėms skirtos teritorijos	Konservacinės paskirties žemė; Kitos paskirties žemė: <i>Bendro naudojimo teritorijos.</i>	-	-	
E1	Intensyviai lankymui naudojami želdynai	Rekreaciniai želdynai, miestelio parkai, skverai ir kiti poilsui skirti želdynai	Konservacinės paskirties žemė; Kitos paskirties žemė: <i>Atskirųjų želdynų teritorijos; Bendro naudojimo teritorijos; Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų aptarnavimo objektų teritorijos; Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių teritorijos;.</i>	-	-	

Teritorijos naudojimo tipas				Užstatymo reglamentai		Pastabos
Žymėjimas brėžinyje	Pavadinimas	Vyraujantys teritorijos požymiai	Galimos pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirtys ir naudojimo būdai	Užstatymo intensyvumas/ tankumas (%)	Pastatų aukštingumas aukštais/metrais	
E2	Ekstensyviai lankymui naudojami želdynai (apsauginiai)	Miestelio apsauginiai, ekologinės paskirties želdynai	Konservacinės paskirties žemė; Kitos paskirties žemė: <i>Atskirųjų želdynų teritorijos;</i> <i>Bendro naudojimo teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių komunikacijų</i> <i>aptarnavimo objektų teritorijos;</i> <i>Susisiekimo ir inžinerinių tinklų koridorių</i> <i>teritorijos;.</i>	-	-	
NEURBANIZUOJAMOS TERITORIJOS						
M	Miškų ūkio teritorijos	Mišakai ir miškingos teritorijos	Miškų ūkio paskirties žemė; Konservacinės paskirties žemė.	-	-	
Z	Žemės ūkio teritorijos	Žemės ūkyje naudojamos teritorijos	Žemės ūkio paskirties žemė; Konservacinės paskirties žemė.	-	-	
	Vandenų teritorijos	Vandenys: ežerai, tvenkiniai, upės	Vandens ūkio paskirties žemė.	-	-	

4. SOCIALINĖS STRUKTŪROS VYSTYMAS

Gyvenamosios vietovės socialinės aplinkos kokybė yra svarbiausias veiksnys, užtikrinantis vietos gyventojų fizinį ir psichologinį komfortą. Konkrečios bendruomenės gyvenamoji vietovė turi būti patogi ir saugi gyventi, mokytis, dirbti bei ilsėtis. Socialinės paslaugos gyventojams turi būti vienodai lengvai prieinamos, nepriklausomai nuo jų amžiaus ar socialinės padėties. Tai gali būti pasiekama tik visuotinai, derinant bendruomenės ir smulkesnių socialinių grupių (dažnai turinčių specialių poreikių) interesus. Vienodas dėmesys visų bendruomenės narių problemoms, socialinės atskirties mažinimas ir integracija yra pagrindiniai universaliai patrauklios socialinės aplinkos kūrimo uždaviniai.

Gyventojų skaičiaus prognozės

Numatant gyventojų skaičiaus kaitos prognozę 2015-2030 metų periodu Veliuonos miestelyje, naudotasi 2011 m. vykusio Visuotinio Lietuvos gyventojų surašymo, Veliuonos seniūnijos, Lietuvos statistikos departamento duomenimis. Įvertinama demografinė, socialinė, ekonominė informacija, praeities ir dabar vykstantys pokyčiai, atsižvelgiama į prielaidas, kaip kis gimstamumo rodikliai. Jau nuo 2001 m. stebimas akivaizdus Lietuvos gyventojų skaičiaus mažėjimas, ypatingai paspartėjęs 2009 m., todėl būtų nepagrįsta tikėtis, kad Veliuonos miestelyje gyventojų skaičiaus augs, juolab, kad be neigiamų demografinių rodiklių, mažesnių miestelių gyventojų skaičius stipriai veikiamas gyventojų migracijos į didžiuosius miestus. Dėl Veliuonos geografinės padėties – palyginus netolimų atstumų iki Jurbarko ir Kauno, išskirtinai vaizdingo kraštovaizdžio ir didelio kultūrinio turizmo plėtros potencialo – ši migracija galimai mažesnė nei kituose mažuosiuose miestuose.

Remiantis aukščiau minėtais šaltiniais prognozuojama, jog gyventojų skaičius Veliuonoje palaipsniui nežymiai mažės.

Siekiant nustatyti galimus švietimo, asmens sveikatos priežiūros, socialinės, kultūrinės ir prekybos infrastruktūros tinklo miestelio teritorijoje vystymo poreikius, būtina numatyti gyventojų kiekio kaitos prognozę pagal skirtingas amžiaus grupes. Prognozuojama, kad 2015-2030 metų periodu didės pensijinio amžiaus gyventojų skaičius ir mažės nepilnamečių gyventojų skaičius. Atitinkamai mažės ir poreikis ikimokyklinio ugdymo ir bendrojo lavinimo mokyklų paslaugoms. Numatomas pensijinio amžiaus gyventojų skaičiaus augimas 2015-2030 metų periodu nulems padidėjusį sveikatos priežiūros įstaigų ir socialinių įstaigų paslaugų poreikį.

Būstas ir viešoji infrastruktūra

Veliuonoje dominuoja smulkus sodybinio tipo užstatymas, miestelio teritorijoje yra tik keli nedideli daugiabučiai. Pagal šį požymį miestelio erdvinis-planinis modelis yra artimas kaimiškiosios aplinkos modeliui. Gyvenamojo būsto kokybė ir patrauklumas ženkliai priklauso nuo komunalinių patogumų ir paslaugų lygio. Dabartiniu metu nemaža dalis gyventojų neturi geriamojo vandens sistemos, apsirūpina iš šachtinių šulinių, neturi buitinių nuotekų. Tik apie trečdalis jų prijungti prie miestelio nuotekų šalinimo sistemos. Tiek vandentiekio, tiek nuotekų tinklai yra susidėvėję, nėra lietaus nuotekų tinklų, priešgaisrinių hidrantų. Miestelio namai elektrifikuoti. Daugiabučių namų renovacija nevyksta. Netolygiai išvystyta viešoji infrastruktūra – šaligatviai, nuovažos nuo jų ant grindinio, gatvių apšvietimas ir t.t. Nepakankamai išvystyta buitinių atliekų rūšiavimo sistema, nepilnai patenkinamas komunalinių paslaugų poreikis. Būstai elektrifikuoti (praktiškai 100 %).

Vykstant neigiamiems demografiniams procesams naudingą ploto kiekybinės tendencijos yra didėjančios. Ataskaitiniu laikotarpiu Veliuona gana pasyvų periodą statybų

sektoriuje: 2012-2014 m. buvo išduota 10 leidimų gyvenamųjų namų rekonstravimui. Leidimų naujai statybai išduota nebuvo.

Veliuonos miestelio materialinė sporto bazė koncentruojasi miestelio A. ir J. Juškų gimnazijoje ir greta jos. Ją sudaro: sporto salė, stadionas, lauko teniso kortai, lauko krepšinio aikštelė. Esamo sporto inventoriaus ištekliai tenkina esamus poreikius.

Veliuonoje 2003 m. įkurta asociacija „Veliuonos šeimų laisvalaikio klubas“, kuri be kultūrinių ir bendruomenės ugdymo tikslų, siekia populiarinti sveiką gyvenimo būdą ir aktyvų poilsį. Asociacija „Veliuonos šeimų laisvalaikio klubas“ teikia dažasvydžio žaidimo paslaugas (įranga yra 14-kai asmenų).

Miestelio viešosios infrastruktūros sutvarkymas labai nevienalytis: naujai rekonstruota Veliuonos centrinė dalis, tuo tarpu toliau nuo centro esančių teritorijų viešoji infrastruktūra gana skurdi ir nusidėvėjusi.

Veliuonos miestelio viešoji infrastruktūra labiausiai išvystyta miestelio istoriniame centre – čia gatvės išasfaltuotos ar grįstos trinkelėmis, išgrįsti šaligatviai, šlaituose įrengti turėklai, atitvarai, įrengtos poilsio – atokvėpio vietos su suoliukais ir šiukšlių dėžėmis. Pagrindinės miestelio gatvės (Vytauto, Dariaus ir Girėno, Draugystės, P. Cvirkos, Veveriskio, dalis Žemdirbių) yra asfaltuotos, daugumoje be šaligatvių. Šaligatviai įrengti prie Draugystės g. ir centrinės miestelio aikštės. Greta pagrindinės gatvės jungianti apatinę ir viršutinę Veliuonos dalis, šaligatviai įrengti abejose gatvės pusėse, grįsti nauja trinkelų danga.

Kai kurios miestelio gatvelės (Vytauto g., P. Cvirkos g.) yra itin siauros, asfalto juosta užima maždaug apie 2 m plotį, be šaligatvių ar kelių kraštų, įrengtos žalioje vejoje ar želdinių (krūmų, medžių) lajose. Gatvių apšvietimas yra pagrindinių gatvių atkarpose centrinėje miestelio dalyje. P. Cvirkos g. kartu su elektros linijomis, atraminiuose stulpuose pakabinti standartiniai seni gatvių šviestuvai, o Dariaus ir Girėno g. bei Vytauto g. – nauji istorinio stiliaus trijų žibintų šviestuvai. Piliakalniai apšviesti pritvirtinus šviestuvus prie medžių.

Dauguma viešųjų erdvių, esančių centrinėje miestelio dalyje, yra atnaujintos, pritaikant jas skirtingoms reikmėms – priešais seniūnijos pastatą sutvarkyta reprezentacinė Vytauto aikštė, visai šalia, ant Nemuno šlaito, įrengtas skveras – apžvalgos aikštelė, kur vietiniai gyventojai ir atvykėliai gali ne tik pasigrožėti vaizdingomis Nemuno panoramomis, bet ir pailsėti, atsikvėpti. Skvere pastatyti suoliukai, šiukšlių dėžės, skvero planinėje kompozicijoje darniai įkomponuotas skulptūrinis akcentas - dekoratyviais augalais apželdintas saulės laikrodis. Už seniūnijos pastato, greta P. Cvirkos g., esanti centrinė aikštė Miestelio centrinėje dalyje įrengti trinkelų dangos šaligatviai, pastatyti suoliukai bei šiukšlių dėžės.

Toliau nuo centro ir kai kur centrinėje miestelio dalyje viešųjų erdvių sutvarkymas fragmentiškas ir nusidėvėjęs, kai kurios gatvės neasfaltuotos ir neapšviestos, laiptai į piliakalnius – papuvę ir vietomis aplūžę, nebesaugūs naudoti, daugelyje vietų neįrengti saugūs nulpimai iš viršutinės terasos į žemutinę ir šlapiu oru takeliai nesaugūs naudoti, nepakankamai įrengta apžvalgos aikštelė greta kapinių teritorijos. Netoli miestelio centro esančios Junigėdos aikštės sutvarkymas stipriai nusidėvėjęs – suoliukai aplūžę, suaižėję jų betonai, takeliai apaugę žole, betonai ištrupėję, dažai nuo atitvarinės tvorėlės aplink paminklą vietomis atsilupinę, stulpeliai aprūdiję.

Miestelio viešųjų erdvių estetiką gerokai menkina gimnazijos teritorijoje ir greta jos nutiesta antžeminė šiluminė trasa – ji suvokiama ne tik kaip vizualinės taršos objektas, bet ir kaip mechaninė kliūtis, užkertanti patogų priėjimą prie atskirų viešųjų erdvių (sporto aikštynų).

Rytinėje miestelio dalyje viešosios infrastruktūros ir būsto būklė nepatenkinama – čia gatvės neasfaltuotos, neapšviestos, nėra jokių mažosios architektūros elementų, įrengtų ar

numatytų įrengti erdvių vietos gyventojų reikmėms. Būstai elektrifikuoti, tačiau neturi jokios kitos infrastruktūros. Šioje miestelio dalyje esantis tvenkinys apleistas, apžėlęs, nesuformuoti saugūs priėjimai prie jo.

Miestelyje automobilių parkavimo aikštelės įrengtos prie miestelio seniūnijos ir pašto pastato iš P. Cvirkos g. pusės, prie kapinių Vytauto g. bei Gedimino g. yra palikta iš dalies įrengta parkavimo zona. Prie centrinėje miestelio dalyje esančių parduotuvių bei bažnyčios automobiliai statomi gatvėje. Draugystės g. yra apie 15 a ploto aikštė, naudojama prekybinei funkcijai (turgavietė) ir parkavimui. Aikštelės pakraščiuose pastatyti suoliukai, šiukšliadėžės. Parkavimo aikštelių poreikis miestelyje patenkinamas.

Dviračių takų Veliuonos miestelyje nėra.

Švietimas ir neformalus ugdymas

Privalomųjų visų pakopų švietimo įstaigų poreikis Veliuonoje yra patenkinamas. Veliuonos miestelyje yra dvi švietimo įstaigos: Jurbarko rajono Veliuonos Antano ir Juškų gimnazija ir darželis. aptarnauja ne tik Veliuonos seniūnijos, bet ir gretimų seniūnijų – Juodaičių, Raudonės, Seredžiaus teritorijas. Mokiniai pavežami į mokyklą/ namus maršrutais – Veliuona-Seredžius-Klausučiai-Armeniškiai-Vosbutai-Veliuona bei Veliuona-Graužėnai-Vensloviškiai-Stakiai-Veliuona. Pavežėjamų mokinių skaičius tiriamuoju laikotarpiu svyravo nuo 165 iki 127.

Nors miestelio demografinės tendencijos aiškiai neigiamos ir ikimokyklinio bei mokyklinio amžiaus vaikų skaičius palaipsniui mažėja, tikėtina, jog dėl atvykstančiųjų iš gretimų vietovių darželinukų ir mokyklinio amžiaus vaikų, švietimo įstaigų poreikis miestelyje išliks pastovus, t.y. lankančiųjų skaičiaus pokytis planuojamu laikotarpiu bus nežymus.

Kultūra

Jurbarko rajono bendrojo plano sprendiniuose siūloma išlaikyti esamą kultūros institucijų tinklą savivaldybėje. Ilguoju laikotarpiu manoma, yra tikslinga įsteigti naujo tipo kultūros centrus, remiantis Vakarų Europos valstybių, priklausančių Europos Sąjungai, pavyzdžiu, skatinti glaudų tarpinstitucinį rajono kultūros įstaigų bendradarbiavimą, gerinti sąlygas rajono gyventojams ir jo svečiams gauti reikiamą kultūrinę informaciją.

Veliuona išsiskiria kultūrinio gyvenimo turtingumu. Čia vyksta novelės vakarai, baroko muzikos dienos. Kultūriniais renginiais rengti miestelis išnaudoja turimas kultūros paveldo objektų, įstaigų patalpas, miestelio vaizdingą gamtinę aplinką, kultūros paveldo teritorijas. Kultūrinę veiklą miestelyje vykdo Veliuonos kultūros centras (Jurbarko kultūros centro filialas), Jurbarko rajono savivaldybės viešosios bibliotekos Veliuonos filialas, gimnazijos biblioteka, Veliuonos krašto istorijos muziejus bei gimnazijos literatūros muziejus.

Veliuonos kultūros centras. Įsikūręs A. Juškos g. 1, Veliuonoje. Kultūros centro veikla apima kultūrinių renginių organizavimą, renginio scenarijaus sukūrimo, jo vedimo, įgarsinimo, apšvietimo paslaugas, edukacinių programų vedimą. Veliuonos kultūros centre renkasi kolektyvai, atstovaujantys įvairias meninės raiškos kryptis: rašytinį ir sakytinį žodį, muziką, šokį, sceninį judesį ir pan.

Veliuonos filialas, įsikūręs A. Juškos g. 1, Veliuonoje. Bei A. ir J. Juškų gimnazijos biblioteka, ne vien tenkinanti mokinių ir kitų miestelio gyventojų poreikius, bet savo organizuojamais renginiais bei akcijomis telkianti ir visą miestelio bendruomenę.

Muziejai. Kultūriškai aktyvioje ir istoriškai turtingoje Veliuonoje yra įkurti du muziejai: A. J. Juškų gimnazijos literatūros muziejus ir Veliuonos krašto istorijos muziejus.

Gimnazijos literatūros muziejus įkurtas 1978 m. ilgamečio Veliuonos Antano ir Jono Juškų vidurinės mokyklos lietuvių kalbos mokytojo eksperto, kraštotyrininko Stasio Liutvinavičiaus dėka. Muziejus siekia ne vien išsaugoti literatūrinį palikimą ateities kartoms, bet ir vykdyti edukacinę bei pažintinę veiklą. Čia galima susipažinti su įvairiais pirmųjų klasių

(Žemaitės, Vaižganto, Jono Biliūno, Šatrijos Raganos) kūriniais, Antano ir Jono Juškų, Petro Cvirkos, Jono Mačiulio kūryba bei šių dienų Veliuonos krašto kūrėjais. Muziejuje vyksta lietuvių kalbos, istorijos pamokos, klasių renginiai. Literatūros muziejuje organizuojami meninio skaitymo konkursai, renginiai, skirti Knygnešio dienai, mokinių kūrybos pristatymai, susitikimai. Literatūros muziejus skatina domėtis literatūros ištakomis, tradicijų tęstinumu, padeda suvokti literatūros ir kultūros kaitą, ugdo meilę, pagarbą, savo krašto kūrėjams ir pirmiesiems lietuviško žodžio skleidėjams, plėtoja socialinę ir kultūrinę patirtį, padeda geriau pažinti Veliuonos kraštą, puoselėti tradicijas bei suvokti jų tęstinumą. Literatūros muziejaus veikla leidžia gimnazijai tapti visuomenei atviru regiono kultūros židiniu.

Veliuonos krašto istorijos muziejus, įsikūręs Muziejaus g. 2, Veliuonoje, XIX a. pradžioje statytuose Zaleskių dvaro rūmuose (klasicizmo stiliaus architektūros paminklas). Muziejaus įkūrimo istorija siekia pirmuosius nepriklausomos Lietuvos metus, kai mokytojas Jeronimas Veverskis su mokiniais tyrinėjo Veliuonos kraštą. Pirmąsias kolekcijas sudarė ginklų bei akmeninių kirvukų rinkiniai. Apie 1959 m. pradėta rinkti medžiaga apie rašytoją Petrą Cvirką, kuris vaikystėje mokėsi Veliuonos mokykloje. 1961 m. Veliuonos mokykloje įkurtas kraštotyros muziejus.

1979 m. iš šio muziejaus buvo įkurtas Veliuonos krašto istorijos muziejus, tapęs Maironio lietuvių literatūros muziejaus filialu. 1966 m. muziejus tapo pavaldus Jurbarko rajono savivaldybei ir kartu Jurbarko krašto istorijos muziejaus filialu. Muziejuje eksponuojami etnografijos, ikonografijos rinkiniai, baldai, rengiamos dailės, liaudies meno, kraštotyros parodos, organizuojami kultūriniai vakarai, susitikimai, koncertai. Muziejaus etnografinę ekspoziciją sudaro įrengtas vargingo valstiečio-kumečio kambarys, atspindintis XX a. pr. buitį. Čia rodomi namų apyvokos reikmenys, žemės ūkio padargai, statybos bei žvejybos įrankiai, audimo, verpimo, siūlų apdorojimo priemonės. Archeologinė ekspozicija supažindina su Veliuonos istorine praeitimi nuo IV a. Dauguma eksponatų čia pateko iš Senkapio ir Pilaičių (buvusios Bajerburgo pilies) vietovių, kur vyko archeologiniai kasinėjimai. Eksponuojami V. Gerulaičio tapybos darbai: „Bajerburgo pilies puolimas“, „Veliuonos pilis“, Lietuvos kunigaikščių portretai, iliustruojantys Veliuonos istorinę praeitį. Įrengta atskira ekspozicija „Petro Cvirkos klasėje“, supažindinanti su rašytojo P. Cvirkos (1909–1947) biografija, jo gyvenamojo laikotarpio mokykla. Muziejuje taip pat plačiai nušviečiama etnografinio ansamblio „Velionietis“ ir jo įkūrėjos bei vadovės L. Matusevičienės kūrybinė veikla ir gyvenimas.

Sveikatos priežiūra

Sveikatos priežiūra šiuo metu Veliuonos miestelyje yra pakankama: miestelyje veikia dvi medicinos įstaigos - *Veliuonos PSPC* ir *N. Dungveckienės šeimos klinika*. Veliuonoje veikia dvi vaistinės.

Veliuonos PSPC 2011 m. dirbo 13 darbuotojų, iš jų 3 antraeilininkai, 10 darbuotojų dirbo nepilnu etatiniu krūviu. Įstaigoje dirba keturi pensijinio amžiaus darbuotojai. Vienam šeimos gydytojo etatui tenka 2,4 bendruomenės slaugytojos etatai. Moterų sveikatos priežiūrą vykdo gydytoja ginekologė. Įstaiga teikia šias pirminės sveikatos priežiūros paslaugas: šeimos gydytojo, gydytojo odontologo, bendrosios slaugos praktikos, bendruomenės slaugytojų. Įstaiga vykdo krūties vėžio, gimdos kaklelio vėžio, priešinės liaukos vėžio, širdies ir kraujagyslių ligų prevencines programas, vykdoma vaikų dantų silantavimas. Stebimas mažas gyventojų aktyvumas prevencinėse programose.

Artimiausia antrojo lygio ligoninė - VšĮ Jurbarko ligoninė (137,8 km, 50 min automobiliu). Artimiausios trečio lygio didžiausios Lietuvoje universitetinės klinikos yra Kaune – už 55,7 km (1 val. 12 min automobiliu).

Socialinės paslaugos

Pagrindinės socialinių paslaugų gavėjų grupės – vyresniojo amžiaus žmonės, socialinės rizikos šeimos ir jose augantys vaikai, socialinės rizikos asmenys, bedarbiai ir neįgalieji.

Šioms grupėms priklausančių asmenų skaičius Jurbarko rajone kinta nežymiai. Didžiausia kaita stebima vyresniojo amžiaus žmonių grupėje. Dėl gerėjančios medicininės priežiūros ir diagnostikos, ilgėja gyventojų amžiaus vidurkis, tačiau tuo pačiu didėja ir socialinių paslaugų poreikis. Dauguma socialinių paslaugų įstaigų susikongregavę rajono centre, Jurbarko. Jurbarko rajono savivaldybės 2013 metų socialinių paslaugų plane nurodomos 7 pagrindinės

Jurbarko rajone socialines paslaugas teikiančios įstaigos:

1. VšĮ Jurbarko socialinių paslaugų centras (Jurbarko mieste).
2. VšĮ Jurbarko socialinių paslaugų centro Eržvilko socialinės globos filialas (Eržvilko miestelyje).
3. VšĮ Jurbarko rajono sutrikusio intelekto jaunuolių darbo centras (Jurbarko mieste)
4. Seredžiaus senelių globos namai (Seredžiaus miestelyje).
5. VšĮ Jurbarko ligoninės slaugos ir palaikomojo gydymo skyriuje įsteigtos globos lovos (Jurbarko mieste).
6. VšĮ Smalininkų Senjorų namai (Smalininkų mieste).
7. Viešvilės vaikų globos namai (Viešvilės miestelyje).

Jurbarko rajone neįgaliųjų interesus atstovauja ir jų poreikius tenkina šios organizacijos:

- VšĮ Šiaulių ir Tauragės regionų aklujų centras;
- Jurbarko rajono neįgaliųjų draugija;
- Sutrikusio intelekto žmonių globos bendrija „Jurbarko viltis“;
- VšĮ „Nugalėk save“;
- Lietuvos samariečių Jurbarko krašto bendrija;
- Lietuvos sutrikusios psichikos žmonių globos bendrijos Jurbarko skyrius.

Veliuonos miestelyje 2006 m. įkurta VšĮ „Nugalėk save“, kurioje veikia neįgaliųjų žmonių ir bendruomenės dienos centras, teikiamos socialinės paslaugos. Nuo 2012 m. čia teikiamos asmens higienos (skalavimo, dušo, higienos), asmeninio asistento (bendravimas, lydėjimas į įvairias įstaigas, sveikatos priežiūros paslaugų organizavimas, transporto paslaugų organizavimas) paslaugos. Savarankiškumą atkuriančių ar savarankiškumo mažėjimą lėtinančių paslaugų kaime teikiama mažai. VšĮ „Nugalėk save“ teikia paslaugas Veliuonos miestelio, Veliuonos seniūnijos, taip pat Seredžiaus ir Raudonės seniūnijų gyventojams.

Prognozuojama, kad ateityje turės didėti savanorių ir nevyriausybinių organizacijų indėlis, nes valstybės finansinės galimybės kurį laiką greičiausiai bus ribotos, todėl dalis socialinių programų turės remtis ES fondų lėšomis. Socialinės atskirties mažinimas yra vienas iš pagrindinių, siekiant harmoningo bendruomeninio gyvenimo, todėl neįgalieji, socialinės rizikos šeimos, smurto šeimoje aukos, pagyvenę asmenys ir t.t. ne tik turi gauti visas reikiamas socialines paslaugas, bet kartu turi jaustis pilnateisiais bendruomenės nariais, galinčiais į jos gyvenimą įnešti savo indėlį.

Jurbarko rajono savivaldybės administracijos socialinės paramos skyriaus duomenimis Veliuonos miestelyje dienos socialinės globos asmens namuose paslaugų ir socialinės priežiūros pagalbą į namus paslaugų poreikis yra patenkinamas. Miestelyje trūksta:

- Ilgalaikės socialinės globos paslaugų suaugusiems asmenims su negalia ir senyvo amžiaus asmenims. Šiuo metu minėtų paslaugų laukia vienas Veliuonos miestelio gyventojas;
- Neįgaliesiems ir pensijinio amžiaus asmenims reikalingos ir aplinkos tvarkymo paslaugos: aplinkos žolės pjovimas, medžių genėjimas;
- Siuvimo paslaugų;
- Masažo paslaugų;
- Transporto organizavimo paslaugų.

IŠVADOS

Veliuonos miestelio teritorijos BP Socialinės dalies sprendiniai yra suformuluoti remiantis tokiomis pagrindinėmis *išvadomis*:

- Veliuonoje būsto fondo būklė ir viešosios infrastruktūros lygis yra nepatenkinamas;
- Veliuonoje švietimo ir neformalaus lavinimo poreikiai tenkinami pakankamai, tačiau profesinio rengimo įstaigų atsiradimas paskatintų žmoniškųjų išteklių išsaugojimą miestelyje ir jo apylinkėse;
- Kultūros įstaigų darbą teigiamai charakterizuoja gausi vykdoma kultūrinė ir švietėjiška veikla, vietinių tradicijų puoselėjimas ir propagavimas. Gyventojai kultūrinei veiklai išnaudoja turimas miestelio įstaigų patalpas ir erdves, kultūros paveldo objektus;
- Esamo sporto inventoriaus ištekliai tenkina miestelio gyventojų poreikius, tačiau įvertinus miestelyje vyraujančių ligų pobūdį, papildomų, įvairaus pobūdžio sporto erdvių įrengimas teigiamai paveiktų ne tik miestelėnų gyvenimo kokybę, bet ir fizinę savijautą bei bendrą sveikatos būklę;
- Medicinos įstaigų teikiamos paslaugos ir jų kokybė atitinka gyventojų poreikius;
- Būtina daugiau dėmesio skirti darbui su socialiai jautriomis žmonių grupėmis, ieškoti efektyvesnių būdų naikinti jų socialinę atskirtį;
- Socialinio būsto poreikis nėra didelis, tačiau nepatenkinamas.

Veliuonos miestelio teritorijos BP Socialinės dalies sprendinių įgyvendinimas užtikrintų miestelio gyventojams patogesnę socialinės (ir visuomeninės) paskirties žmonių sklaidą, platesnę teikiamų paslaugų įvairovę ir aukštesnę jų kokybę. Sklaidos tolygumas padidintų socialinių paslaugų prieinamumą visiems miestelio gyventojams, nepriklausomai nuo jų amžiaus ar socialinės padėties. Siekiant įgyvendinti šiuos tikslus bendrasis planas numato tokius **sprendinius**:

- Numatyti lėšas viešosios infrastruktūros – gatvių apšvietimo, šaligatvių, nuovažų, dviračių takų, parkų ir t.t., įrengimui, renovavimui ir eksploatavimui.
- Skatinti daugiabučių namų ir jų aplinkos kompleksinę renovaciją.
- Kompleksiškai renovuojamose ir naujai įsisavinamose teritorijose formuoti universalią aplinką, kuri užtikrintų asmenims, turintiems specialiųjų poreikių, laisvą judėjimą be lydinčiųjų asmenų pagalbos.
- Didinti socialinio būsto ir būsto asmenims su specialiais poreikiais pasiūlą – integruojant juos bendroje gyvenamojoje erdvėje, siekti didesnio socialinės aplinkos universalumo ir skatinti socialinį gyventojų jautrumą.
- Miestelio teritorijose, skirtose visuomenės poreikiams, kultūrinių paslaugų ir kompleksų teritorijose atrasti erdvės naujiems kultūros ir sporto kompleksams,

veikiantiems visus metus ir skirtiems nuolatinių gyventojų bei svečių skirtingoms amžiaus, socialinių grupių kategorijoms.

- Bendrojo lavinimo mokyklų sportinius aikštynus modernizuoti ir sudaryti galimybę jais naudotis miesto bendruomenei.
- Gerinti mokinių sveikatingumo rodiklius, įrengiant, rekonstruojant ir tobulinant sporto aikštynus (tame tarpe ir esančius gyvenamosiose teritorijose), įsigyjant kūno kultūros pamokoms reikalingo inventoriaus, plėtojant sporto būrelių spektrą, organizuojant varžybas.
- Vykdyti gyventojų tarpe šviečiamąjį – prevencinį darbą, skatinant periodiškai tikrintis sveikatos būklę.
- Švietimo įstaigose nuolat atnaujinti techninę mokomąją bazę.
- Plėtoti bendradarbiavimą su Kultūros centru, bibliotekomis ir kitomis visuomeninėmis institucijomis, organizuojant mokiniams šviečiamuosius – informacinius kursus apie neigiamų socialinių reiškinių: alkoholizmo, narkomanijos, rūkymo, nusikalstamumo, neatsargaus vairavimo ir t. t. žalą individui bei visuomenei.
- Sukurti arba prisijungti prie profesinio orientavimo sistemos, apimančios visą rajoną, siekiant stebėti ir analizuoti pokyčius darbo rinkoje bei 10 – 15-kai metų prognozuoti paklausių specialybių dinamiką. Tai padėtų mokyklų absolventams, įvertinus savo gebėjimus, pomėgius ir asmenines savybes, geriau pasirinkti studijų programas.
- Gyventojus skatinti „mokytis visą gyvenimą“, informuoti apie nuotolinių aukštojo mokslo studijų galimybes. Siekiant, kad profesinė kvalifikacija atitiktų darbo rinkos poreikius, skatinti gyventojus nuolat ją kelti arba sudaryti galimybes persikvalifikuoti.
- Vykdyti nuolatinę socialiai pažeidžiamų asmenų skaičiaus dinamikos ir socialinių grupių poreikių pokyčių stebėseną ir skirti lėšų vasaros ar mokyklinių atostogų metu organizuoti laisvalaikį vaikams iš socialinės rizikos šeimų, pagal socialinio bendravimo įgūdžių formavimo ir tobulinimo programą.

5. EKONOMINĖS STRUKTŪROS VYSTYMAS

Pagrindiniai ilgalaikiai tikslai ekonominėje srityje – sukurti tinkamas bei palankias sąlygas naujų įmonių steigimuisi, esamų išlaikymui bei plėtrai, nedarbo mažinimui, ilgalaikiam ekonomikos augimui, investicijų pritraukimui. Verslumo skatinimas yra pagrindinis ekonominės plėtros aspektas mieste.

Veliuonos seniūnijos duomenimis (2012 - 2014m. - ataskaitiniu laikotarpiu) Veliuonos miestelyje veikė tokios privačios įmonės: kredito unija, 3 mišrių prekių, 1 gėlių parduotuvė, 3 kirpyklos, 2 vaistinės, 2 kavinės, J.Jurevičiaus IĮ, 2 P. Zybarto IĮ, A. Lukošiaus IĮ, 3 medienos gamybos, 1 medienos pjovimo įmonė, pieno supirkimo punktas. Žemės ūkio naudmenos Veliuonos seniūnijoje užima apie 38 ha, tai sudaro apie 17 proc. bendro miestelio teritorijos ploto.

Gyventojai užsiima tradicine žemės ūkio gamyba, augalininkyste, atitinkančia klimato sąlygas ir dirvožemius, pienininkyste, medienos ruošimu bei automašinų remontu. Miestelio centre yra išasfaltuota aikštelė (įvažiavimas iš Draugystės g.), kur vyksta miestelio turgus.

Ataskaitiniu laikotarpiu nedarbo lygis Veliuonos seniūnijoje stabilizavosi (nuo 11 proc. 2012 m. sumažėjo iki 10 proc. 2014 m.), tačiau miestelyje registruotų veiklą vystančių įmonių sukurtų darbo vietų vis tiek nepakanka esamo nedarbo lygio mažinimui.

Veliuonos miestelyje ekonominė ir verslo aplinka išgyvena ekonominės krizės ir ūkio nuosmukio padarinius, todėl smulkus ir vidutinis verslas miestelyje vegetuoja. Būtina intensyviai skatinti naujų smulkaus ir vidutinio verslo įmonių steigimą, maksimaliai išnaudojant vietinį potencialą. Kartu būtina vykdyti gyventojų (ypač jaunimo) verslumo didinimo politiką, siekiant, kad didėtų vietinių darbdavių skaičius.

Veliuonos miestelio BP Ekonominės ir verslo dalies sprendiniai parengti, remiantis šiomis išvadomis:

1. Vietinis darbo jėgos potencialas neišnaudojamas. Situacijai negerėjant, bus prarasta dalis darbo jėgos potencialo.
2. Nedidelis darbo užmokestis skatina gyventojų emigraciją į užsienį ar kitus Lietuvos miestus, todėl siekiant stabdyti gyventojų skaičiaus mažėjimą, būtina kurti geras sąlygas verslo plėtrai bei investicijų pritraukimui.
3. Neišnaudojami turimi gamtiniai, kultūros paveldo resursai turizmą plėtojimui ir su tuo susijusių apgyvendinimo, maitinimo ir t.t. paslaugų plėtrai.

Veliuonos miestelio BP Ekonominės ir verslo aplinkos dalyje suformuluoti sprendiniai, kurių įgyvendinimas skatintų investicijas, padėtų miestelio gyventojams plėtoti verslus, rasti alternatyvių pragyvenimo šaltinių, mažintų bedarbių lygį, mažintų emigraciją, o kartu paėmus, visa tai prisidėtų prie miestelio (ir visos seniūnijos) patrauklumo didinimo. Nustatomi tokie **sprendiniai**, padėsiantys užtikrinti Ekonominės ir verslo aplinkos gerinimą:

- Vystyti susisiekimo ir inžinerinę infrastruktūrą;
- Teikti informacinio (konsultacinio) pobūdžio pagalbą bei tiesiogiai prisidėti prie verslo aplinkos gerinimo. Subalansuoti paslaugų verslui teikimo sistemą, derinant viešąsias ir privačiąsias iniciatyvas;
- Plėtojant smulkų ir vidutinį verslą, siūloma ugdyti vietinių specialistų (verslininkų, seniūnijos darbuotojų) gebėjimus, inicijuoti ir vykdyti smulkiam ir vidutiniam verslui plėtoti nukreiptus projektus, tobulinti esamą rėmimo institucinę sistemą;

- Skatinti gyventojų verslumo ugdymą, didinti informacijos prieinamumą, stiprinti švietimo ir profesinį rengimą;
- Išnaudojant Veliuonos miestelio kraštovaizdžio grožį, gamtinę situaciją, istorinį ir kultūrinį palikimą, katinti vystyti turizmo verslą, apgyvendinimo paslaugas, viešojo maitinimo paslaugas, amatų verslą, pažintinio kaimo turizmo verslą, ekologinius ūkius.

6. GAMTINĖS APLINKOS FORMAVIMAS

Planuojant visapusišką Veliuonos miestelio plėtrą, numatyti sprendiniai planuojamos teritorijos gamtinėje aplinkoje, užtikrinantys esamų miestelio gyventojų poreikių patenkinimą, gyvenimo kokybės gerinimą miestelyje ir mažinantys žalingą žmogaus veiklos poveikį aplinkai.

Veliuonos miestelio gamtinės aplinkos sprendinių teisinis pagrindas yra paremtas aukštesnės kategorijos teritorijų planavimo dokumentais: Lietuvos Respublikos bendrojo planu (Žin., 2002, Nr. 110-4852), Prienų rajono savivaldybės teritorijos bendrojo planu. Siekiant užtikrinti gamtinio ir kultūrinio kraštovaizdžio stabilumą, gyventojų teisę į jų gyvenimo kokybę gerinančias aplinkos sąlygas, rengiant sprendinius Veliuonos miestelio gamtinei aplinkai, vadovautasi Lietuvos Respublikos Želdynų įstatymu (Žin., 2007, Nr. 80-3215; aktuali redakcija: 2010-11-23), LR Saugomų teritorijų įstatymu (Žin., 2001, Nr. 108-3902), Gamtinio karkaso nuostatais.

Vandens telkinių apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos nustatytos vadovaujantis „Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklėmis“ (Žin., 2001, Nr. 95-3372; 2007, Nr. 23-892). Bendrojo plano sprendiniai parengti masteliu 1: 5000 ir negali būti tiesiogiai transformuojami į tikslesnį mastelį, todėl apsaugos zonos ir pakrančių apsaugos juostos turi būti tikslinamos atskiraisiais teritorijų planavimo dokumentais

6.1. GAMTINIS KARKASAS

Pagal LR Saugomų teritorijų įstatymą (Žin., 2001, Nr. 108-3902), **gamtinis karkasas – vientisas gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklas, užtikrinantis ekologinę kraštovaizdžio pusiausvyrą, gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, kitų aplinkosaugai svarbių teritorijų ar buveinių, taip pat augalų ir gyvūnų migraciją tarp jų.**

Gamtinio karkaso paskirtis:

- sukurti vientisą gamtinio ekologinio kompensavimo teritorijų tinklą, užtikrinantį kraštovaizdžio geoekologinę pusiausvyrą ir gamtinius ryšius tarp saugomų teritorijų, sudaryti prielaidas biologinei įvairovei išsaugoti;
- sujungti didžiausią ekologinę svarbą turinčias buveines, jų aplinką bei gyvūnų ir augalų migracijai reikalingas teritorijas;
- saugoti gamtinį kraštovaizdį ir gamtinius rekreacinius išteklius;
- didinti šalies miškingumą;
- optimizuoti kraštovaizdžio urbanizacijos bei technogenizacijos ir žemės ūkio plėtrą.

Gamtinį karkasą sudaro:

- 1) *Geoekologinės takoskyros* – teritorijų juostos, jungiančios ypatinga ekologine svarba bei jautrumu pasižyminčias vietas: upių aukštupius, vandenskyras, aukštumų ežerynus, kalvynus, pelkynus, priekrantes, požeminių vandenų intensyvaus maitinimo ir karsto paplitimo plotus. Jos skiria stambias gamtines geosistemas ir palaiko bendrąją gamtinio kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą;
- 2) *Geosistemų vidinio stabilizavimo arealai ir ašys* – teritorijos, galinčios pakeisti šoninį nuotėkį ar kitus gamtinės migracijos srautus, taip pat reikšmingos biologinės įvairovės požiūriu: želdinių masyvai ir grupės, natūralios pievos, pelkės bei kiti vertingi stambiųjų

geosistemų ekotopai. Šios teritorijos kompensuoja neigiamą ekologinę įtaką gamtinėms geosistemoms;

- 3) *Migraciniai koridoriai* – slėniai, raguvynai bei dubakloniai, kitos žemesnėse reljefo vietose esančios teritorijos, kuriomis vyksta intensyvi medžiagų, energijos ir gamtinės informacijos srautų apykaita ir augalų bei gyvūnų rūšių migracija.

Gamtinis karkasas jungia įvairias teritorijas: rezervatus, draustinius, valstybinius parkus, atkuriamuosius ir genetinius sklypus, ekologinės apsaugos zonas, taip pat miškų ūkio, gamtines rekreacines ir ekologiškai svarbias agrarines teritorijas bei „Natura 2000“ teritorijas.

Gamtiniame karkase esančiuose rezervatuose, draustiniuose, valstybiniuose parkuose, biosferos monitoringo (stebėsenos) teritorijose, ekologinės apsaugos zonose, atkuriamuosiuose ir genetiniuose sklypuose veiklos apribojimus nustato *LR Saugomų teritorijų įstatymas* (Žin., 2001, Nr.108-3902), *Gamtinio karkaso nuostatai* (Žin., 2007, Nr. 22-858) bei visa eilė kitų, veiklą saugomose teritorijose reglamentuojančių dokumentų. Gamtinio karkaso reglamentas teritoriškai diferencijuojamas pagal į jo sudėtį patenkančių žemės naudmenų ūkines kategorijas. Gamtinio karkaso teritorijose skatinama veikla, kuria užtikrinama kraštovaizdžio ekologinė pusiausvyra, saugomas natūralus kraštovaizdžio pobūdis, palaikoma ir didinama gamtinė įvairovė, vykdomi rekultivacijos bei renatūralizacijos darbai. Jam priklausančiose rekreacinės, miškų bei žemės ūkio paskirties teritorijose draudžiama statyti pramonės įmones, kurioms reikalingi taršos integruotos prevencijos ir kontrolės (TIPK) leidimai, ir gyvenamuosius kvartalus. Leidžiama veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas ir yra vykdoma pagal teritorijų planavimo dokumentus.

Konkretizuoti sprendiniai gamtiniui karkasui Veliuonos miestelio teritorijoje formuoti

Įvertinus Veliuonos miestelio padėtį regioninėje gamtinio karkaso sistemoje, miestelio teritorinės sąrangos ypatumus, potencialių gamtinio karkaso teritorijų būklę, išskiriamas gamtinio karkaso teritorijas Veliuonos miestelio ribose sudaro **nacionalinės ir regioninės svarbos migraciniai koridoriai**. Reikia pažymėti, kad nustatant gamtinį karkasą intensyviai urbanizuotoje aplinkoje laikomasi pagrindinių gamtinio karkaso lokalizacijos principų: geoekologinės kompensacijos ir teritorinio susietumo.

Kaip nacionalinės svarbos **migracijos koridorius** Veliuonos miestelio gamtiniame karkase priskiriamas **Nemuno žemupio migracinis koridorius** su į Nemuną įtekančiais nedideliais vandentakiais (Veliuonėlė, Eimučio dauba, Skruzdaubis).

Kaip regioninės svarbos **migracijos koridorius** Veliuonos miestelio gamtiniame karkase priskiriama **mažųjų Nemuno intakų migracinis koridorius** – Veršupio upės slėnis, apjuosiantis miestelį iš ŠV pusės.

4lentelė. Gamtinio karkaso teritorijos ir jų tvarkymo kryptys Veliuonos miestelyje

Gamtinio karkaso sudėtinės dalys ir jų tvarkymo kryptys	Plotas (ha)	%
MIGRACINIAI KORIDORIAI		
<i>Nacionalinės svarbos Nemuno žemupio migracinis koridorius</i>	190,5	99,7
1. Išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (M1)	15,5	8
2. Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio	58	30,7

pobūdis ir natūralumas (M2)		
3. Gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (M3)	117	61
<i>Regioninės svarbos mažųjų Nemuno intakų migracinis koridorius</i>	0,5	0,3
1. Palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas (m2)	0,5	0,3
VISAS GAMTINIS KARKASAS	191	100

Išskirtos gamtinio karkaso teritorijos užima 190,9 ha miestelio teritorijos ploto (perspektyvinėse ribose). Nustatytos šios, kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipus išreiškiančios, gamtinio karkaso teritorijų tvarkymo kryptys:

- išlaikomas ir saugomas esamas natūralus kraštovaizdžio pobūdis (M1, m1)
- palaikomas ir stiprinamas esamas kraštovaizdžio pobūdis ir natūralumas (M2, m2);
- gražinami ir gausinami kraštovaizdžio natūralumą atkuriantys elementai (M3, m3).

Pirmasis kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipas (M1) yra lokalizuotas palyginti nedidelėje Veliuonos ribose esančių gamtinio karkaso teritorijų dalyje – 8 % viso ploto. Šis kraštovaizdžio tvarkymo tipas yra išskiriamas pietiniame miestelio pakraštyje, Nemuno kairiojoje pakrantėje, kur pagrindinę teritorijos dalį sudaro suklestėjusi Nemuno upės užliejamos pievos. Taip šis kraštovaizdžio apsaugos ir formavimo tipas lokalizuotas miestelio ŠV dalyje (m1), kur Veliuonos miestelis priartėjęs prie Veršupio slėnio.

Šiam kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipui priskirtos teritorijos yra gamtinio karkaso funkcionavimo pagrindas, kurio perspektyva susijusi su racionalių užliejamų pievų naudojimu, jų regeneracinio potencialo puoselėjimu, rekreacinio naudojimo reguliavimu bei nustatyto tvarkymo režimo užtikrinimu (M1) bei upelio slėnio stačiais raguvotais šlaitais, kurie apaugę lapuočiais su vietomis įsiterpiančiomis pusiau natūraliomis pievomis išsaugojimu, užtikrinant teritorijoje paplitusių saugomų augalų rūšių populiacijų ir bendrųjų palankių apsaugos būklę (m1).

Antrasis kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipas lokalizuotas riboto geoekologinio potencialo gamtinio karkaso – mišrios naudmenų mozaikos santykinai natūraliose gamtinėse teritorijose, kuriose miško medynų ir kitų želdinių plotai kaitaliojais su pievų naudmenomis. Antrojo kraštovaizdžio natūralumo apsaugos ir formavimo tipo zonos užima daugiau apie 31 % (30,7 % - M2 ir 0,3 % - m2) miestelio ribose lokalizuotų gamtinio karkaso teritorijų ploto.

Šioje zonoje visų pirma būtina išsaugoti nuo tolimesnio transformavimo, o labiau pažeistose – pirmoje eilėje siekti atkurti vietos sąlygas atitinkančius biotopus.

Trečiasis kraštovaizdžio apsaugos ir formavimo tipas (M3 ir m3) taikytas silpno geoekologinio potencialo ir miestelio aplinkoje sunkiai išvengiamos technogeninės veiklos pažeistose gamtinio karkaso teritorijose. Šios zonos susiformavo dėl intensyvaus žemės naudojimo pažeidžiant ekologinės pusiausvyros sąlygas, nesilaikant racionalių gamtinais reikalavimų. Toks urbanistinės plėtros ir įtakos rezultatas apima apie 61 % mieste esančių gamtinio karkaso teritorijų ploto.

Šiose zonose gamtinio kraštovaizdžio formavimo kryptis yra regeneracinė-restauracinė, susijusi su sudėtingų renatūralizacinių priemonių įgyvendinimu, ekologinių nuostatų stiprinimu ir tausojančio šių teritorijų naudojimo, o ypač žaliųjų plotų formavimo, vystymu.

Šių teritorijų tvarkymas, konkrečiu atveju ypač migracinių koridorių, yra kur kas sudėtingesnis, reikalingas tiek esamų funkcijų subalansavimas, tiek regeneracinės

(atkuriamosios) priemonės ekologinėms kompensacinėms gamtinės struktūros galioms stiprinti. Siekiant pagerinti migracinių koridorių funkcionalumą, juose reikia didinti želdinių kiekį, pirmenybę teikiant kiek įmanoma natūralesnei žolinei augmenijai ar medynams.

Nemuno upės slėnyje turi būti vykdoma tokia veikla, kuri užtikrina kraštovaizdžio ekologinę pusiausvyrą ir ekosistemų stabilumą, atkuria pažeistas ekosistemas, yra vykdoma pagal teritorijų planavimo dokumentus. Veiklą šioje teritorijoje reglamentuoja *Gamtinio karkaso nuostatai* (Žin., 2007, Nr. 22-858).

6.2. GAMTINIO KRAŠTOVAIZDŽIO IR BIOJVAIROVĖS APSAUGOS PRIEMONĖS

Veliuonos miestelio teritorijos, kurios gali būti reikšmingai paveiktos bendrojo plano sprendinių, nepasižymi didele buveinių įvairove. Gausesnė buveinių įvairovė pasižymi tik tos miestelio teritorijos, kurios patenka į Nemuno slėnio griovą ir raguvą bei miestelio ŠV ir rytinė dalys, kurios priartėjusios prie konsercacinio prioriteto teritorijų (Gystaus botaninio draustinio ir Klangių botaninio draustinio), kurios išskiriamos ir kaip gamtinių buveinių apsaugai svarbios teritorijos (BAST).

Draustinio teritorijoje draudžiama keisti žemės paviršiaus pobūdį, kultūrinti pievas, transformuoti naudmenas, apšodinti mišku aikštes, kuriose auga retieji augalai. Leidžiami tik sanitariniai ir ugdomieji kirtimai žiemos metu.

Taip pat kiek gausesnė buveinių įvairovė pasižymi tik Nemuno upės slėnis su užliejamomis pievomis. Tačiau šios pievos nenatūralios, gausu ariamų plotų. Nemuno upės slėnis priskiriamas Nemuno kraštovaizdžio draustiniui bei išskiriamas kaip paukščių apsaugai svarbi teritorija (PAST) ir gamtinių buveinių apsaugai svarbi teritorija (BAST).

Veikla šiuose draustiniuose reglamentuojama pagal *Specialiąsias žemės ir miško naudojimo sąlygas* (Žin., 1992, Nr. 22-652) ir *Panemunių regioninio parko ir jo zonų bei buferinės apsaugos zonos ribų planą* (LR Vyriausybės nutarimas 2009 m. gruodžio 2 d. Nr. 1607) bei kitus veiklą saugomose teritorijose reguliuojančius LR teisinus dokumentus.

Remiantis 2010 m. patvirtintu *Panemunių regioninio parko tvarkymo planu* (LR aplinkos ministro 2010 m. birželio 14 d. įsakymas Nr. D1-499), Veliuonos miestelis patenka į:

- apsauginių miškų kraštovaizdžio specializuoto apsauginio ūkininkavimo (MA) kraštovaizdžio tvarkymo zoną;
- gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijų reguliuojamos apsaugos (KOr) kraštovaizdžio tvarkymo zoną;
- apsauginių agrarinių teritorijų specializuoto apsauginio ūkininkavimo (ŽAs) ir bendrojo apsauginio ūkininkavimo (ŽAb) kraštovaizdžio tvarkymo zonas;
- apsauginių teritorijų miestų, miestelių, kaimų ar jų dalių sugriežtinto vizualinio reguliavimo (GAi) kraštovaizdžio tvarkymo zoną;
- pramoninės-komunalinės paskirties žemės ekstensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių-komunalinių sklypų (NFn) ir intensyviai technogenizuotos aplinkos pramoninių-komunalinių sklypų (NFu) kraštovaizdžio tvarkymo zonas;
- bendrojo naudojimo (bendrosios apsaugos) vandenų ekstensyvaus apsauginio ūkininkavimo (VAe) kraštovaizdžio tvarkymo zoną.

Remiantis šiuo planu yra nustatytos gamtos apsaugos kryptys: vertingų gamtinių kompleksų ir objektų bei biologinės įvairovės išsaugojimas ir regioninio parko ekosistemų stabilumo ir geros ekologinės būklės užtikrinimas, gamtinio karkaso ekologinio potencialo stiprinimas, mažinant antropogeninį poveikį ir didinant ekosistemų natūralumą.

Intensyvėjant urbanizacijos procesams, mažėja natūralių ekosistemų plotai, kas gali sukelti bendrųjų nestabilumą, jų struktūros ir rūšinės sudėties pokyčius, todėl visas ekologiškai svarbias teritorijas užtikrinančios ekologinę pusiausvyrą apjungiamos į gamtinį karkasą.

Rekomenduojamos šios biologinės įvairovės apsaugos priemonės:

- išlaikomi ir didinami miestelio bei aplinkiniai teritorijų želdynų plotai, apjungiant juos į bendrą susisiekiančią sistemą, taip sustiprinant gamtinio karkaso struktūras. Tai ypač svarbu teritorijose konvertuojamose iš žemės ūkio į gyvenamąsias.
- ūkininkaujant žemės ūkio paskirties teritorijose išsaugomos natūralios pievų augalų bendrijos, t.y. pievose neintensyviai ganoma ar šienaujama neleidžiant pievoms užaugti krūmais ir medžiais. Tai ypač svarbu užliejamose pievose.
- planuojant veiklą, galinčią turėti poveikį gamtiniam kraštovaizdžiui ir biologinei įvairovei būtina atlikti poveikio aplinkai vertinimą.

Siūlomi įteisinti gamtos paveldo objektai

Nors Panemunių regioniniame parke gausu tiek vertingų gamtinių teritorijų, tiek gamtos paveldo objektų, tačiau Veliuonos miestelyje nėra nei vieno oficialiai įteisinto gamtos paveldo objekto. Į Valstybės saugomų gamtos paveldo objektų sąrašą siūlome įtraukti:

Botaninis objektas:

- Veliuonos dvaro parkas – mišriojo plano parkas su vertingomis medžių rūšimis: gelsvažiedžiais tulpmedžiais, paprastojo klevo Reitenbacho forma, paprastojo uosio svyruoklinė forma, mandžiūrinio riešutmedžiu ir kt.

Į savivaldybės saugomų gamtos paveldo objektų sąrašą siūlome įtraukti:

Hidrogeologinis objektas:

- Veliuonos sufozinis cirkas su trykštančiais šaltiniais.

6.3. ŽALIŲJŲ TERITORIJŲ SISTEMA

Žaliųjų teritorijų sistema yra nepaprastai svarbi ir neatskiriama miestelio urbanistinės struktūros dalis, kuri yra formuojama siekiant išsaugoti visuomeniškai ir ekologiškai vertingo gamtinio kraštovaizdžio plotus, jų visumą tvarkyti kaip teritorinę sistemą, siekiant gerinti ekologines bei rekreacines gyvenamosios aplinkos sąlygas, kuriant patrauklaus miestelio įvaizdį.

Žaliųjų teritorijų sistema yra miesto teritorijos gamtinio karkaso dalis, plėtojama kaip funkciškai tikslinga ir kompozicijos požiūriu vieninga struktūra.

Veliuonos miestelio žaliąsias teritorijas sudaro bendrojo naudojimo teritorijos (urbanizuotų teritorijų viešosios erdvės – parkai, skverai, aikštės ir kiti želdiniai, bei kapinių teritorijos), miškai, šiuo metu žemės ūkio paskirtį turinčios teritorijos bei kiti mieste esantys žalieji plotai, kol kas neturintys aiškos funkcijos. Šių teritorijų pagrindu kuriama miesto želdynų sistema, sutiekianti žaliosioms teritorijoms aiškią funkciją ir vietą. Aiškumo dėlei, bei atsižvelgiant į priimtą Želdynų įstatymą (Žin., 2007-07-19, Nr. 80-3215), žaliąsias teritorijas vadinsime tiesiog želdynais.

Pagal Želdynų įstatymą, želdynai klasifikuojami į:

- 1) atskiruosius želdynus;
- 2) priklausomuosius želdynus.

Atskirieji želdynai pagal jų pagrindinę naudojimo paskirtį yra skirstomi į:

- 1) rekreacinės paskirties želdynus – parkus, miesto ir miestelio sodus, skverus, žaliąsias jungtis ir kitus poilsiui skirtus želdynus;
- 2) mokslinės, kultūrinės ir memorialinės paskirties želdynus – botanikos sodus, arboretumus, zoologijos sodus, etnografinius parkus, meno ir parodų parkus, istorinius želdynus, dendrologinius rinkinius, kapines, memorialinius parkus, kolumbariumų žemės sklypus ir kitus panašios paskirties želdynus;
- 3) apsauginės ir ekologinės paskirties želdynus.

Atskirieji želdynai išskiriami, jungiami į vientisą sistemą ir žymimi regiono, rajono ir vietovės lygmens bendruosiuose bei specialiuosiuose teritorijų planuose. Atskirieji želdynai pagal Žemės įstatyme nustatytą pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį priskiriami kitos paskirties žemei, o pagal naudojimo būdą – atskirųjų želdynų teritorijoms, išskyrus želdynus – kultūros paveldo objektus, kurie priskirti konservacinės paskirties žemei.

Priklausomieji želdynai yra sudėtinė kitų žemės sklypų dalis, jie išskiriami detaliuosiuose planuose, o bendruosiuose planuose – nežymimi.

Žaliųjų teritorijų sistemos vystymo sprendiniai

Atsižvelgiant į Veliuonos dydį, taip pat plėtros poreikius, tikslinga esamose Veliuonos administracinėse ribose būtina pilnai įrengti ir sutvarkyti jau esamus želdynus.

Įgyvendinant šią nuostatą bei siekiant padidinti Veliuonos rekreacinį potencialą pirmiausia siūloma atkurti istorinį Veliuonos dvaro parką, išlaikant dvaro sodybos ir parko vientisumą, bet kartu pritaikant parką tiek vietos gyventojų, tiek lankytojų rekreaciniams poreikiams.

Siūloma toliau tęsti Veliuonėlės parko tvarkymą, sudarant sąlygas aktyviai rekreacinei veiklai.

Esamos aikštės ir skverai yra labai svarbūs trumpalaikiam poilsiui bei aplinkos pagerinimui (Veliuonos savitumo bei įvaizdžio formavimui). Taip pat labai svarbūs kai miestelio renginių vieta.

Apsauginiai želdynai gali būti numatomi esamų kapinių apsaugos zonose, vandenvietės apsaugos zonoje, valymo įrenginių apsaugos zonoje, vandens telkinių pakrančių apsaugos juostose. Apsauginių želdynų formavimo ypatumai ir tvarkymo reglamentas nustatomas įvertinant kiekvienos konkrečios vietos gamtinės aplinkos ypatumus ir ekologinės apsaugos tikslus.

5 lentelė. Veliuonos miestelio žaliųjų teritorijų sistema (pavadinimai yra sąlyginiai).

Pažymėt a plane	Plotas, m ²	Teritorijos pavadinimas	Paskirtis, siūlomos funkcijos
1. PARKAI			
		<i>Esami parkai</i>	
1.1	18940	Veliuonos dvaro parkas (Muziejaus g.)	Rekreacinės paskirties – ramiam ir aktyviam poilsiui, galimas pritaikymas miestelio švenčių ir kitų masinių renginių organizavimui. Siekiant išlaikyti dvaro sodybos ir parko vientisumą, parkas atkuriamas ir

			tvarkomas tik pagal parengtą projektą.
1.2	6780	Veliuonėlės parkas (Draugystės g.)	Rekreacinės paskirties – ramiam ir aktyviam poilsiui, aplinkos pagerinimui.
VISO	25720		
2. SKVERAI			
		Esami skverai	
2.1	1030	Centrinis skveras (Vytauto g., P.Cvirkos g.)	Rekreacinės paskirties – trumpalaikiam poilsiui, miestelio švenčių ir kitų masinių renginių organizavimui.
2.2	1700	Skveras prie Vytauto paminklo (Vytauto g.)	Rekreacinės paskirties – ramiam ir aktyviam poilsiui, aplinkos pagerinimui.
VISO	2730		
		Projektuojami skverai	
2.3	1420	Skveras (P.Cvirkos, P.Veverskio g. kampas)	Rekreacinės paskirties – trumpalaikiam poilsiui, aplinkos pagerinimui, nedidelių renginių organizavimui
2.4	2220	Skveras prie gimnazijos stadiono (Rašytojų skveras)	Rekreacinės paskirties – ramiam ir aktyviam poilsiui, nedidelių renginių organizavimui.
2.5	1540	Sufozinis cirkas su trykštančiais šaltiniais (Vytauto g.)	Pažintinės - rekreacinės paskirties – ramiam ir aktyviam poilsiui.
VISO	5180		
3. AIKŠTĖS			
		Esamos aikštės	
3.1	1000	Vytauto aikštė (Vytauto, S. Dariaus ir S. Girėno, A. Juškos g.)	Rekreacinės paskirties – trumpalaikiam poilsiui, – pažintiniam lankymui, miestelio švenčių ir kitų masinių renginių organizavimui.
3.2	2020	Junigedos aikštė (A. Juškos g, Parko g.)	Rekreacinės paskirties – trumpalaikiam poilsiui, – pažintiniam lankymui
VISO	3020		
		Projektuojamos aikštės	
3.3	800	Apžvalgos aikštelė	Rekreacinės paskirties – ramiam ir aktyviam poilsiui..
VISO	800		
4. KAPINĖS			
		Esamos kapinės	
4.1	32600	Veliuonos kapinės (Dariaus ir Girėno g.)	Memorialinės paskirties – pažintiniam lankymui
4.2	2900	Neveikiančios žydų kapinės (Vytauto g.)	Memorialinės paskirties – pažintiniam lankymui
4.3	2100	Neveikiančios evangelikų	Memorialinės paskirties – pažintiniam

		liuteronų kapinės (Dariaus ir Girėno g.)	lankymui
VISO	37600		
5. ŽALIOSIOS JUNGTYS IR KITI REKREACINĖS PASKIRTIES ŽELDYNAI (kitos paskirties žemė, bendro naudojimo teritorijos)			
5.1	~6000	Rekreacinė zona prie Nemuno	Rekreacinės paskirties teritorija aktyviam poilsiui, pagrindinis paplūdimys su maudykla.
5.2	2400	Prieplaukos teritorija	Esama rekreacinės paskirties teritorija aktyviam poilsiui, laivų prieplaukai.
5.3	~50000	Žaliosios jungtys ir kiti rekreacinės paskirties želdynai	Rekreacinės ir apsauginės paskirties – ryšių tarp žaliųjų plotų sistemos sudedamųjų dalių užtikrinimui, gamtinio karkaso migracijos koridorių funkcijoms atlikti.
6. APSAUGINĖS PASKIRTIES ŽELDYNAI (kitos paskirties žemė, bendro naudojimo teritorijos)			
-	356000	Apsauginės paskirties želdynai	Apsauginių želdynų formavimo ypatumai ir tvarkymo reglamentas nustatomas įvertinant kiekvienos konkrečios vietos gamtinės aplinkos ypatumus ir ekologinės apsaugos tikslus.
7. MIŠKAI			
-	131942	Miškai ir miškingos teritorijos	

7. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO TERITORIJŲ NAUDOJIMAS, TVARKYMAS IR APSAUGA

7.1. BENDROSIOS NUOSTATOS

Veliuonos miestelio teritorijos bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo dalyje detalizuojamos Lietuvos Respublikos, Jurbarko rajono savivaldybės teritorijos bendruosiuose planuose numatytos kultūros paveldo teritorijų saugojimo ir naudojimo sistema bei gairės. Dalies „Kultūros paveldo teritorijų naudojimas ir apsauga“ tikslas – užtikrinti kultūros paveldo teritorijų tvarkymą bendroje miestelio teritorijos raidoje, integruojant jas į kultūrinio kraštovaizdžio teritorinę apsaugą. Kultūros paveldo teritorijų apsaugos užtikrinimui numatytas objektų tinkamas panaudojimas, kuris garantuotų nekilnojamojo kultūros paveldo išlikimą.

Šiame bendrajame plane atsižvelgiama į esamą įstatyminę bazę, atliktus mokslo tyrimo darbus, KPD prie KM Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2014-12-02 aktu Nr. KPD-RM-2191 patikslintas kultūros paveldo vietovės ribas ir nustatytas vertingąsias savybes, dabartinę padėtį, ir realias miestelio vystymosi tendencijas.

Veliuonos miestelio bendrojo plano nekilnojamojo kultūros paveldo dalyje nagrinėjama: kultūros paveldo vietovės, kompleksai ir pavieniai kultūros paveldo objektai.

Bendrojo plano kultūros paveldo dalis nustato teritorijos nekilnojamojo kultūros paveldo tvarkybos ir naudojimo prioritetus bei priemones, užtikrinančias kultūros paveldo objektų išsaugojimą. Vadovaujamosi Lietuvos nacionaline darnaus vystymosi strategija (Žin., 2003, Nr. 89-2039), kur nurodoma, kad Lietuvos kultūrinio savitumo išsaugojimas yra vienas iš Lietuvos darnaus vystymosi prioritetų.

Sprendiniai atitinka miestų ir miestelių lygmens teritorijų planavimo reikalavimus. Pateikiamas sąvokų turinys atitinka Lietuvos Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymą (Žin., 2004, Nr. 153-5571) bei kitų kultūros paveldo apsaugą reglamentuojančių nacionalinių ir Lietuvos ratifikuotų tarptautinių teisės aktų reikalavimus, Lietuvos teritorijos bendrąjį planą, kuris įtvirtina principą, kad kultūros paveldo išsaugojimą būtina vertinti kaip svarbų veiksnį, įtakojantį vietovės ekonominę plėtrą (1 str. 3 sk, Žin., 2002, Nr. 110-4852).

Nekilnojamojo kultūros paveldo išsaugojimas turi būti laikomas neatsiejama integralia Veliuonos miestelio teritorijos plėtros dalimi. Pagrindinė strateginė kryptis – plano sprendiniai atitinka integralios kultūros paveldo apsaugos sampratą – siekiama kultūros paveldo objektų išsaugojimo, skatinant jo naudojimą visuomenės reikmėms.

Sprendiniai atitinka tikslus, numatytus Lietuvos ratifikuotoje Pasaulio kultūros ir gamtos paveldo globos konvencijoje (5 str.; Žin., 1997, Nr. 19-411):

- 1) priimti generalinę politiką, kuri siektų kultūros ir gamtos paveldui suteikti tinkamą vaidmenį bendruomenės gyvenime ir to paveldo globą integruoti į bendras planavimo programas;
- 2) vystyti mokslinius ir techninius tyrimus bei tyrinėjimus ir paruošti veiksmingas priemones, kurios įgalintų valstybę neutralizuoti grėsmę, iškilusią kultūros ir gamtos paveldui;
- 3) imtis tinkamų įstatyminių, mokslinių, techninių, administracinių ir finansinių priemonių, būtinų šio paveldo identifikavimui, globai, išsaugojimui (konservavimui), respektavimui bei regeneravimui.

Sprendiniai yra siejami su gamtos paveldo apsaugos reikalavimais ir atitinka aplinkos tvarkymo tikslus, nustatytus Lietuvos ratifikuotoje Europos kraštovaizdžio konvencijoje (5 ir 6 str., Žin., 2002, Nr. 104-4621):

- 1) įteisinti kraštovaizdį kaip svarbią žmonės supančios aplinkos sudedamąją dalį, jų bendro kultūros ir gamtos paveldo apraišką bei jų savasties pagrindą;

- 2) integruoti kraštovaizdį kaip reiškinį į savo teritorijų ir miestų planavimo politiką bei savo kultūros, aplinkos, žemės ūkio, socialinę ir ekonominę politiką, taip pat į kiekvieną kitą politikos sritį, galinčią turėti poveikį kraštovaizdžiui;
- 3) nustatytus kraštovaizdžius įvertinti, atsižvelgiant į suinteresuotų dalyvių ir atitinkamos gyventojų grupės jiems priskiriamą ypatingą vertę.

Bendrojo plano sprendiniais numatomi išsaugoti Veliuonos miestelio kultūrinio kraštovaizdžio savitumai:

1. Unikalus piliakalnių su papildais gynybinis kompleksas, architektūros paveldo objektai – bažnyčia, pastatyta ant Veliuonos piliakalnio, vad. Ramybės, Pilies kalnu, viršutinio papilio, grūdų magazinas žemutinėje miestelio dalyje, dominuojantys Nemuno slėnio kraštovaizdyje, miestelio panoramoje, formuojantys unikalią miestelio siluetą, Veliuonos dvaro sodybos rūmai su parku.
2. Prie gamtos sąlygų ir unikalių antropogeninės kilmės reljefo formų prisitaikęs gatvių tinklas su aikšte.
3. LDK Vytauto paminklas (aut. Apolinaras Šimkūnas).

Sprendiniai numato koncentruotis į jau esančių LR Nekilnojamųjų kultūros vertybių registre kultūros paveldo vietovių, kompleksų ir pavienių objektų saugojimą ir tvarkymą, ypač atsakingai ir apgalvotai įtraukti į saugomų tarpą naujus kompleksus ar pavienius objektus.

Pagrindinės nuostatos:

1. Kultūros paveldo vietovės, kompleksų, pavienių kultūros paveldo objektų vertingųjų savybių saugojimas ir tinkamas tvarkymas.
2. Esamų realių Veliuonos miestelio vystymosi tendencijų įvertinimas.
3. Kultūros ir gamtos paveldo integralumo stiprinimas;
4. Svarbiausių kultūros paveldo vietovių, kompleksų ir pavienių objektų naudojimas viešajai paskirčiai bei kultūriniam turizmui, pirmenybę teikiant autentiškumo išsaugojimui.
5. Objektų įrašymas į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą turi vykti įsitikinus, kad tai būtina ir bus įmanoma įgyvendinti jų apsaugą bei tinkamą panaudojimą.

Nekilnojamojo kultūros paveldo vietovės, kompleksai ir pavieniai objektai bei jų apsaugos zonos pažymėtos brėžiniuose. Ten pateiktas ir jų sąrašas.

7.2. KULTŪROS PAVELDO APSAUGOS, NAUDOJIMO IR TVARKYMO PROGRAMOS

Veliuonos miestelio kultūros paveldo apsaugą, pritaikymą ir naudojimą taip pat turi užtikrinti valstybinės ilgalaiškės programos:

1) *Kultūrinio turizmo plėtros programa.* (Vilnius, 1998). Joje numatytos kultūrinio turizmo plėtros programos tikslai ir uždaviniai, programos realizavimo priemonės. Priemonių planui įgyvendinti planuojamoje teritorijoje turizmo infrastruktūros plėtra derinama su atrinktais eksponuotųjų kultūros paveldo objektų dislokacija.

2) *Ilgalaikė dvarų paveldo objektų – istorinių želdynų (parkų) tvarkymo darbų programa,* patv. 2005 m. sausio 10 d. KVAD (KPD) įsakymu Nr. Į-09. Įgyvendinant šią programą, vykdomas dvarų kultūros paveldo puoselėjimas regione, galimas nors dalinis istorinio kraštovaizdžio elementų atkūrimas.

3) LR Vyriausybės nutarimas: *Dėl dvarų paveldo išsaugojimo programos įgyvendinimo priemonių patvirtinimo* (2003 m. balandžio 18 d. Nr. 481).

Laukiami rezultatai įgyvendinant šias programas:

- sudaromos palankesnės sąlygos kultūros paveldo objektų išsaugojimo užtikrinimui ir integravimui į visuomenės gyvenimą;
- efektyvesnis ES fondų ir kitos tarptautinės paramos panaudojimas;
- sudaromos palankesnės sąlygos pristatyti Europoje Lietuvos kultūros paveldą;
- sudaromos palankesnės sąlygos valstybės ir atskirų vietovių bei miestų ekonominei, socialinei ir kultūrinei raidai, geresniems kultūrinės tapatybės elementų, tradicijų ir gyvenimo būdo ryšiams nacionaliniu, regioniniu bei vietiniu lygiais.

7.3. NEKILNOJAMOJO KULTŪROS PAVELDO TVARKYBA IR NAUDOJIMAS

Veliuonos miestelio bendrojo plano sprendiniai įgyvendinami, remiantis pagrindinėmis kultūros paveldo apsaugos nuostatomis:

- išsaugoti ir atgaivinti paveldėtą regiono savitumą atspindintį kultūros paveldą;
- stiprinti valstybės institucijų ir visuomenės atsakomybę už kultūros paveldo išsaugojimą.

Kultūros paveldo vietovės, statinių kompleksai, objektai kartu yra ir kultūrinio turizmo ištekliai. Veliuonos miestelio kultūros paveldo apsauga realizuojama, pritaikant jį viešajam pažinimui ir naudojimui, kultūriniam turizmui plėtoti. Remiantis Europos kultūros paveldo apsaugos dokumentais, kultūros vertybės saugomos jas tinkamai naudojant.

Kultūros paveldo objektų ir vietovių teritorijose bei jų apsaugos zonose planuojama veikla reglamentuojama kultūros paveldo specialiaisiais planais ir paveldo apsaugą reglamentuojančiais teisės aktais. Detalios tvarkymo ir apsaugos teritorinės priemonės konkretizuojamos detaliuosiuose planuose ir objektų, įrašytų į Nekilnojamųjų kultūros vertybių registrą, individualiuose apsaugos reglamentuose, taip pat tipiniuose apsaugos reglamentuose, jeigu nėra parengti individualūs reglamentai.

Urbanistinės vietovės:

1. Urbanistinių vietovių teritorijose ir apsaugos zonose saugomi tarpusavio vizualiniai ryšiai, vertingi panoraminiai vaizdai ir siluetai, ribojami naujų statinių aukštis ir tūris, užstatymo tankis ir intensyvumas (konkrečius režimus nustato kito lygmens ar rūšies teritorijų planavimo dokumentai – specialieji ir detalieji planai). Nauji pastatai teritorijose gali būti statomi tik, siekiant atkurti sunaikintą istorinę planinę ar erdvinę struktūrą, pratęsiant tradicinius erdvių formavimo principus. Didesnių tūrių statinių statyba teritorijose ar apsaugos zonose galima, tik atlikus jų poveikio analizę vidaus erdvėms, panoramoms ir siluetai. Pastaroji analizė atliekama, stebint vaizdus nuo apžvalgos vietų, iš kurių geriausiai matomos panoramos ir siluetai.
2. Urbanistinių vietovių teritorijų bei jų apsaugos zonų ribas ir vertingąsias savybes tikslina arba nustato KPD prie KM Nekilnojamąjo kultūros paveldo vertinimo tarybos.
3. tvarkant, užstatant tuščias teritorijas išsaugoti Veliuonos miestelio istorinės dalies urbanistinio audinio morfotipą, užstatymo pobūdį, t.y. užstatymo ritmą, mastelį, pastatų aukštingumą, medžiagiškumą.
4. architektūriniais-urbanistiniais tyrimais patikslinti Veliuonos miestelio istorinės dalies vertingąsias savybes, jų pagrindu parengti Veliuonos miestelio istorinės dalies **Nekilnojamąjo kultūros paveldo apsaugos specialųjį planą.**

5. Veliuonos miestelio istorinio centro apsauga turi būti vykdoma, vadovaujantis KPD prie KM Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos 2014-12-02 aktu Nr. KPD-RM-2191, ir išsaugotos vertybės

Statinių kompleksai, statiniai, istoriniai želdynai:

1. Statinių kompleksus ir atskirus statinius, kurie saugomi viešajam pažinimui ir naudojimui tvarkyti, vadovaujantis LR NKPAJ 19 straipsnio nuostatomis.
2. Statiniai ir statinių kompleksai gali būti naudojami tik apžiūrėjimui, apžiūrėjimui ir infrastruktūros plėtrai, gyvenamajai, švietimo funkcijoms. Juose gali vykti įvairūs renginiai. Galima atgaivinti pirminę gamybinę ar kitokią funkciją. Pritaikymas turi sudaryti sąlygas tinkamai tvarkyti objektų teritorijas.
3. Statinių kompleksams ir pavieniams statiniams turi būti nustatomos ar patikslinamos teritorijų ir apsaugos zonų ribos bei vertingosios savybės.
4. Statinių kompleksus, pavienius statinius ir jų teritorijas bei apsaugos zonas būtina tvarkyti pagal apsaugos reglamentus.
5. Ieškoti galimybių parengti Veliuonos dvaro sodybos parko želdynų tvarkymo planą ir rūmų restauravimo projektą bei juos įgyvendinti.
6. Tvarkymo prioritetą taikyti istoriniu, architektūriniu ar kt. požiūriu reikšmingiausiems objektams, formuojantiems miestelio identitetą, patenkantiems į turizmo ir rekreacinės veiklos vystymo arealus.

Laidojimo, įvykių vietos, monumentai

1. Senosios kapinės ir kapavietės, įvykių vietos, monumentai, saugomos viešajam pažinimui ir viešajai pagarbai. Būtina užtikrinti šių objektų vertingųjų savybių išsaugojimą, skirti lėšas jų teritorijų ir prieigų tvarkymui. Numatyti ir įrengti privažiavimus, priėjimo takus, informacinius ženklus, nuorodas.
2. Ypatingą dėmesį skirti kapinių, kur yra daug Lietuvai nusipelnusių žmonių kapų, meniniu požiūriu vertingų antkapinių paminklų bei senųjų žydų kapinių sutvarkymui.
3. Būtina įrengti informacines nuorodas į minėtas kapines.
4. Tvarkyti vertingus meniniu požiūriu antkapinius paminklus senosiose kapinėse.
5. Geriausiai atspindinčias regiono savitumą senąsias kapines, reikšmingiausias Lietuvos ir regiono istorijai kapavietes, pažymintį svarbius Lietuvai ir regionui įvykius, meniniu požiūriu vertingus paminklus ir mažosios architektūros objektus įtraukti į turistines trasas.

Archeologiniai objektai

1. Būtina patikslinti archeologijos vertybių – piliakalnių su papilais, senojo miesto vietos teritorijų ir apsaugos zonų ribas, kurios turi sutapti su gretimų sklypų ribomis.
2. Reikalinga užtikrinti archeologijos vertybių apsaugos tikslo – mokslinio pažinimo įgyvendinimą.
3. Piliakalnio ir jų apsaugos zonas būtina tvarkyti pagal apsaugos reglamentus.
4. Gynybinių įtvirtinimų teritorijose turi būti pašalinti veiksniai, kenkiantys šlaitams, pylimams, regeneruojama žolė. Tuo pačiu, turi būti sudarytos sąlygos piliakalnių lankyti, apžiūrėti (pagal projektus įrengti laiptai, takai, apžvalgos aikštelės, informaciniai stendai, nuorodos).

7.4. APSAUGOS ĮGYVENDINIMO IR STEBĖSENOS PRINCIPAI

Veliuonos miestelio kultūros paveldo apsauga turi būti realizuojama, jį pritaikant viešajam naudojimui, ir kultūriniam bei pažintiniam (vietiniam bei tarptautiniam) turizmui vystyti, kultūros puoselėjimui ir propagavimui.

Rengiant kultūros paveldo tvarkybos projektus, numatyti priemonės, didinančias jo patrauklumą, prieinamumą visuomenei. Savivaldybė turi organizuoti ir koordinuoti kultūrinį turizmą mieste.

Būtina pritraukti investuotojus, norinčius pritaikyti kultūros vertybes šiandieniniam naudojimui – kultūrinėms, rekreacijos, komercijos, aptarnavimo, turizmo reikmėms, taip pat investuotojus, norinčius įsigyti ar išsinuomoti ilgesniam laikui ir galinčius restauruoti, atkurti kultūros paveldo vertybes.

Kultūros paveldo išsaugojimui ir tausojančiam naudojimui labai svarbus informacijos skleidimas ir visuomenės švietimas. Informacija turi būti visuomenei prieinama ir tinkamai pateikta.

Reikia išvystyti informacijos infrastruktūrą. Strategiškai patogiose vietose išdėstyti informacinės sistemos ženklus. Plėtoti informacijos apie kultūros paveldo objektus leidybą ir platinimą.

Pagrindinis Veliuonos miestelio kultūros paveldo išsaugojimo prioritetas turi būti kultūros paveldo teritorijų integravimo į miestelio gyvenimą užtikrinimas, tinkamas naudojimas ir priežiūra

Nekilnojamojo kultūros paveldo objektų kultūrinės vertės pokyčiams nustatyti reikalingi moksliniai tyrimai.

Veliuonos miestelio kultūros paveldo apsaugos ir tinkamo panaudojimo sprendinių įgyvendinimo stebėseną turi būti vykdoma periodiškai ir detalai, atsižvelgiant į objektų būklę, teisinę priklausomybę, naudojimo būdą. Turi būti nustatomi objektų vertingąsias savybes naikinantys ar žalojantys veiksniai bei įgyvendinamos juos šalinančios priemonės. Ypatingas dėmesys turi būti skiriamas kultūrinio kraštovaizdžio, vizualinių ryšių su svarbiausiomis panoramų, siluetų apžvalgos vietomis išsaugojimui.

Turi būti nuolat sekami svarbių unikalaus Veliuonos kultūrinio kraštovaizdžio formantų - vizualiai reikšmingų miesto identitetui vizualinės įtakos aplinkai pokyčiai. Būtina sekti minėtų objektų fizinę būklę ir fiksuoti jos pokyčius, šalinti veiksnius, galinčius fiziškai pakenkti jų teritorijoms ir statiniams pvz. reguliuoti želdinių augimą piliakalnių šlaituose, šalinti suformuotą žemės reljefą ardančius želdinius. Fiksuoti netinkamo tvarkymo faktus.

Nuolat turi būti stebima istorinių statinių ir jų kompleksų būklė, fiksuojami fizinės būklės, architektūrinio vaizdo, netinkamo aplinkos tvarkymo pasikeitimai.

Želdiniai, esantys kultūros paveldo teritorijose, turi būti įvertinami paveldosauginiu požiūriu, nustačius, kad jie turi kultūrinę vertę, saugomi, kaip sudarantys vieningą visumą su užstatymu ir išplanavimu. Turi būti pastoviai sekama jų fizinė būklė. Želdiniai turi būti pastoviai tvarkomi, atsižvelgiant į paveldosaugos reikalavimus.

7.5. VELIUONOS MIESTELIO ISTORINIO CENTRO TVARKYMO PLANO SPRENDINIAI

1. Svarbiausios nuostatos

Svarbiausi šio tvarkymo plano uždaviniai – išsaugoti Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo tarybos akte 2015-12-02 Nr. KPD-RM-1291 nustatytas vietovės vertingąsias savybes ir užtikrinti, kad miestelio istorinės dalies teritorijoje būtų išsaugoti Nekilnojamųjų kultūros

vertybių registre registruoti kultūros paveldo objektai ir kompleksai, nebūtų sunaikintos ar pažeistos jų vertingosios savybės bei išsaugoti vertingųjų savybių požymių turintys objektai, būtų tinkamai tvarkomi urbanistinės struktūros statiniai.

2. Paveldosaugos reikalavimai ir tvarkymo priemonės urbanistinės vietovės teritorijoje.

Šiuo planu urbanistinės vietovės teritorijoje nustatomas Tausojamojo naudojimo saugojimo režimas (išskyrus piliakalnių ir kitus archeologinius objektus, kuriems būtina patikslinti teritorijų ribas ir nustatyti šiam paveldui reikalingus režimus).

Kultūros vertybių registre esantiems objektams, vietovės vertingosioms savybėms ir vertingųjų savybių požymių turintiems objektams taikomos LR Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo nuostatos. Tvarkybos ir tvarkomieji darbai gali būti atliekami tik nepažeidžiant objektų vertingųjų savybių.

Miestelio istoriniame centre saugoma:

- Istoriskai susiformavę užstatymo tipai – perimetrinis, Vytauto ir Dariaus ir Girėno gatvių rytinėse atkarpose, P. Cvirkos gatvės pietinėje atkarpoje – **T1**,
- Perimetrinis - sodybinis – Vytauto gatvės rytinėje atkarpoje keliuose sklypuose šiaurinėje kraštinėje - **T2**,
- Sodybinis – sklypuose toliau nuo aikštės Vytauto, Dariaus ir Girėno, A. Juškos gatvėse, viršutinėje miestelio dalyje bei Gedimino, Pilies gatvėse žemutinėje miestelio dalyje – **T3**,
- Pakitusios, nesusiformavusios urbanistinės struktūros – **T4**
- Gamtiniai elementai **T5**
- Kiti istoriniai plano elementai gatvės, takai, pravažiai ir kt. - **T6**,
- Istorinės viešosios erdvės - aikštė – **T7**

TIPAS T1:

Saugoma perimetrinio užstatymo linija.

Reikalavimai pastatams ir statiniams:

Pastatai ir statiniai turintys vertingųjų savybių požymių g. P. Cvirkos g. 1, Dariaus ir Girėno g. 4, 8, Vytauto g. 7.

Reikalinga nustatyti šių pastatų vertingąsias savybes.

Galimi tvarkybos darbai - taikomieji tyrimai, avarijos grėsmės pašalinimo, kapitalinio remonto darbai, nepažeidžiantys vertingųjų savybių požymių, kuriuos galima restauruoti, konservuoti.

- saugomas jų architektūros charakteris: tvarkymo metu nekeičiami pastatų tūriai, stogo forma, saugomas fasadų apdailos medžiagiškumas, apkalimo lentelėmis charakteris, autentiškas fasadų skaidymas angomis, angų (langų, durų ir kt. gabaritai), langų ir durų medžiagiškumas, autentiškas langų plokštumų skaidymas, dekoro elementai, skardos stogai (nenaudoti čerpių imitacijos), tinkuoti kaminai. Tvarkant pastatus ir statinius naudotinos tradicinės natūralios medžiagos (nenaudoti plastiko fasaduose, languose ir duryse), fasadai, stogai dažomi tradicinėmis spalvomis. Fasadai gali būti šiltinami, jeigu nėra pažeidžiami vertingųjų savybių požymiai. Mansardos gali būti apšviečiamos iš pastatų galų, langais mezonine, neįrenginėti stoglangių.

Urbanistinės struktūros pastatai ir statiniai – saugoma: jų vieta sklype, autentiškas tūris, stogo forma, tradicinis langų plokštumų sudalinimas. Tvarkant naudotinos tradicinės natūralios

medžiagos, fasadai, stogai dažomi tradicinėmis spalvomis (nenaudoti plastiko fasaduose, languose ir duryse). Stoglangius galima įrengti kiemo pusėje. Fasadai gali būti šiltinami. Pastato Darius ir Girėno g. 6, kuris su pastatais 4 ir 8 sudaro vertingą išklotinę, gatvės fasadas tvarkytinas pagal pastatų ir statinių turinčių vertingųjų savybių požymių principus.

Maksimalus pastatų ir statinių aukštis: esamas (aukštis gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis), naujai statomiems – iki 8,0 m., ūkiniams – iki 6,0 m. Galimas aukštingumas – 1 a. su mansarda.

Maksimalus žemės sklypų užstatymo tankis: esamas iki 60% (gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis).

Maksimalus žemės sklypų užstatymo intensyvumas: esamas iki 0,6 (gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis).

Galimas nevertingų statinių griovimas.

Reikalavimai sklypų teritorijos ir želdinių tvarkymui:

- sklypų teritorijose dangoms naudotinos natūralios medžiagos: žvyro, akmenų dangos, leistinos betono trinkelės,
- būtina numatyti nemažiau 25% arba nuo viso žemės sklypo ploto želdynams, įskaitant vejas ir gėlynus,
- tvoros gatvės pusėje negalimos, išskyrus atvejus, pagrįstus tyrimais, kitose kraštinėse sklypų ribos gali būtina žymimos želdiniais arba ažūrinėmis tvoromis (nenaudoti plastiko), neutralių spalvų, neaukštesnėmis kaip 1,5 m.

Reikalavimai žemės darbams:

Planuojamų žemės judinimo darbų vietoje būtina atlikti archeologinius tyrimus pagal PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ nustatytus reikalavimus.

Kiti reikalavimai:

Teritorijoje saugomas užstatymo morfotipas, kurį apibrėžia ir statinių išdėstymas sklype (statinių dydis, užstatymo tankumas, jų dydžio tarpusavio santykis Veliuonos atveju yra labai skirtingas įvairiuose sklypuose):

- pagrindinis namas statomas prie gatvės, išlaikant perimetrinio užstatymo liniją,
- kiti statiniai – sklypo gilumoje.

TIPAS T2:

Saugoma perimetrinio užstatymo linija.

Reikalavimai pastatams ir statiniams:

Urbanistinės struktūros pastatai ir statiniai (T2 tipo teritorijoje yra tik šios grupės namai) – saugoma: jų vieta sklype, autentiškas tūris, stogo forma. Saugomos tradicinių gabaritų langų ir durų angos, tradicinis langų plokštumų sudalinimas. Pastatus tvarkant naudotinos tradicinės natūralios medžiagos, fasadai (nenaudoti plastiko fasaduose, languose ir duryse), stogai dažomi tradicinėmis spalvomis. Fasadai gali būti šiltinami.

Maksimalus pastatų ir statinių aukštis: esamas iki 6,0 m (gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis).

Maksimalus žemės sklypų užstatymo tankis: esamas iki 50% (gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis).

Maksimalus žemės sklypų užstatymo intensyvumas: esamas iki 0,5 (gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis).

Galimas nevertingų ūkio statinių griovimas, ar rekonstravimas, jų maksimalus aukštis iki 4,0 m.

Reikalavimai sklypų teritorijos ir želdinių tvarkymui:

- sklypų teritorijose dangoms naudotinos natūralios medžiagos: žvyro, akmens dangos, leistinos betono trinkelės,
- būtina numatyti nemažiau 25% viso žemės sklypo ploto želdynams, įskaitant vejas ir gėlynus,
- tvoros gatvės pusėje negalimos, išskyrus atvejus, pagrįstus tyrimais, kitose kraštinėse sklypų ribos gali būtina žymimos želdiniais arba ažūrinėmis tvoromis, (nenaudoti plastiko), neutralių spalvų, neaukštesnės kaip 1,5 m.

Reikalavimai žemės darbams:

Planuojamų žemės judinimo darbų vietoje būtina atlikti archeologinius tyrimus pagal PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ nustatytus reikalavimus.

Kiti reikalavimai:

Teritorijoje saugomas užstatymo morfotipas, kurį apibrėžia ir statinių išdėstymas sklype (statinių dydis, užstatymo tankumas, jų dydžio tarpusavio santykis Veliuonos atveju yra labai skirtingas įvairiuose sklypuose):

- pagrindinis namas statomas arčiau gatvės, išlaikant perimetrinio užstatymo liniją,
- kiti statiniai – sklypo gilumoje, prie sklypo skersinės ribos.

TIPAS T3:

Vyraujantis užstatymo tipas Veliuonos miestelio istorinio centro teritorijoje, tačiau prie atskirų gatvių turintis tam tikrų skirtumų.

Saugoma būdinga pagrindinio gyvenamojo namo vieta sklype:

Viršutinėje miestelio dalyje sklypuose prie Vytauto g. šiaurinėje kraštinėje – prie Vytauto g., Dariaus ir Girėno g. – arčiau šiaurinės kraštinės, sklypo gilumoje – ūkio statiniai, prie pietinės kraštinės - mažuose sklypuose ūkio statiniai dažnai stovi greta gyvenamųjų namų. Prie A.Juškos g. – abejuose kraštinėse prie gatvės.

Žemutinėje miestelio dalyje sklypuose prie Gedimino g. vakarinėje atkarpoje pagrindinio gyvenamojo namo vieta atitaukta nuo gatvės, pastatai sudaro nevientisą užstatymo zoną. Rytinėje Gedimino g. atkarpoje pagrindinio gyvenamojo namo vieta arčiau gatvės, sudaro artimą perimetrui užstatymo liniją, Pilies g. arčiau pietinės kraštinės, sklypo gilumoje – ūkio statiniai. Žemutinėje miestelio dalyje sklypuose ūkio statinių vieta gyvenamųjų namų užnugaryje.

Prie Gedimino g. vakarinės atkarpos esančių sklypų didžiąją dalį sudaro želdiniais apaugęs šlaitas. Dalį jų sudaro gyventojų sodai.

Reikalavimai pastatams ir statiniams:

Pastatai, turintys vertingųjų savybių požymių Vytauto g. 15, 24, Gedimino g. 43, Pilies g. 1.

Būtina nustatyti šių pastatų vertingąsias savybes.

Galimi tvarkybos darbai - taikomieji tyrimai, avarijos grėsmės pašalinimo, kapitalinio remonto darbai, nepažeidžiantys vertingųjų savybių požymių, kuriuos galima restauruoti, konservuoti.

– saugomas jų architektūros charakteris: tvarkymo metu nekeičiami pastatų tūriai, stogo forma, saugomas fasadų apdailos medžiagiškumas, apkalimo lentelėmis charakteris, autentiškas fasadų skaidymas angomis, angų (langų, durų ir kt. gabaritai), langų ir durų medžiagiškumas (nenaudoti plastiko), tradicinis langų plokštumų skaidymas, dekorų elementai, skardos stogai (nenaudoti čerpių imitacijos), tinkuoti kaminai. Tvarkant pastatus ir statinius naudotinos tradicinės natūralios medžiagos, fasadai, stogai dažomi tradicinėmis spalvomis. Fasadai gali būti

šiltinami, jeigu nėra pažeidžiami vertingųjų savybių požymiai. Mansardos gali būti apšviečiamos iš pastatų galų, langais mezonine, neįrenginėti stoglangių.

Urbanistinės struktūros pastatai ir statiniai – saugoma: jų vieta sklype, autentiškas tūris, stogo forma, juos tvarkant naudotinos tradicinės natūralios medžiagos, fasadai (nenaudoti plastiko fasaduose, languose ir duryse), stogai dažomi tradicinėmis spalvomis. Saugomos tradicinių gabaritų langų ir durų angos, tradicinis langų plokštumų sudalinimas. Stoglangius galima įrengti kiemo pusėje. Fasadai gali būti šiltinami. Galima būtų atskirai svarstyti apie labai mažų gyvenamųjų namų tūrio padidinimą.

Reikalavimai želdiniams:

Saugoti ir regeneruoti vaismedžių sodus šlaituose,

Maksimalus pastatų aukštis: esamas iki 8,6 m. (aukštis gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis), galimas nevertingų pastatų griovimas, nauja statyba. Pastatų aukštingumas – 1 a. su mansarda.

Galimas nevertingų ūkio statinių griovimas, ar rekonstravimas, jų max aukštis iki 6,0 m., aukštingumas – 1 a. su mansarda.

Maksimalus žemės sklypų užstatymo tankis: esamas - prie Vytauto g. šiaurinės kraštinės: iki 20%, Prie Vytauto g. pietinės kraštinės: iki 60%, prie Dariaus ir Girėno g. rytinės atkarpos iki 35%, Gedimino g. vakarinėje atkarpoje iki 10%, rytinėje atkarpoje iki 60%, Pilies g. iki 25% (gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis).

Maksimalus žemės sklypų užstatymo intensyvumas: esamas - iki 0,5 (gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis).

Reikalavimai sklypų teritorijos ir želdinių tvarkymui:

- sklypų teritorijose dangoms naudotinos natūralios medžiagos: žvyro, akmenų dangos, leistinos betono trinkelės,
- būtina numatyti nemažiau 30% nuo viso žemės sklypo ploto želdynams, įskaitant vejas ir gėlynus,
- sklypų ribos gali būtina žymimos želdiniais arba ažūrinėmis tvoromis (nenaudoti plastiko), neutralių spalvų, neaukštesnėmis kaip 1,5 m.

Reikalavimai žemės darbams:

Planuojamų žemės judinimo darbų vietoje būtina atlikti archeologinius tyrimus pagal PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ nustatytus reikalavimus.

Kiti reikalavimai:

Teritorijoje saugomas užstatymo morfotipas, kurį apibrėžia ir statinių išdėstymas sklype (statinių dydis, užstatymo tankumas, jų dydžio tarpusavio santykis Veliuonos atveju yra labai skirtingas įvairiuose sklypuose):

- pagrindinis namas statomas arčiau gatvės, išlaikant būdingą konkrečiai gatvei užstatymo liniją,
- kiti statiniai – sklypo gilumoje.

TIPAS T4:

Nesusiformavusių ar sunykusių urbanistinių struktūrų teritorijose naujus pastatus galima statyti buvusių vietoje, arba prisilaikant atitinkamam tipui nustatytų reikalavimų.

Reikalavimai pastatams ir statiniams:

Galimas nevertingų pastatų, ūkio statinių griovimas.

Naujai statomi pastatai turi būti būdingų Veliuonos istoriniam centrui tūrio, su šlaitiniais stogais, naudotinos tradicinės natūralios medžiagos, įrengiamos langų ir durų angos turi būti

tradicinių gabaritų, būtinas tradicinis langų plokštumų skaidymas (nenaudoti plastiko fasaduose, languose ir duryse). Stoglangius galima įrengti kiemo pusėje. Fasada, stogai dažomi tradicinėmis spalvomis.

Maksimalus pastatų ir statinių aukštis: iki 8,0 m (gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis). Gali būti statomi 1 a. su mansarda namai.

Maksimalus žemės sklypų užstatymo tankis: iki 35% (gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis).

Maksimalus žemės sklypų užstatymo intensyvumas: iki 0,5 (gali būti tikslinamas, remiantis tyrimų duomenimis).

Reikalavimai sklypų teritorijos ir želdinių tvarkymui:

- sklypų teritorijose dangoms naudotinos natūralios medžiagos: žvyro, akmens dangos, leistinos betono trinkelės,
- būtina numatyti nemažiau 30% nuo viso žemės sklypo ploto želdynams, įskaitant vejas ir gėlynus,
- sklypų ribos gali būtina žymimos želdiniais arba ažūrinėmis tvoromis (nenaudoti plastiko), neutralių spalvų, neaukštesnėmis kaip 1,5 m.

Kiti reikalavimai:

- pagrindinis namas statomas arčiau gatvės, išlaikant būdingą konkrečiai gatvei užstatymo liniją,
- kiti statiniai – sklypo gilumoje.

Reikalavimai žemės darbams:

- Planuojamų žemės judinimo darbų vietoje būtina atlikti archeologinius tyrimus pagal PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ nustatytus reikalavimus.

TIPAS T5:

Reikalavimai teritorijos ir želdinių tvarkymui:

Saugoti sudėtingą Nemuno žemupio reljefą, formuojamą piliakalnių, raguvų išraižytų šlaitų:

- nevykdyti darbų, ardančių šlaitus,
- numatyti priemones išsaugoti Skruzdaubio upelio vagą, šalinti pakrantėse savaiminius nevertingus želdinius,
- numatyti priemones išsaugoti Nemuno upės kranto liniją,
- tvarkyti želdinius Nemuno pakrantėje, šlaituose, šalinti savaiminius nevertingus želdinius.

Reikalavimai žemės darbams:

Planuojamų žemės judinimo darbų vietoje būtina atlikti archeologinius tyrimus pagal PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ nustatytus reikalavimus.

TIPAS T6:

- Saugomos esamų kelių, gatvių, įvažiavimai, pravažiavimai, takai, jų tipai, trasos, dangos – gatvių trasos: Vytauto, Dariaus ir Girėno, Draugystės, P.Cvirkos, A.Juškos g., Gedimino gatvių, kelio Kaunas-Jurbarkas trasa, užvažiavimai, takas į viršutinę miestelio dalį, įvažiavimas iš Gedimino g. į Pilies g., lauko akmenų grindinys A.Juškos g. atkarpoje tarp namų Dariaus ir Girėno 4 ir A.Juškos g. 2, lauko akmenų grindinio tipas užvažiavimo į viršutinę miestelio dalį pietinėje atkarpoje,
- saugomi pagrindiniai istoriniai gatvių parametrai (plotis, išilginis nuolydis).

Reikalavimai teritorijos ir želdinių tvarkymui:

Galimi tvarkomieji statybos darbai:

- kapitalinis remontas,
- rekonstravimas,
- dangoms naudotinos natūralios medžiagos: žvyro, akmenų, betono trinkelų dangos, paliekant asfaltbetonį, viršutiniam sluoksniui naudoti asfaltbetonį, imituojančią žvyrkelį,
- leistini lauko baldai, teritorijos tvarkymo detalės, mažosios architektūros statiniai, dailės kūriniai,
- leidžiama šalinti nevertingus medžius ir krūmus, atsodinti naujus, genėti medžius.
- renovuojami ar naujai klojami tinklai turi būti požeminiai.

Reikalavimai žemės darbams:

Planuojamų žemės judinimo darbų vietoje būtina atlikti archeologinius tyrimus pagal PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ nustatytus reikalavimus.

TIPAS T7:

Aikštėje saugomas kultūros paveldo objektas, LDK Vytauto paminklas (u/k 15702), tvarkomas, vadovaujantis KPD vertinimo tarybos 2013-04-22 aktu Nr. KPD – SK – 160. Saugomos nustatytos vertingosios savybės.

Galimi tvarkybos darbai - taikomieji tyrimai, avarijos grėsmės pašalinimo, remonto, konservavimo, restauravimo, darbai, šių darbų planavimas ir projektavimas.

Visi tvarkybos ir tvarkomieji darbai vykdomi nepažeidžiant vertingųjų savybių, nustatytų Nekilnojamojo kultūros paveldo vertinimo akte, remiantis tyrimų duomenimis.

Reikalavimai teritorijos ir želdinių tvarkymui:

Saugoma aikštės plano konfigūracija, istoriniai jos gabaritai, apželdinimo lapuočiais medžiais pobūdis.

Šiuo metu teritorija yra sutvarkyta, tačiau ateityje gali būti tvarkoma:

- Teritorija tvarkoma pagal projektus, suderintus su KPD,
- dangoms naudotinos natūralios medžiagos: akmenų, betono trinkelų dangos,
- kadangi aikštėje yra paminklas, ir jo sudedamosios dalys, mažosios architektūros statinių numatyti negalima,
- leidžiama šalinti nevertingus medžius ir krūmus, atsodinti naujus,

Reikalavimai žemės darbams:

Planuojamų žemės judinimo darbų vietoje būtina atlikti archeologinius tyrimus pagal PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ nustatytus reikalavimus.

Prie aikštės pietinės kraštinės, sudegusio užstatymo vietoje, nesiūloma jo atkurti, paliekant apžvalgos aikštelę ir želdynus. Toks sprendinys ne tik sudaro sąlygas apžvelgti Nemuno slėnio panoramą, bet ir geriau išryškintas bažnyčios statinių kompleksas ir piliakalniai.

Visoje Veliuonos senojo miesto vietos teritorijoje planuojamų žemės judinimo darbų vietoje būtina atlikti archeologinius tyrimus pagal PTR 2.13.01:2011 „Archeologinio paveldo tvarkyba“ nustatytus reikalavimus.

Veliuonos dvaro, bažnyčios statinių komplekso, magazinas, archeologijos vertybių teritorijos tvarkomos pagal jiems parengtus specialiuosius planus ir kitus teisės aktus.

8. SUSISIEKIMO SISTEMOS VYSTYMAS

Atsižvelgiant į Veliuonos miestelio bendrojo plano tikslus bei į esamos būklės analizėje nustatytus Veliuonos miestelio susisiekimo ypatumus ir trūkumus, formuojami tokie strateginiai miestelio susisiekimo sistemos plėtros tikslai:

- Gerinti susisiekimą miestelio viduje, automobilių bei pėsčiųjų eismo sąlygas miestelio gatvėse ir bendrą gatvių būklę;
- Mažinti tranzitinio transporto, judančio krašto reikšmės keliu 141 Kaunas–Jurbarkas–Šilutė–Klaipėda, neigiamą poveikį Veliuonos miestelio gyventojų gyvenimo kokybei;
- Formuoti susisiekimo infrastruktūrą numatomose urbanizuoti teritorijose;
- Skatinti keliones nemotorizuotu transportu.

8.1. MIESTELIO IŠORINIAI RYŠIAI

Veliuonos miestas įsikūręs prie krašto reikšmės kelio Nr. 141 Kaunas–Jurbarkas–Šilutė–Klaipėda, kuris užtikrina miestelio prisijungimą prie magistralinių kelių tinklo ir, tuo požiūriu, yra svarbiausias užmiesčio keliais miestelio pasiekiamumui užtikrinti. Miestelio ribose kelias sutampa su Gedimino ir Nemuno gatvėmis, kurios, atitinkamai, yra labiausiai apkrautos transporto eismu. Kiti keliai miestelio prieigose yra rajoninės ir vietinės reikšmės.

Kelias 141 užtikrina miestelio susisiekimą su rajono centru Jurbarku, taip pat susisiekimą su artimiausiais kiais miestais- Vilkija (už 20 km) ir Kaunu (už 50 km). Tačiau miestelio prisijungimas prie bendro Lietuvos magistralinių kelių tinklo yra kompliktuotas. Artimiausias magistralinis kelias yra už 21 km į šiaurės rytus esantis A1 Vilnius – Kaunas – Klaipėda, tačiau trumpiausiu keliu pasiekti jį galima tik rajoninės reikšmės keliais 1707 Veliuona–Tamošiai–Griciai, 1712 Žibintai–Girdžiai–Armeniškiai ir 1709 Seredžius–Juodaičiai–Mituva–Keryvai. Tokios kelionės ilgis- apie 31 km.

Kelio 141 padėtis miestelio atžvilgiu yra gana palanki - miestas išsidėstęs tik vienoje šiaurinėje kelio pusėje (kelias sutampa su miesto šiaurine riba), todėl keliu judantis transportas beveik nekelia neigiamo poveikio miesto gyventojams. Į kelią įsikerta Pilies ir Sodų gatvės bei rajoninės reikšmės kelias 1707 Veliuona–Tamošiai–Griciai. Būtent šiose sankryžose yra didžiausia automobilių avarijų rizika miestelyje. Saugaus eismo požiūriu situaciją dar apsunkina tai, kad kelyje yra gausu nuvažų į privačius sklypus, o per kelią tarp miesto ir kitoje kelio pusėje esančios Nemuno upės vyksta pėsčiųjų judėjimas. Kadangi miestas yra išsitiesęs išilgai kelio 141, šį judėjimą sunku sukoncentruoti keliose vietose. Per kelią įrengta tik viena pėsčiųjų perėja.

Siekiant sumažinti keliu 141 judančių tranzitinių srautų neigiamą poveikį bei avarijų grėsmę, siūloma:

- urbanistinę Veliuonos miesto plėtrą vykdyti tik šiaurinėje kelio 141 pusėje;
- vykdyti avarijų monitoringą. Remiantis monitoringo rezultatais, nustatyti saugaus eismo priemonių diegimo su keliu 141 sutampančiose Gedimino ir Nemuno gatvėse poreikį bei pačias priemones.

8.2. MIESTELIO GATVIŲ TINKLAS

Veliuonos miesto bendrajame plane gatvėms priskirtos kategorijos pagal jų funkcinę paskirtį, taip, kaip tą apibrėžia STR 2.06.04:2014 „Gatvės ir vietinės reikšmės keliai. Bendrieji reikalavimai“. Kadangi atsižvelgiant į esamą ir prognozuojamą demografinę situaciją

bendruoju planu numatoma tik minimali miestelio urbanistinė plėtra, susisiekimo infrastruktūrą taip pat siūloma plėtoti minimaliai.

Pagal savo funkcinę paskirtį, *Gedimino ir Nemuno gatvės* atitinka B kategoriją (pagal STR 2.06.04:2014, B kategorijos gatvės, tai tokios gatvės, kuriomis vyksta „susisiekimas tarp miesto funkcinų zonų, rajonų, centrų, didžiųjų transporto stočių; ryšiai su užmiesčio keliais“), tačiau šios gatvės sutampa su krašto keliu 141 ir priskirta kategorija yra rekomendacinio pobūdžio.

Draugystės gatvė atitinka C kategoriją (pagal STR 2.06.04:2014, C kategorijos gatvės, tai tokios gatvės, kurios yra „Miesto plano funkcinės ir kompozicinės ašys; pagrindinės keleivių viešojo susisiekimo linijos; miesto vidaus transporto ryšiai“), ši gatvė sutampa su rajono keliu 1707 ir priskirta kategorija yra rekomendacinio pobūdžio.

Taip pat miesteliui labai svarbi *Dariaus ir Girėno gatvė*, kuri formuoja miestelio ašį, tačiau ji neturi tęsinio ir susisiekimo su užmiesčio keliais. Nors gatvės techniniai parametrai neatitinka kelių reikalavimų, siūloma ją taip pat priskirti C kategorijos gatvėms.

Likusios gatvės, kuriomis vyksta automobilių eismas, priskirtinos D kategorijos gatvėms (pagal STR 2.06.04:2014 – „Lokalinės funkcinės ir kompozicinės ašys. Srautų paskirstymas į smulkias teritorijas, privažiavimai prie atskirų statinių ir kitų objektų“).

Dalis miestelio gatvių neturi šaligatvių. Kadangi, dėl užstatymo ir vietos trūkumo šaligatvius tokiose gatvėse įrengti būtų problematiška, jų įrenginėti nesiūloma. Paprastai automobilių eismas tokiose gatvėse nėra intensyvus, todėl ir pėstieji, ir dviratininkai pakankamai saugiai galės ir toliau naudotis važiuojamąja gatvių dalimi, tačiau tokias gatves reikėtų pažymėti kelio ženklu „Gyvenamoji zona“.

Nemažai D kategorijos gatvių yra neasfaltuotos. Tokių gatvių dangos (žvyro arba grunto) linkę greičiau dėvėtis, yra nelygios, dulka, o tai blogina eismo sąlygas bei sąlygoja didesnę taršą, kelia nepatogumų gyventojams. Žvyruotų gatvių asfaltavimas bei bendros gatvių būklės gerinimas šiame bendrajame plane įvardinamas kaip vienas iš prioritetinių susisiekimo infrastruktūros plėtros uždavinių. Prioritetine gatve asfaltavimui siūloma laikyti Žiedų g. – vienintelį susisiekimo ryšį tarp vakarinės ir rytinės Veliuonos miestelio dalies.

9. TECHNINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS

9.1. TECHNINĖS INFRASTRUKTŪROS VYSTYMO TIKSLAI

Techninė infrastruktūra savyje apima techninės infrastruktūros sritis: ekoinžineriją ir energetiką. Kaip atskira inžinerinės infrastruktūros dalis dar yra nagrinėjama ryšių sistema.

Techninės infrastruktūros vystymas užtikrina darnų šiuolaikinio miestelio funkcionavimą, didele dalimi įtakoja aplinkos kokybę. Tik gerai išvystyta ir moderni inžinerinė infrastruktūra gali užtikrinti miestelio gyventojų buitinių poreikių tenkinimą. Nuo inžinerinės infrastruktūros išvystymo iš dalies priklauso ir Veliuonos miestelio patrauklumas, nulemiantis investuotojų apsisprendimą, įtakojantis gyventojų gyvenimo kokybę.

Veliuonos miestelio teritorijos bendrajame plane ekoinžinerinės dalies sprendiniuose nagrinėjama tolimesnė vandentiekio, nuotekų surinkimo bei valymo sistemų plėtra. Šioje srityje pagrindiniai tikslai ir uždaviniai yra:

1. siekti, kad viešasis vandentiekis ir nuotekų surinkimo paslaugos būtų prieinamos kuo didesniai gyventojų skaičiui;
2. siekti vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo bei valymo sistemų ekonominio atsiperkamumo;
3. patikimai tiekti vartotojams vandenį, kurio kokybė visiškai atitiktų Lietuvos higienos normų HN 24:2003 "Geriamojo vandens saugos ir kokybės reikalavimus";
4. surenkamas buitines nuotekas prieš išleidžiant į paviršinius vandenis apvalyti, išleidžiamų nuotekų tarša neturi viršyti LR galiojančių normatyvų;
5. apvalyti surenkamas lietaus nuotekas prieš išleidžiant jas į paviršinius vandenis,
6. rūšiuoti atliekas ir maksimaliai panaudoti antrinį jų perdirbimą;
7. visomis priemonėmis mažinti nerūšiuotų atliekų kiekius ir jas šalinti regioniniame sąvartyne.

Veliuonos miestelio teritorijos bendrajame plane energetikos dalies sprendiniuose nagrinėjamos tolimesnės elektros, dujų ir šilumos tinklų plėtra. Šioje srityje pagrindiniai tikslai ir uždaviniai yra:

- užtikrinti elektros energijos tiekimą gyventojams, įmonėms bei organizacijoms patiriant mažiausias išlaidas ir padarant minimalią žalą aplinkai;
- padidinti elektros energijos tiekimo patikimumą;
- vartotojams pagal poreikį tiekti šiluminę energiją ekonomiškai pagrįstomis kainomis.

Ryšių, telekomunikacinių sistemų ir ypač internetinio ryšio tinklo plėtra yra svarbus uždavinys, kuriant informacinę ir žinių visuomenę. Šiuolaikinės informacinės technologijos leidžia efektyviai apdoroti, saugoti ir perduoti informaciją. Tai užtikrina labai spartų jų plitimą į visas mokslo, gamybos ir privataus gyvenimo sritis. Pasiekti, kad šios ryšio priemonės būtų prieinamos visiems potencialiems vartotojams būtų pagrindinis ryšių sistemos vystymo tikslas perspektyvoje.

9.2. VANDENTIEKA

Vadovaujantis LR geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu numatoma, kad ne mažiau kaip 95% Jurbarko rajono gyventojų būtų aprūpinami viešo vandens tiekėjo tiekiamu vandeniu.

Veliuonos BP numatoma, kad visas geriamas vanduo atitiks galiojančią higienos normą HN 24: 2003. Tuo tikslu turi būti renovuojama dalis eksploatuojamo skirstomojo vamzdyno. Norint įgyvendinti šiuos tikslus Veliuonos miestelyje numatoma:

- Išplėsti centralizuotus vandentiekio ir nuotekų tinklus į jau užstatytus ir apgyvendintus individualių namų kvartalus. Nurodyti priemones, atitinkančias HN reikalavimus.
- Įrengti paviršinių nuotekų tinklus, atskiriant lietaus ir tirpsmo vandenį.
- Apjungti visą vandentiekio sistemą prie centrinės vandenvietės. Tam tikslui reikės papildomai pakloti apie 2 km vandentiekio tinklo.
- Rekonstruoti pagrindinę vandenvietę, siekiant užtikrinti pakankamą požeminio vandens gavybą – pastatyti nugeležinimo įrenginius, įrengti filtrus. Būtina vykdyti vandens kokybės kontrolę ir apie jos rezultatus sistemingai informuoti vietinės savivaldos organus bei visuomenę.
- Būtina numatyti, kad visi plečiami vandentiekiai būtų pritaikyti gaisrų gesinimui, sukurta žiedinė struktūra, parinkti reikiami vamzdynų diametrai, įrengti priešgaisriniai hidrantai.
- Teritorijose, kur nėra numatytas vandentiekis, pagal priešgaisrinius reikalavimus turi būti įrengti priešgaisriniai rezervuarai, privažiavimai prie atvirų vandens telkinių.

9.3. VANDENVALA

Išleidžiamų į paviršinius vandenį nuotekų kokybė turi tenkinti ES „Miestų nuotekų valymo direktyvą“ 91/271 EFC reikalavimus. Norint įgyvendinti šiuos reikalavimus numatoma:

- Išplėsti centralizuotus nuotekų tinklus. Maksimaliai prijungti prie bendro nuotakyno vartotojus, kurie šiuo metu jau vartoja centralizuotai tiekiamą vandenį, tačiau nuotekų tvarkymu rūpinasi individualiai.
- Numatyti naują nuotekų valyklą šalia senosios valyklos teritorijos. Naujosios nuotekų valyklos pajėgumas turi būti ne mažiau 182 m³/p. Numatyta vykdyti išleidžiamų nuotekų į paviršinius vandenį kontrolę.
- Plėsti nuotekų surinkimo sistemą visu planuojamu periodu.
- Numatoma rekonstruoti esamus nuotekų surinkimo tinklus.
- Šalinti azotą ir fosforą iš nuotekų.

Veliuonos miestelio nuotekų dumblo bus džiovinamas nuotekų valykloje.

Projekto grafiniėje dalyje pavaizduotos esamos nuotekų trasos, siurblinės, nuotekų valymo įrenginiai ir jų SAZ. Naujai numatytų nuotekų trasos pavaizduotos schematiškai, jų vietos turi būti nustatytos kito lygmens TDP.

9.4. LIETAUS NUOTEKOS

Lietaus vandens surinkimo ir valymo sistema yra mažiausiai išplėtotą miestelio inžinerinės infrastruktūros sritis. Reljefo nelygumai kelia didelius reikalavimus lietaus vandens surinkimui, o didelė kultūros paveldo teritorijų gausa, kuriose prieš atliekant statybos darbus reikalingi archeologiniai tyrimai, labai išdidina planuojamos požeminės inžinerinės infrastruktūros tinklų įrengimo kaštus. Surenkamas lietaus vanduo prieš išleidžiant į paviršinius vandenį turi būti apvalomas.

- Lietaus nuotekų išvystymui pakloti lietaus nuotekų tinklus. Būtina numatyti dalinį nuotekų apvalymą prieš išleidžiant į atvirus vandens telkinius;
- Lietaus surinkimo ir tvarkymo sistemą plėsti visu planuojamu periodu;

- Būtina įrengti 1 lietaus nuotekų valyklą ir 2 išleidėjus į upę bei išleidėjus į atvirus griovius.

Projekto grafiniėje dalyje pavaizduotos numatomos naujos lietaus nuotekų trasos ir nauji lietaus nuotekų valymo įrenginiai. Tikslesnis šių inžinerinių tinklų trasos ir vietos turi būti nustatomos rengiant kito lygmens TDP.

9.5. ELEKTROS TIEKIMAS

Veliuonos miestelio elektros perdavimo ir skirstymo sistema yra dalis Lietuvos energetinės sistemos, susidedanti iš aukštos įtampos perdavimo tinklo ir elektros skirstymo vartotojams bei žemesnės įtampos skirstomojo tinklo.

Veliuonoje visi gyvenamieji ir kiti pastatai elektrifikuoti. Elektros sunaudojimas kiekvienais metais yra beveik pastovus. Elektra naudojama gatvių apšvietimui, butyje - patalpų apšvietimui, maisto gamimui ir kitoms reikmėms.

Siekiant užtikrinti patikimą elektros tiekimą esamiems ir būsimiems vartotojams numatoma:

- Elektros tinklo plėtrą vystyti atsižvelgiant į naujų vartotojų pateikiamas paraiškas arba naujų objektų prijungimui;
- Palaikyti gerą elektros energijos perdavimo tinklo techninę būklę, atnaujinti ją pagal poreikį;
- Pagal poreikį rekonstruoti esamas transformatorines;
- Didinti elektros energijos paskirstymo efektyvumą, mažinti energijos nuostolius skirstomuosiuose tinkluose;
- Skatinti energijos gamybą iš vietinių atsinaujinančiųjų (vėjo, saulės, geoterminė energija, biomasė) ir atliekinių išteklių, diegti šiuolaikiškus alternatyvius energijos gamybos metodus.

Atsiradus papildomam poreikiui prijungti naujus vartotojus prie skirstomųjų tinklų, numatyti papildomas vietas transformatorių pastotėms ir skirstomiesiems tinklams žemesniojo lygmens TPD.

9.6. ŠILUMOS TIEKIMAS

Veliuonoje veikia C6T sistemos viena katilinė, kuri 2001 metais buvo modernizuota ir pakeista į bekanalės šil. trasos dalis. Esama būklė patenkinama.

Pagrindinis šilumos šaltinis yra 920 Kw katilinė. Yra 8 centralizuoto šildymo abonentai. Naudojamas kuras - malkos.

Planuojamu laikotarpiu centralizuotai tiekiamos šilumos poreikio didėjimas nenumatomas.

Šilumos ūkio srityje bendrajame plane numatomi tokie sprendiniai:

- Renovuoti esamus šilumos tinklus;
- Įgyvendinti šilumos taupymą
- Skatinti vartoti ekologiškai švaresnį organinį kurą (miško medžių atliekas, skiedras, šiaudus, šieną, medžių genėjimo atliekas).
- Mažinti šilumos perdavimo nuostolius, modernizuoti ir automatizuoti katilines.

9.7. GAMTINIŲ DUJŲ TIEKIMAS

Veliuonos miesteliui gamtinės dujos šiuo metu netiekiamos. Investiciniai projektai arba dujifikavimo schemos neparengtos.

Atsiradus vartotojams ir įvertinus ekonominį pagrįstumą, gamtinių dujų tiekimo perdavimo ir paskirstymo tinklų plėtrą vykdyti pagal naujai parengus investicinius projektus.

9.8. ATLIEKŲ TVARKYMAS

Veliuonos miestelio seniūnijos funkcijos, plėtojant atliekų tvarkymo sistemą yra apibrėžtos Jurbarko rajono komunalinių atliekų tvarkymo taisyklėse bei Lietuvos respublikos teisės aktuose, reglamentuojančiuose atliekų tvarkymą.

Nepavojingos atliekos iš Veliuonos miestelio vežamos į regiono nepavojingų atliekų sąvartyną. Sąvartyne šalinamos tik nepavojingos atliekos: mišrios komunalinės atliekos (likusios po rūšiavimo, perdirbti ar kitaip naudoti netinkamos buitinės atliekos) bei kitos atliekos, kurios nepriskiriamos pavojingoms atliekoms. Individualių namų bendrojo naudojimo konteineriai išvežami pagal sudarytas sutartis.

Susikaupusias stambiagabaritės atliekas gyventojai gali nemokamai gabenti į atliekų priėmimo punktus.

Į atliekų priėmimo aikštelę gyventojai gali atvežti: medienos atliekas, skaidrų ir spalvotą stiklą, popierių; plastiką, buitinius prietaisus (šaldytuvus, televizorius, virykles, žaislus, elektros prietaisus ir kitus įrenginius), metalą, padangas, pavojingas buitines atliekas (liuminescencines lempas, akumuliatorius ir galvaninius elementus, senus tepalus, transporto priemonių oro ir tepalo filtrus bei kitas pavojingas buityje susidarančias atliekas); buityje susidariusias statybinius atliekas.

Biologiškai suyrančias atliekas (smulkias medžių ir krūmų šakas, lapus, nupjautą žolę) - gyventojai gali vežti į žaliųjų atliekų kompostavimo aikštelę.

Bendrojo plano sprendiniai atliekų tvarkymo srityje:

- Skatinti atliekų išrūšiavimą į joms skirtus specializuotus konteinerius su užrašais;
- Biodegraduojančias (žaliąsias) atliekas atskirti nuo bendro komunalinių atliekų srauto;
- Plėsti konteinerinių atliekų surinkimo aikštelių tinklą.

9.9. RYŠIŲ INFRASTRUKTŪROS VYSTYMAS

Veliuonos miestelio ryšių tinklai yra išvystyti gerai, tačiau šiuolaikinė žinių visuomenė reikalauja ir naujo požiūrio į šios infrastruktūros srities vystymą. Šiuo metu vyksta spartus procesas naujų informacinių technologijų diegime ryšių sistemoje. Šis procesas neaplenkia ir Veliuonos miestelio. Siekiant, kad šiuolaikinės ryšių priemonės būtų prieinamos visiems visuomenės nariams numatoma:

- Augant internetinio ryšio priemonių svarbai plėtoti šviesolaidinių kabelių tinklą;
- Išlaikyti esamų pašto skyrių tinklą, rengti juose viešo interneto paslaugas;
- Laidinis ryšys į naujai užstatomas teritorijas turi būt tiesiamas vartotojams ir paslaugų tiekėjams tarpusavyje susitarus;
- Projekto grafinėje dalyje vaizduojamos visos esamos ryšių trasos. Naujos ryšių trasos projektuojamos rengiant specialiuosius ir detaliuosius planus.

10. TERITORIJŲ REZERVAVIMAS VISUOMENĖS POREIKIAMS

Teritorijos rezervuojamos šiems visuomenės poreikiams:

- Susisiekimo infrastruktūrai;
- Inžinerinei infrastruktūrai;
- Saugomoms teritorijoms;
- Naudingų iškasenų gavybai;
- Krašto gynybos poreikiams;
- Svarbioms miesto funkcinėms zonoms.

Veliuonos miestelio teritorijoje bendrojo plano sprendiniai nenumato naujų teritorijų krašto gynybai, susisiekimo ar inžinerinei infrastruktūrai. Saugomų teritorijų sistema yra išvystyta pakankamai, taip pat miestelio teritorijoje nėra naudingųjų iškasenų gavybos teritorijų.

Rezervuoti visuomenės poreikiams numatoma tik vietos gyventojų bei turistų rekreacijos poreikiams skirtas teritorijas (6 lentelė).

Tikslūs rezervuotinių teritorijų plotus reikalinga nustatyti tų teritorijų žemesniojo lygmens TPD.

6 lentelė. Teritorijų, rezervuojamų rekreaciniams poreikiams, sąrašas

Nr.	Teritorijos adresas (vieta)	Teritorijos plotas, a
1.	Vytauto g. (apžvalgos aikštelė prie kapinių)	≈8,05
2.	Vytauto g. (sufozinio cirko vieta)	≈15,39
3.	K.Veverskio g. (rašytojų parkelis)	≈22,19
4.	P.Cvirkos, P.Veverskio g. kampas	≈14,24
5.	Skveras priešais Vytauto g. 1	≈17,20
6.	Parko g. ir Juškos g. (Junigedos aikštė)	≈20,22
7.	Teritorija Žibintų g. (iki Parko g.)	≈38,72
8.	Teritorija Žibintų g. (iki Dubinų g.)	≈17,54
9.	Teritorija tarp Gedimino g. ir Nemuno (paplūdimys)	≈62,75
10.	Teritorija tarp Gervėnų g., Antkalnės g., Dubinių g. ir vandenvietės apsaugos zonos	≈240,04
11.	Neužstatyta teritorija Gervėnų g. rytinėje pusėje	≈95,68
12.	Neužstatyta teritorija Gervėnų g. rytinėje pusėje	≈41,65
13.	Teritorija prie Antkalnės ir Žemdirbių g. sankirtoje	≈61,28

11. BENDROJO PLANO SPRENDINIŲ ĮGYVENDINIMO STEBĖSENA

Vadovaujantis LR Teritorijų planavimo įstatymo nuostatomis, patvirtinus bendrąjį planą, turi būti vykdoma bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo stebėseną (monitoringą), priežiūra ir kontrolė, nuolat kaupiama ir analizuojama informacija, nustatomas investicijų poreikis, rengiama bendrojo plano sprendiniais įgyvendinti.

Bendrojo plano stebėsenos metu:

- rengiama bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo programa, nustatomas investicijų poreikis;
- formuojant savivaldybės biudžetą, teikiami pasiūlymai dėl bendrojo plano sprendinių įgyvendinimo;
- stebimi ekonominio potencialo, ūkinės veiklos, infrastruktūros, nekilnojamojo turto rinkos raidos pokyčiai;
- vykdoma gamtos ir kultūros paveldo objektų išsaugojimo priežiūra;
- analizuojami sveikatos apsaugos ir socialinės rūpybos infrastruktūros bei jų sąlygų pokyčiai;
- vykdoma kultūros ir švietimo infrastruktūros duomenų informacijos analizė;
- analizuojama teritorijų planavimo duomenų banke sukaupta informacija;
- analizuojamos kitos pagrindinės ekonominės veiklos sąlygos ir kiti aplinkos kokybę įtakojantys faktoriai.

BP sprendinių įgyvendinimo stebėsenai (monitoringui), rekomenduojama indikatorių sistema:

7 lentelė. BP sprendinių įgyvendinimo stebėsenos (monitoringo) rekomenduojama indikatorių sistema

Indikatoriai	Monitoringo duomenys	Prognozė
A. Gyventojų skaičius		
B. Žemės naudojimas (teritorijos tipas; ha / m ² /1 gyv.):		
<i>Užstatytos ir užstatomos teritorijos:</i>		
Miestelio centro teritorija		
Specializuotos viešojo prioriteto objektų teritorijos		
<i>Rekreacinės teritorijos</i>		
Vidutinio užstatymo intens. gyvenamosios teritorijos		
Mažo užstatymo intens. gyvenamosios teritorijos		
Verslo, gamybos, pramonės teritorijos		
<i>Neužstatytos ir neužstatomos teritorijos:</i>		
Techninės infrastruktūros teritorijos		
Aikštės		
Centriniai želdynai		
Miškai		
Kitos neužstatytos, tame tarpe žemės ūkio, teritorijos		
C. Vanduo, nuotekos, m ³ /1 gyv./metus		
1. Paimta vandens		
2. Išleista nuotekų		
3. Sunaudota vandens		
4. Sunaudota ūkiui ir buičiai vandens		
5. Sunaudota energetikoje		

Indikatoriai	Monitoringo duomenys	Prognozė
6. Sunaudota pramonėje		
D. Oras, stacionarių taršos šaltinių taršos emisija, kg/1gyv./metus		
1. Bendras išmetamų medžiagų kiekis		
2. Sieros oksidai		
3. Azoto oksidai		
4. Anglies monoksidas		
5. Lakūs organiniai junginiai		
Mobilių šaltinių taršos emisija kg/1gyv./metus		
1. Bendras išmetamų medžiagų kiekis		
2. Sieros oksidai		
3. Azoto oksidai		
4. Anglies monoksidas		
5. Angliavandeniai		
6. Suodžiai		
E. Būstas, m ² /1 gyv.		
Gyvenamojo ploto vidurkis		

Priklausomai nuo tyrimų specifikos, duomenų bazėse kaupiamos ir prieinamos informacijos, rekomenduojama indikatorių sistema monitoringui gali būti dalinai transformuojama ir tobulinama.